PSİKOL
SAVA

Gri Prop

CNN student News

E-Kitap haline getiren arkadasin ellerine saglik...Yazilar alintidir sadece düzenleme bana aittir Derleme: 25 Temmuz

Prof. Dr. Nevzat Tarhan Merzifon'da 1952

yılında doğdu. 1969 yılında Kuleli Askeri

Lisesini 1975 yılında İstanbul Üniversitesi

Cerrahpaşa Tıp Fakültesini bitirdi. GATA stajı,

Kıbrıs ve Bursa kıta hizmetinden sonra 1982

yılında GATA'da Psikiyatri uzmanı oldu.

Erzincan ve Çorlu'da hastane hekimliği sonunda

GATA Haydarpaşa'da yardımcı Doçent (1988) ve

Doçent (1990) oldu. Klinik direktörlüğü yaptı.

Albaylığa (1993) ve Profesörlüğe (1996)

yükseldi. 1996-1999 yılları arasında Yüzüncü Yıl

Üniversitesinde öğretim üyeliği ve Adli Tıp

Kurumunda bilirkişilik yaptı. Kendi isteğiyle

emekli oldu. Halen Memory Center isimli

Nöropsikiyatri Merkezi'nin yöneticiliğini ve

(İDER) İnsani Değerler ve Ruh Sağlığı Vakfının

Başkanlığını yapmaktadır.

1989 yılında Stres, 1991 yıllında

"Psikofarmakolojide Yenilikler", 1992 yılında "Saldırganlık", 1993 yılında "Serotonin"

konularında Türkiye'de ilk defa uluslararası katılımlı sempozyumlar düzenledi. Altı yıl boyunca "Psikofarmakoloji" dergisinin editörlüğünü yaptı. "Sleep and Hypnosis" dergisinin yayın kurulunda yer aldı. 1991 yılında Hollanda'da "Destructive Drives and Impulse Control"

konulu uluslararası kongrede "En İyi Araştırmacı", 2003 yılında STV de yaptığı Makul Çözüm programı için RTGD En İyi Toplum Programı ödülü, 2005 yılında SKY TURK te yaptığı Psikoyorum programı için Başbakanlık Aile ve Sosyal Araştırmalar Genel Müdürlüğü, 'aile eğitimine verdiği destek ve topluma yaptığı koruyucu ruh sağlığı hizmetinden' dolayı ödül aldı.

American Psychiatry Assosiation (APA), New York Academy of Science, New York Academia Psiychiatrie Foundation, Internatıonal Psychogeriatric Association (ıpa), EEG and Clinical Neuroscience Society (ECNS), International Society for Neuroimaging in Psychiatry (ISNIP) ve National Geografic Society adlı uluslararası derneklerde aktif üyedir. 31'i

uluslararası olmak üzere 100’ün üzerinde yayını vardır. İngilizce ve Almanca bilmektedir. Evli ve iki çocuk babasıdır.

Yayınlanmış Eserleri:

- "Stres ve Hastalıklar”, 1989
- “Psikofarmakolojide Yenilikler”, 1991
- “Şiddet (Biyopsikososyal Yönleri ile Şiddet)”,Ortak Yazar-1998
- “Kendinizle Barışık Olmak”, 2001
- “Mutluluk Psikolojisi, Stresi Mutluluğa Dönüştürmek”2002
- “Psikolojik Savaş, Gri Propaganda” 2002
- “Makul Çözüm, Aile İçi İletişim Rehberi” 2004
- "Kadın Psikolojisi", 2005
-

"Evlilik Psikolojisi", 2006

"Duyguların Dili", 2006

PSİKOLOJİK SAVAŞ

İÇİNDEKİLER

KAYNAKLAR

ÖNSÖZ

Bireylerin ve toplumların kavgalarının altında yatan psikolojik boyut hep merak ve ilgi alanımız olmuştur.

General Eisenhower, II. Dünya Savaşı'ndan sonra, "Askerî bilimlerde yaşadığımız en büyük değişim, psikolojik savaşın belirli ve tesirli bir silah olarak gelişmesidir" demiştir. Eisenhover savaş

öncesi ocak başı sohbetleri düzenleyerek Amerikan toplumunu savaşa zihinsel olarak hazırlamıştı.

insan odaklı post-modernizmde barış ve kavganın psikolojisi daha da önem kazandı.

insanlık tarihi son 57 yılda en savaşsız dönemini yaşadı. Bunun en büyük nedeni nükleer gücün varlığıdır. Yapılacak büyük bir savaşın tarihin sonu olabileceği korkusu güç odaklarını kansız sonuç almaya mecbur bıraktı.

8 Kasım 1989'da Berlin duvarı neşeyle parça parça söküldü ve hatıra olarak saklandı. Berlin duvarı, iki sistem arasında psikolojik sınırın somut bir sembolüydü. Kapitalist dünya, psikolojik savaş

yöntemlerini, soğuk savaş döneminde çok iyi uyguladı.

Böylece sosyalist halkın; düşünce, inanış ve hayat görüşlerini kendine yakın hale getirdi.

Psikolojik savaş ile kan dökmeden tarihin en büyük zaferini kolayca kazandı.

Artık büyük savaş yok. Etkili propaganda yöntemleri ile yürütülen, tasarlanmış, planlı bilgi savaşı vardır.

Bu kitapta, klasik psikolojik savaş bilgileri dışında, bilgi savaşı, elektronik savaş, beyin kontrolü, propaganda yöntemleri ve bilgisayar devrimi, internet taarruzu, tarihsel bilgiler, gelişen intihar eğilimleri, baskıcı kültürlerin etkileri, itaat kültüründen demokratik kültüre geçiş, psikolojik savaşta rol alanların ruh hallerinin tahlilleri, insanın ruh hallerinin nasıl etki altına alındığı gibi alt konuları işleyeceğiz. Mümkün olduğu kadar örneklerle bilgileri çarpıcı hale getirmeye çalıştım.

Bireysel ve küresel mutluluk için sevgi ve güvenin önemini vurgulamaya önem verdim.

Hile ve aldatmaların etkili olabilmesi için, gizli kalması gerekir. Amacımız hile ve aldatma yöntemlerinin bilinmesini sağlamakla toplumsal ahlâka hizmet etmektir. Psikolojik savaşta yenilen taraf, bilgi gücü zayıf olan taraftır. Doğru insanların ayakta kalmak, toplumun geleceğinde söz sahibi olmak gibi bir kaygıları varsa bu kitabı okumaları önemlidir.

1991'de çöl fırtınası operasyonu öncesi petrole bulanmış karabatak CNN'de sürekli yayınlandı.

Dünya halklarını savaşa inandırdı. Sonradan bunun Fransa'da tanker kazası ile petrole bulanmış karabatak olduğu anlaşıldı. 2002'de Irak operasyonu yapılmak isteniyor fakat yeterli dünya desteği sağlanamıyor. Kara propagandanın açığa çıkmış olması güven kaybı olabilir mi?

Hırslı ve doyumsuz insanlar, her şeyi silah haline getirirler. Bilgi çağında yaşıyoruz artık.

Bilginin silah olarak doğru kullanılmasına ve güvenlik önlemlerinin geliştirilmesine hizmet etmek için bu bilgileri sistematize ederek sizlere takdim etmeyi amaçladım.

Post-modernizm, toplumsal barış ve huzur için insan psikolojisini merkez alan politikalar üretilmesini öneriyor. Fukuyama eserlerinde, ekonomide bunun önemili olduğunu savundu. Gü-

venlik alanında da toplum mühendisliği, çalışmaları birey odaklı çalışmaları terk etmek zorundadır.

Millî Güvenlik politikalarını belirleyenlerin hata yapmamaları, toplumu iyi okumalarına bağlıdır. Böyle bir konuya dikkati çekmek benim için ahlâkî bir görevdi. Bu kitapla görevimi yerine getirmeye çalıştım.

Bu kitabın hazırlanmasında desteğini esirgemeyen E. Kurmay Albay Sayın Yüksel Özgür'e, emeği ve gayreti ile büyük katkısı olan Sayın Uğur

İlyas Canbolat'a ve Memory Center

Nöropsikiyatri Merkezi çalışanlarına teşekkürlerimi sunarım.

Kitabın son satırları Eylül ayında Malta adasında yazıldı. Malta, Dünya savaşı pazarlıklarının yapıldığı, paylaşımların görüşüldüğü, küresel dönüşümün konuşulduğu ada.

Nükleer güç vardı ve savaşlar artık psikolojik yöntemlerle olmaya başlamalıydı, ilginç bir rastlantı.

Bireysel mutluluktan küresel mutluluğa insanları götürmek için küçük bir katkı dileğiyle.

Dr. Nevzat Tarkan

Malta, Eylül 2002

Giriş

"Düşmanımı dost yaparak, onu yok ederim."

A. Lincoln

İNSAN PSİKOLOJİSİNDE, hakim olma arzusu hep olmuştur. Kontrolü elinde tutmak isteyen kişi veya kişiler, ahlâkî sınırlar içinde veya dışında kalarak bunu devam ettirmeye çalışırlar. Egemen olma duygusu evrensel bir duygudur. Bu duyguyu adil ve doğru yönetebilmek, tarihte çok az liderde gerçekleşmiştir, ister ailede, ister şirket yönetiminde, isterse ülke yönetiminde olsun bazı psikoloji yasaları biliniyorsa doğru kararlar verilecek, doğru yöntemler uygulanacaktır.

Psikolojik savaş; klasik anlamdaki savaşın kazanılması veya kaybedilmesinde; savaştan sonra da üstünlüğün devam etmesinde, yahut sorunların çözülmesinde insanların ruh haline etki ederek sonuç almak olarak tanımlanır.

Düşmanını tanımayan, savaşta yenilir. Hem kendisini hem düşmanını tanımayan, savaşta yenildiği gibi savaştan sonra da toparlanamaz. Düşmanını tanımayıp kendisini tanıyan, savaştan sonra başarıya ulaşabilir. Hem kendisini hem düşmanını tanıyan gücün ise, yenik düşme ihtimali yok gibidir. Kendisini tanımayıp düşmanını iyi tanıyan gücün, savaşta yenik düşme ihtimali çok yüksektir.

Psikolojik savaşın birinci adımı, hasmını ve kendini iyi tanımaktır.

İkinci adımı, baskı ve ikna yöntemlerini ustaca kullanarak karşı tarafta psikolojik çöküntü uyandırmaktır. Yıldırım Bayezid ve Timur için verilen şöyle bir örnek vardır: Savaştan sonra iki hakan birlikte durum değerlendirmesi yapıyorlar.

Yıldırım:

- Kuvvetlerimiz denkti, sen nasıl başarılı oldun, diye soruyor. Bunun üzerine Timur parmağını uzatarak;

- ikimiz de birbirimizin parmaklarını

ısırahm diyor. Bir müddet sonra Yıldırım acıya

dayanamayarak "ah" deyince, Timur parmağını hemen kurtarıyor ve sonra da,

- Biraz daha dayansaydm ben yenilecektim, diyor.

Klasik anlamdaki psikolojik savaş, ST 33-5 gibi Harp Talimnamelerinde anlatılmıştır. Bu kitap, klasik bilgileri vermekle birlikte pratik yaşamda, uluslararası ilişkilerde, ülke ve dünya politikasını belirleyenler de, karar vericiler de mevcut ruh durumunu, toplumun psikolojik özelliklerini iyi anlayıp doğru adımlar atılmasına katkı sağlamayı amaçladı.

Bazı Tanımlar

Strateji:

Bir gücün siyasî, askerî, ekonomik ve psikolojik kuvvetlerini istenilen alanda kullanma, istenen hedeflerin elde edilmesi için plân yapma sanat ve bilgisidir.

Taktik:

Belirlenen hedef ve strateji doğrultusunda en iyi hareket tarzının sanat ve bilgisidir.

Askerî Psikolojik Savaş:

Psikolojik hedef, psikolojik konu belirlendikten sonra savaşta veya olağanüstü durumlarda düşman ve dost toplulukların duygularını, düşüncelerini ve hareketlerini, inançlarını, hayat görüşlerini, savaşın başarısını desteklemek üzere, etkili propaganda ve önlemlerin planlanarak kullanılmasıdır.

Askerî Psikolojik Faaliyet:

Barış halinde iken veya harekat alanı dışındaki bölgelerde uygulanan, planlanan, sevk ve idare edilen psikolojik çalışmalardır.

Bilgi Savaşı (Information Warfare):

Bilgisayar çağında habercilerin kurşunla öldürülmesi, istihbarat ve komuta merkezinin bomba ile tahribi yerine, düşmanın bilgisayarlara girerek enerji şebekesi, telefon sistemi, malî şebeke, ulaştırma tesisleri ve akaryakıt ikmal hatlarına taarruz etmesidir. Sosyal hayatı büyük ölçüde tahrip etmek hedeflenir.

Elektronik Savaş:

Mikrodalga, FM kanallarını kullanarak düşman askerini etkisiz hale getirmek, planlanan hedefe gidişi kolaylaştırmaktır.

Kişilik:

Bireylerin sosyal durumlar karşısındaki özel olan veya olmayan bütün duygu, düşünce ve davranıp kalıplarıdır.

içgüdüler:

İnsanın eylemde bulunmasına neden olan içsel sevk edicilerdir.

Fizyolork güdüler: Açlık, cinsellik, dinlenme, uyuma, korunma.

Psikolojik güdüler: Başarma, güvenme, inanma, sevme-sevil-me, övme-övülme, kontrol duygusu.

Sosyal *güdüler:* Aile sahibi olma, sosyal gelecek, kendini güvende hissetme.

Psikolojik Hedef:

Düşmanda korku, dehşet, ümitsizlik, gelecek kaygısı, yorgunluk duygulan uyandırarak onu kendi etkisi altına sokmaktır.

Kitlesel iç Düşman:

Barışta kullanılan bir yöntemdir, işgal edilen bir bölgede yasalara saygılı olmayan, ayaklanabilecek grupların potansiyel tehlike ilan edilmesidir. Faşizmde, yasalara saygılı olan halk, etnik ve dinî gruplar, yönetenler gibi düşünmeyen her birey veya grup iç tehdit olarak algılanır. "Elma yemek

yasaktır" gibi basit bir yasa çıkarılır. Bu yasaya uymayanlar, "Devlete karşı geliyor" diyerek eylem planına alınır. ABD'de Komünizmle mücadele döneminde Mc Charty, Almanya'da da Hitler Yahudilere karşı bu yönetimi kullandı.

Tarihçe

Savaşların kazanılmasında veya kaybedilmesinde, barışın sürdürülebilmesinde kitlelerin ruh halini etkilemek ilk çağlardan beri vardır.

Plansız ve teşkilatsız uygulama ilk defa Çinli bir komutan olan SUNTZU tarafından milattan önce 500 senesinde "Harp Sanatı" adlı eserde dile getirilmiştir. (Kesimli 1961) Çinliler Hun, Göktürk ve Moğol imparatorluklarını parçalarken iç kavgaları çok iyi kullanmışlar ve kendilerini korumuşlardır.

Moğol orduları savaş alanına gelmeden önce çevrede kendilerinin çok büyük bir ordu olduğunu, karşı taraftan daha güçlü olduklarını, ortalığı yakıp yıkacaklarını propaganda ederler ve düşmanı psikolojik olarak çökertirlerdi.

Osmanlılar gözdağı verme yerine fethettikleri yerlerin halkına hoşgörü ile yaklaşarak, onları rahat ettirecekleri propagandasını yaparlardı. Bunun için fethetmeyi planladıkları bölgelere önceden dervişler ve tüccarlar gönderirlerdi. Benzer uygulama islam dininin yayılması yöntemidir. Bir psikolojik faaliyet örneği de Hz. Muhammed'in ölümünde yaşanmıştır.

Peygamberin ölümü ile ümitsizlik ve endişe içinde dağılmaya yüz tutan halka hitaben Hz. Ebu Bekir'in; "Ey insanlar, eğer Hz. Muham-med'e tapıyorsanız, bilin ki o ölmüştür. Fakat eğer Allah'a tapıyorsanız, bilin ki O Hayy'dır, birdir ve Kadir-i Mutlaktır." söyleminde bulunması çok etkili olmuş ve dağılmayı önlemiştir. Aynı şekilde Yavuz Selim'in, Çaldıran'a giderken askerler arasında huzursuzluk çıkması üzerine "isteyen karılarının yanına dönebilir" demesi Yeniçerinin ruh halini etkisi altına almıştır.

Atatürk'ün savaş sonrası, toplumu yapılandırma projesini uygularken halkın, çok sevdiği Fevzi ÇAKMAK Paşayı hiç yanından ayırmaması, onun dindar kimliğinden yararlanması da-hiyane bir yöntemdi. Atatürk, Fevzi

Paşa geldiğinde ayağa kalkar, onun dindarlığına saygı duyar, sofradan içkileri kaldırtırdı.

1450'de matbaanın icadı ile psikolojik savaşta amaçlar farklılaştı. Yakıp yıkma ve öldürmeyle hedeflenen, basın yolu ile elde edilmeye başlandı. Yazılı propagandayı en iyi kullanan lider, Hitler'di. Savaş öncesi evlenen her çifte, "Kavgam" isimli kitabını hediye ediyordu. Beş milyon adet basılıp dağıtıldığı söylenen bu kitapla halk, Alman ırkının üstün olduğuna, üstün *e

güçlünün hakim olabilmesi için zayıf olanı yok etmesi gerekrt-ğine inandırıldı. Bu fikirde argüman olarak Darwin'in biyolojideki tezi kullanıldı. Nazizm doktrinini geliştirerek halkını savaşa hazırladı.

Psikolojik savaş yöntemi olarak I. ve II. Dünya Savaşlarında en çok, havadan ve yerden atılan beyannameler kullanıldı. Kore ve Vietnam Savaşlarında, iki taraf da ilginç örnekler gösterdiler.

II. Dünya Savaşı'nda Japonların PEARL HAP BOR baskını sırasında kasten tedbir alınmaması ve karşı koyulmamasını, ABD kamuoyuna savaşa girme olayını onaylatmak olarak yorumlayanlar vardır. Nitekim Vietnam, Somali örneklerinde olduğu gibi, kamuoyunun desteklemediği savaşlarda ABD başarılı olamamıştır. Hatta 11 Eylül 2001 eyleminin senaryosunu tartışanlar şu tezi savunuyorlar: *"Dünyaya egemen olmak isteyen* derin güçler radikal grupları *kullanarak kontrollü bir gerilim stratejisi ile ipleri eüerine almak istediler. 700 milyar dolarlık silah sanayi* potansiyeli *harekete geçirilmeliydi ve aykırı davrananlarının kafası ezil' meliydi."*

Psikolojik savaşın en belirgin yöntemi olan propagandanın, yazılı ve sözlü basın yolu ile uygulandığı ve bilginin eri büyük güç olduğu günümüzde, herkes kendi doğrusu için barışçıl bir çaba içinde olmalıdır.

Endüstri devrimi ile kol gücünün yerini, sanayi makineleri aldı. Bilgisayar devrimi ile insan beyninin yerini, artık internet alıyor. O halde kendi fikrine ve doğrularına güvenen insanlar, bu aracı kullanarak psikolojik savaşa katılmalıdırlar.

Gücün, bilim ve tekniğin eline geçtiği günümüzde, stratejisini buna göre düzenlemeyenler tarihin çöp sepetine atılacaklardır.

P

*** Birinci Bölüm ***

ASKERİ PSİKOLOJİK SAVAŞ

Demokrasi en iyi yol değil, tek yoldur.

M. *Gandhi*

.SÎKOLOJÎK SAVAŞ (PS), hem savaşta hem barışta, insanların duygu, düşünce ve davranışlarını değiştirmek maksadıyla bilginin kullanılması olarak tanımlanır.

insanlık tarihinde üç dönem vardır. Bunlar kölelik dönemi, işçilik dönemi ve bugün yaşanan özgürlük dönemidir. Özgürlük döneminde güç odakları, denetimi ellerinde tutabilmek için, baskı, tehdit ve korkutma yöntemleri yerine, daha çok propagandayı kullanmaya başladılar.

, Günümüzde hakimiyet, silah ve kol gücünden çıkarak bilgi ve teknolojinin eline geçti. Bilgi ve teknolojiye sahip olup onu en iyi uygulayanlar, hükmetmeyi başaracaklardır.

Yüksek teknolojiye sahip olan ABD ve diğer Batılı ülkelerin askerî karargahları, geleceğin savaşları için hazırlanıyorlar. Bu savaşlarda kurşun yerine bilgi kullanılacaktır. Savaşı kimin kazanacağını teknoloji belirleyecektir.

Geleceğin Savaşları

Geleceğin savaşlarında on binlerce asker, uçak, deniz filosu, top ve tankın yerine; akıllı mikroçiplerle donatılmış, bilgisayarla çalışan ileri teknoloji ürünü silahlarla kuşatılmış az miktarda asker, lazer ışınları ile düşman hedefine ateş edebilen insansız uçan uçaklar ile, mini patlayıcılar yer alacak. Sanal savaş taktikleri ile çalışan kurmay subaylar, daha çok bilgiye sahip olmanın ne kadar önemli olduğunun farkındalar.

Daha çok bilgiye sahip olan askerî uzman kadrosu, dost ve düşman toplulukların duygularını, hareketlerini, inanışlarını, düşüncelerini ve hayat görüşlerini değiştirmek için çalışacaktır. Burada tek amaç vardır, o da savaşın başarısını desteklemektir. Bu sonuca ulaşmak için yapılacak üç önemli şey vardır. Bunlar etkili propaganda, uygun yöntem geliştirmek ve planlayarak uygulamaktır.

Geleceğin savaşlarında asker, ileri teknolojinin savaşçısı olacaktır. Roketleri bilgisayarlar yönlendirecek, topçu hedeflerini yine bilgisayar aracılığı ile vuracaktır. Kara Yıldız, Stealth olarak isimlendirilen insansız uçaklar, radarlara görünmeden 8-10 saat uçup fotoğraflar çekecek ve dijital kameralar ile bilgiler toplayacaktır. Kablosuz, vericiye bağlı olarak çalışan dijital kameralar cephede olan her askere verilecektir. Savaş gemilerinin radarlarına bağlı istasyonlar bilgi merkezleri olacak, uzaya gönderilecek sondalar egzoz gazlarından yerdeki hareketleri belirle-yecekler. Uydular, kara-deniz-havada toplanan bu bilgilerin iletişimini düzenleyecek ve sonuçta da karargâhta bulunan süper bilgisayarla tüm merkezlerden gelen bilgileri toplayıp değerlendirerek en etkili saldırı ve savunma planını belirleyecektir.

En güçlü silahın bombalar değil, kesin ve doğru bilgiler olacağından geleceğin savaşında askerin sayısı değil niteliği ön plana çıkacaktır.

Aşağıdaki tabloda görüleceği gibi, teknoloji ilerledikçe bilgi akışı hızlanıyor, kilometreyi koruyan asker sayısı ise azalıyor.

Bilgi çıkışı

Yıllar

ABD iç savaşı

38.830

Telgraf, dk. 30 kelime

1861-1865

I. Dünya savaşı

4.040

Telgraf, dk. 30 kelime

1914-1918

II. Dünya savaşı

360

(Telg. Telefon) dk. 66

1939-1945

kelime

Körfez savaşı

23-24

Bilgisayar dk. 192 bin

1991

kelime

(Kaynak milliyet 7-03-1997)

Tarihi *bir not: Yıl 1517, Mısır. Yavuz Selim Memlûk Sultanı ile konuşuyor. Savaşı niye kaybettiğini Memlûk* Sultanı *şöyle açıklıyor: "Sizin dönen toplarınız var ben onlardan almak istedim, fakat* bu-radaki *ulema buna kafir icadıdır diye karşı çıktı."*

Psikolojik Savaşın Stratejik Amaçları

Bilginin en büyük güç olarak kullanılacağı geleceğin savaşlarında, psikolojik savaşın amaçlan daha büyük önem taşır. Bu savaşın stratejik

amaçlarını kavramanın çok önemli olduğunu bilmeliyiz:

1- Düşmanın siyasî, ekonomik, sosyal ve moral bakımından zayıflığı istismar edilerek onun savaş gücünü zayıflatmak.

2- Kurtarılan bölgeleri teşkilatlandırıp kontrolü kolaylaştırmak.

3- Düşmanın yenilgisini sağlamak için, düşünce, heyecan, eğilim ve davranışlar üzerine ısrarlı etkiler yaparak; direniş ve savaş azmini kırmak, morali bozarak manevi çöküntüye uğratmak ve korku duygusu uyandırarak cesaretlerini kırmak.

Psikolojik Savaşın Taktik Hedefleri

Psikolojik savaşın beş taktik hedefi vardır:

1. Toplumda itaat duygusunu arttırmak.

2. Uluslararası kamuoyunu yanıltmak.

3. Halkla yönetim arasını açmak.

4. Komutanları yanıltmak.

5. Kültür değişimini sağlamak.

Şimdi de kısaca bu taktik hedeflerin izahlarına göz atalım.

1- Psikolojik savaşı millete, halka yönelterek toplumda itaat duygusunu arttırmak, korku duygusunu uyandırarak doğabilecek tepkileri önlemek amaçlanır. Barış

şartlarında

düşman hedeflerine yöneltilen psikolojik savaşa "soğuk savaş" denilir. Nitekim yaşanan soğuk savaşlarla Rus toplumu, Batı değerlerine karşı sempati duymaya başladı. Kendine olan güveni azaldı. Çernobil gibi olaylar abartılmak suretiyle kamuoyunun sisteme olan bağlılığı zayıflatıldı. Soğuk savaş; yoğun film, radyo ve diğer basının yaptığı propaganda etkisi

Sovyetler toplumunda amacına ulaşmış oldu. Bu, silaha başvurmadan kazanılan bir savaştı.

2- Uluslararası kamuoyuna yöneltilen bir P.S. örneği vardır. Yunanistan'ın Türkiye'ye uyguladığı, ABD'nin de Iran ve Sudan'a uyguladığı bir yöntemdir bu. Hedef olarak seçilen ülke, ekonomik ve politik olarak yalnızlığa itilir.

3- Halkla yönetimin arasını açarak güvensizlik oluşturmak. Burada çatışma çıkarmak hedeflenir. 2002 yılında Irak toplumu yönetime karşı tepkilendirilmeye uğraşıldığı halde, bundan sonuç alınamamıştır. Saddam'ın Irak halkı üzerinde oluşturduğu kontrolün dinamiği, araştırılması gereken önemli bir konudur.

4- Komutanları yanıltmak, savaşta komuta katının yanlış karar vermesini sağlamak işidir.

Yanlış bilgilendirilmiş komuta kademesi elindeki veriler sebebiyle yanlış karar verecektir.

Körfez savaşında Irak, Kuveyt'i denizden işgal etmesi gerektiğine inandırıldı. Iraklı komutanlar bu sebeple 125 bin askeri denizde bağladılar. Bu durum CNN haberleri ile sağlandı. DBS sayısal yayın uydusu ile bu propaganda yoğun şekilde yapıldı.

Barış şartlarında dost ülkenin iç düşmanına yöneltilen bir P.S. veya Psikolojik faaliyet örneğini de Türkiye yaşadı. Türkiye'de komutanların hassasiyetleri hesaba katılıp dezoryante edildi. Dinî siyasallaştırmış görünen gruplar abartılarak sunuldu ve toplumun dinî değerlerini değiştirme, toplumu eğitme, inançlarına göre yaşamayı kısıtlatma gibi kararlar aldırıldı.

Böylece din istismarının istismarı yapılmış oldu.

5-Kültür ihracı yoluyla yapılan psikolojik savaşın örneğini bugün bütün dünya yaşıyor. Birçok kültürler yok olmak üzereyken Amerika kültürü dünyada tek kültür olma yolunda. Hollywood yapımı filmler, blucin, kola ve fast foodlarda insanların yüzyıllara dayanan kültürel dokuları, yaşama

biçimleri ve damak zevkleri değiştirilmeye çalışılıyor. Fransa ve italya bu durumun farkında olan ülkeler olarak ingilizce'yi günlük yaşamda kullanmıyor, kendi mutfak, sanat ve dillerini böyle koruyabiliyorlar.

Kendilerine güveni az, eksiklik duygusu içerisinde yaşayan toplumlar, propaganda edilen kültürü kabul etmek için para harcamaya başlarlar. Zorlayarak değil, sempatik şekilde uygulanan bu yöntem yavaş yavaş sonuç verir.

Kültürel değişim projesinin bilinçli bir proje olduğunu ispat eden bir olay 1980'li yıllarda ülkemizde yaşandı. O tarihlerde Kültür Bakanı (Gökhan Maraş) Meclise, ABD filmlerinin kısıtlanması ve Türk filmlerinin teşvik edilmesi için bir yasa teklifi verdi. Bunun üzerine ABD

Başkanı (G. Bush) bizzat telefonla T. Özal'ı arayarak yasa teklifinin Meclisten geri çekilmesini sağladı. Böylece Türkiye'de bol Amerikan filmi seyredilecek, ardından Amerikan hayranı insanların sayısı çoğalacak ve tabii olarak da para akışı ABD'ye gidecekti. Bugün ABD

dünya nüfusunun %5'ini oluşturuyor ama dünya kaynaklarının %25'ini tüketiyor.

Şişman ve

müsrif olan Amerika toplumuna kendi kaynaklan yeterli gelmiyor. Böyle bir sistemin kurularak sermaye akışının ABD'ye gitmesinin düzenlemesi barışta dost ülkelere yönelik yapılan psikolojik bir faaliyettir. Esasında ABD yönetiminin bu konuda eli kolu bağlanmış

durumdadır. Aslında psikolojik faaliyeti yürüten uluslararası sermayedir (Oktay Sinanoğlu 2001). Bu sermaye ABD yönetimini de etkisi altına almaktadır. Bir diktatör olan Hitler'in ortaya çıkmasında, Alman toplumundaki doyumsuz sermayenin büyük rolü olduğu bilinmektedir.

Kuvvetlere Karşı Psikolojik Savaş

Savaşlarda bir ülkenin bütünlüğünü, bağımsızlığını, asayişini, çıkarlarını ve uluslararası haklarını korumakla yükümlü veya ülkenin insanlarının mutlu

yaşamalarını sağlayacak kurumlar hedef alınır. Savaşta beyannameler, barışta radyo TV yayınlarıyla birlikte, internet gibi teknik yollarla yıpratıcı bilgiler verilmesi planlanır.

Çoğu kez bu yayınlar sinsi ve gizli şekilde yapılır ve anlaşılması zordur. Sinsi ve gizli olan bu yanlış bilgilendirme ile; yargı, ordu ve diyanet gibi kurumlar yıpratılır. Bunların halkın gözünde değerleri düşürülür. ilgili kurumların hataları abartılı şekilde büyütülür. Teker teker ve uzun uzadıya anlatılır. Böylece insanlardaki savaşma, mücadele etme azim ve isteği kırılır.

Ordu ve polisin, halk nezdindeki güveninin zayıflatılması, bir topluluğun kendilerini koruyacak olan silahlı güce güvenmemesi, insanların kendilerini emniyette hissetmemesi demektir. Kendisini güvende hissetmeyen insan, korku içerisinde kalacaktır. Korku içerisinde kalan bir insan ise bütün enerjisini korunmaya verecek, böylece yatırım ve ilerleme duracaktır.

Yargının yıpratıldığı, adaletin hep güçlülerin ve zenginlerin lehine çalıştığına inanılan bir toplumda herkes, kendi hakkını arama eğilimine girecek, mafya tarzı örgütlenmeler güç bula-caktır. Toplumsal barış zayıflayacak ve öfke artacaktır.

Dini değerlere karşı açılan psikolojik savaş, daha çok uzun vadeli bir planın gereğidir.

Toplumun kültüre dayalı yaşadığı inanç sistemini değiştirerek, ancak toplumu istediği gibi sömürmek mümkün olacaktır. Özellikle savaş durumunda

şehitlik duygusu, ölümden

korkmama inancı çok büyük değer taşır. Her ne kadar teknoloji ilerlese de, savaşta en büyük güç yine insan gücüdür. Körfez Savaşı'nda Amerika tugaylarından birisinde karmaşa yaşanmasının bir sebebi, askerlere gelen kolanın zamanında ulaşamaması ve askerlerin standartlarını kaybetmeleri sonucu yaşadığı panik olmuştur. Din duygusu; insana fedakârlık, sabır, ölürse şehit kalırsa gazi olma anlayışı gibi savaş gücünde çok değerli olan manevi bir dayanak verir.

Bir toplumda bu değerlerin zayıflaması demek, yaşam enerjisinin kaybedilmesi demektir. Orduları başarılı yapan bu psikolojik gerçeğin, ülkenin düşmanları tarafından sinsi ve gizli propaganda ile yıpra-tılması önemli hedeflerden birisidir.

Düşmanın dinî değerlerini, geleneklerini ve kültürel özelliklerini gülünç hale getirecek biçimde propaganda yapmak önemli bir taktiktir, "imam", "Şaban", "Şakir", "Abdi", "Kürt", "

Şeriat", " ahlâk" gibi millet nazarında kabul gören ve günlük dilde kullanılan kelimeleri, sinsi propagandalarla yıpratmak ve toplumsal iletişimde uyuşmazlıkların doğurulması ve kavga alanı oluşturulması bu duruma bir örnek olarak gösterilebilir. Son yıllarda Türkiye'de yaşanan başörtüsü konusundaki kavga, psikolojik savaş açısından anlamlıdır. Asırlardır süregelen kültürel inanç sisteminin bir geleneği olan baş örtmeye, bu alanın dışına çıkılarak siyasî bir anlam yüklenildi.

Dinin kutsal değerlerini siyasî malzeme olarak kullanmak isteyen gruplar öne sürülerek, inançlarını samimiyetle yaşamaktan başka gayesi olmayan toplumun büyük bir kesimi, "sakıncalı insanlar" konumuna oturtuldu. Günlük hayatında dinî duyarlılığı önde olan, balk tarafından

"dindar" bilinen yöneticiler, dinin kutsal saydığı değerlerle savaşmak zorunda bırakıldı, inançları ve işi arasında tercihe zorlanan bu insanlar psikolojik sorunlar yaşamaya başladılar. Vatan, millet ve devlet gibi kavramların anlamlarında kaymalara sebep olan bu durumdan toplumsal barış

zarar gördü. Din istismarının istismarı yapılarak yürütülen psikolojik faaliyetin sonuçlarını zaman gösterecektir. Ancak dinî değerlere karşı yapılan savaşlar uzun vadede hep dinî değerlerin lehine sonuçlanmıştır.

Psikolojik Savaşın Çeşitleri

Psikolojik savaşın saldın ve savunma amaçlı çeşitleri vardır. Bunları kısaca izaha çalışalım.

Stratejik Amaçlı Psikolojik Savaş

Dost, düşman bütün topluluklara yöneltilir. Savaş hatlarının gerisi öncelikle planlanır.

Beyaz propaganda tercih edilir. Haberler doğru çıktıkça inandırıcılık artar. Halk inanmadığı radyoyu dinlemez, inanmadığı gazeteyi okumaz, okusa da bilgilerini şüphe ile karşılar. Hitler'in uyguladığı siyah propaganda bir süre sonra tutmadı geri tepti, halk kendi inandığı radyoları dinlemeye başladı, ingiliz ve ABD yayın organları güven verici yayınlar yaptılar. Bunun etkisiyle II. Dünya Savaşı'nın yönü değişti. Kore Harbi'nde BM güçleri, Mig 15-17 uçak taarruzuna karşı radyo propagandası yaptılar. Mig uçağını getiren Koreli pilota 100.000

Amerikan dolarının verileceği propagandası akın sayısını azalttı.

Taktik Psikolojik Savaş

Stratejik planın, belirli alanlarda uygulanmasıdır. Planlar en iyi hareket tarzını oluşturmak için yapılır. Kâr-zarar analizleri yapılarak belirli bir hedef belirlenir, o hedefe yönelik çalışma grubu oluşturulur.

Karşı tarafın maneviyatını, direncini kırmaya yönelik, içinde bulunduğu feci durumu anlatarak, karşı tarafı teslim olmaya ikna etmek için çalışılır. Bunun sağlanması için icracı subaylar gerekir. E. Yarbay Korkut Eken başarılı bir icracı psikolojik savaş subayı idi.

Kore'de sarp bir tepeye sığınan ve direnen düşman askerlerine mermilerle kâğıt gönderip, hoparlörlerle ses duyurup savaşa yarım saat ara verildi. Teslim olan bir asker memnun şekilde geri gönderildi. Bundan sonra ikna olan Korelilerin teslim olmaya başlamasıyla tepe alındı.

(Türkoğlu, 1969)

Barışta yapılan taktik psikolojik faaliyete Batı Çalışma Grubu (BÇG) örnek olarak gösterilebilir. Elde bulunan veriler, yapılan brifinglerle yargıya, ülke yöneticilerine ve akredite olan gazetecilere anlatıldı. Askerî

şuraya, silahlı kuvvetlerde örgütlendiği söylenen irticai faaliyet listeleri sunuldu. Daha sonra bu verilerin, sahte istihbarat raporlarından oluştuğu

anlaşıldı, fakat öngörülen siyasî hedefe ulaşılmıştı. (BÇG'nin komutanları yanılttığına bir olgu örneği bölümün sonunda yazılmıştır.)

Takviye Edici Psikolojik Savaş

Savaş sonrasında halkı rahatlatıcı ve güven verici telkinleri içeren, ayaklanmayı önleyerek itaati sağlayan psikolojik bir savaştır.

Rusya'nın işgali sırasında Almanlar halka çok kötü muamele yaptılar. Koyun sürülerini alıp götürerek, fabrikaları yerinden sökerek halkın nefretini kazandılar. Halk esasında Stalin ve or-dusundan nefret ediyordu. Ancak Almanların bu kötü muamelesi sonucunda Stalin'in ordusuna yardım etmek zorunda kaldılar. Savaştan önce Rus halkı, Almanlara kurtarıcı gözüyle bakı-

yorlardı. Gördükleri kötü muameleler sonrasında görüşlerini değiştirerek ikmal yollarını kesip Alman ordusunun yenilgisini sağladılar. Almanlar kendilerini ari, asil, üstün ırk olarak gör-dükleri için Rus halkına kötü davrandılar. Bunun bedelini de ödediler.

Benzer bir uygulamayı, barışta yapılan psikolojik faaliyetler. kapsamında 1940'lı yılların Türkiye'sinde de görebiliriz. Savaşa girmemiş olan Türkiye'de, gücü elinde bulunduranlar Türkiye'yi savaşa sokmamak gibi büyük bir işi başarmışlardı. Fakat bu süre zarfında halka çok kötü muameleler yapıldı, ikinci sınıf insan uygulaması ile halk horlandı. Poturlu ve çarıklı olan insanlar, dönemin Ankara valisi Nevzat Tandoğan tarafından bu şehre sokulmuyordu.

Saz çalmak bile yasaktı, inançları yaşamak ve öğretmek baskı altındaydı. Plajlara bile halkın girmesi yasaktı. Baskı o kadar ileri seviyedeydi ki, plaj serbestliğinin uygulandığı günlerde halk plajlara hücum ediyordu. Ertesi günün gazete manşetleri "Halk geldi, vatandaş açıkta kaldı"

şeklinde atılıyordu. 1950 yılında yapılan serbest seçimlerde Demokrat Parti, baskı gruplarına sürpriz gelecek şekilde çoğunluğu sağlıyordu.

Provokasyon Tipi Psikolojik Savaş

Saldırı türünde bir psikolojik savaş yöntemidir. Önceden planlanmadan, genellikle "ani görevler" şeklinde ortaya çıkar. Miting, gösteri ve cenaze törenlerinde topluluğun içerisine sı-

zarak, inandırıcı birkaç kelime ile orada bulunanların hassasiyetlerini tahrik edecek söylemlerde bulunur, gerginliği arttırır ve öfkeyi ateşler. Bunu yaparken kullandığı silah, yalan bilgidir.

Mutsuz, eğitimsiz, yüksek beklentilerine cevap bulamayan işsiz ve yoksul grupları etkiler, l Mayıs 1977, K. Maraş, Sivas, Çorum, 1990 sonrası gazeteci, bilim adamı cinayetleri olayları ile, o tarihteki basına servis yapılan bilgi arasında bağlantı kurulursa, bunların terörle mücadele için oluşturulan ani görevler oldukları fark edilebilir.

Provokasyon genellikle yerleşik devletlerde, devlet hiyerarşisinin dışındaki odaklarca emir-komuta zincirine rağmen kullanılma eğilimindedir.

Bir BÇG Yanıltması

Emekli hakim Binbaşı Yusuf Çağlayan'ın müvekkili ile ilgili yazdığı AlEM'e ve basına verilmiş mektuba göre Yzb. Güray Balatekin kısa sürede 21 adet takdir almış, Güneydoğu'da olağanüstü başarı göstermiş, evi roketlenmiş başarılı bir subaydı. 1999 yılında sahte bir Batı Çalışma Grubu raporu ile (BÇG) Yüksek Askerî Şûrada komutanlar yanıltılıp TSK'dan uzaklaş-

tırıldı. Kısa sürede 21 takdir almış subaya savunma hakkı verilmemişti. Hukuk denetimi olmayan bir idari işlem sonucu "Disiplinsiz ve ahlâkî durum" gerekçesi ile başarılı bir subay, üstelik eşi de kanser hastası olarak hastanede yatarken sokak ortasında bırakılmıştı.

1998 Şubat ayında yayınlanmış Mahsun Madalya isimli kitapta Kurmay Binbaşıdan Profesör Albaya kadar pek çok subayın sahte BÇG raporu ile emekli edilmelerinin ilginç hikâyeleri anlatılıyor. (Erdem, 1998)

Psikolojik Savaşta Bir Hedef: TSK

TSK'ne güven konusunda 2001 yılında yapılan bir ankette ilginç sonuçlar ortaya çıktı. (Taha Akyol, Milliyet, 21.03.2002) Orduya çok güvenenlerin oranı %71'den % 57'ye düştü. (Prof. Yılmaz Esmer) 1996-2001 yılları arasındaki bu istatistik veri kabul edilirse ciddi olarak nedensellik analizi yapılmasını gerektirir.

Toplum olarak Batı kültürlerinden çok farklı olarak asker vurgusu yapan bir kültürümüz var. Askere "Mehmetçik", asker ocağına "Peygamber ocağı" diyen, davul-zurna ile gençleri askere gönderen bir kültürde bu değişimin parametrelerini iyi değerlendirmemiz gerekir.

Orduya *güven neden azaldı?!*

Beş yıllık süreçte askerin yönetimdeki rolü ve sorumluluğunun daha fazla gözükmeye başlamasının mı rolü var?

Türkiye'nin bulunduğu coğrafyada ordunun güvenliğinin azalması, toplumun sevgi ve desteğinin azalması anlamına gelir. Bir iş yerinde sevgi ve güven zayıfladığında nasıl sosyal ilişkiler bozulursa, ülkeler içinde bu geçerlidir. Bu coğrafyada sosyal yapının zayıflaması kaos getirir. Bu nedenle acilen güven arttırıcı çalışmalar yapılmalıdır.

Askerlikte bir kural vardır. Tabur zafer kazanırsa, başarı bütün tabura verilir. Yenilgi olursa sorumluluk tabur komutanındır.

Ordunun güveninin azalmasına neden olan kişiler ve tutumlar kesinlikle sorgulanmalıdır.

Halkla yabancılaşan bir askeri yönetimin tartışılması ve eleştirilmesi kamu ahlâkının gereğidir, ahlâki bir görevdir. Silahlı kuvvetleri yıpratmadan bu tartışmayı yapmalıyız.

Generaller neden karışıyorlar?

Devleti hiyerarşik olarak düşündüğümüzde en üst seviyede seçimle gelen sivil irade, ikinci seviye, askeri sivil bürokrasi vardır, ikinci seviye sabit ve yerinde kalır ama birinci seviye aşağılara düşürse hiyerarşi bozulur, ikinci seviye müdahaleye kendini mecbur hisseder. Çözüm birinci seviye yani

seçimle gelen iradenin düzeyini yükseltmektir. TBMM'nin çatısında küçük düşünen ve küçük çıkarcı hesaplar peşinde koşan insanlar demokrasinin en büyük düşmanlarıdır. 27 Mayıs 1960 ihtilali döneminde polis çok zayıflatıldı. Bunun kötü sonuçları görüldü, 12 Eylül 1980 sonrası polis güçlendirildi. Aynı şekilde darbelerle TBMM çok zarar gördü, olgunlaşamadı. Tek yol olan Demokratik Cumhuriyet'te herkes TBMM'nin düzeyini yükseltmeye çalışmalıdır. Kore'nin bile bizi geçmesinin nedenlerini iyi analiz etmeliyiz.

Türk ordusuna güveni zayıflatanlar, psikolojik savaş yöntemleri ile amaçlarına ulaşmamalıdırlar.

*** İkinci Bölüm ***

PROPAGANDA ve

BEYİN YIKAMA

"Bilim, devamlı gerçeği arama çabasıdır."

"Toplumun

görünmeyen

mekanizmasını işleten

kişiler,

görünmeyen hükümeti oluşturuyorlar. Adını hiç duymadığımı?

kişiler tarafından zihinlerimize şekil verildi, zevklerimiz biçimlendirildi."

Walter Berneis

(İlluminati kitabından)

PSİKOLOJiK SAVAŞIN saldırı ve savunma silahı; propaganda, eğitim ve provokasyondur.

Cephanesi ise; söz, yazı, resim, broşür ve e-posta şeklindeki bilgidir. Bu savaş tarzının amacı, insanları ikna etmek ve onları değiştirmektir. Yöntemi de beyin yıkamadır.

Çinli general Sun-tzu, 2500 yıl önce bu konuda bir kitap yazmıştır. Türkî devletlerin parçalanması sürecinde kullanılan PS yöntemi, bugün için de geçerliliğini sürdürüyor. Sun-tzu'-

nun bazı önerileri:

1- Hasım ülkelerde iyi olan şeyleri gözden düşürünüz.

2- Hasım ülkelerin hakanlarının başarılarını küçük göstererek şöhretlerine gölge düşürünüz ve zamanı geldiğinde de kendi halkının onları hor görmesini sağlayınız.

3- Adi ve aşağılık kişilerin işbirliğinden yararlanınız.

4- Düşman halkın kendi aralarında olan uyuşmazlık ve kavgalarını yayınız.

5- Hasmınızın geleneklerini gülünç hale getiriniz. (Ersan inan, 1997)
Propaganda Nedir?

Bir topluluğun düşüncelerini, duygularını, davranışlarını, tavır ve hareketlerini etki altında tutmak ve onları değiştirmek amacıyla yayınlanan bilgi, belge, doktrin ve görüşlerdir.

Propagandanın amacı, propagandayı yapana doğrudan veya dolaylı fayda sağlamasıdır.

Bununla birlikte propaganda ile, hasım grubu ekonomik ve politik yalnızlığa itmek amaçlanır.

Bir savaşta nihai zafer, düşmanın yenilgiyi kabulüne bağlıdır. Yenilgiyi kabul etmeyen düşman, ileride tekrar sorun oluşturacaktır. Düşmanın moral gücü olan maneviyatının çökmesi ancak psikolojik savaş yöntemi olan propaganda ile mümkündür.

Planlama Yapılması

Propagandanın cephanesi söz ve kelimelerdir. Burada hatırlamamız gereken Goethe'nin çok güzel bir sözü var. Goethe, "En güçlü silah, zamanı gelmiş fikirdir" der. Propaganda yöntemi, gelişigüzel sarf edilen sözler değildir. Üzerinde çok uzun düşünülmüş, zaman ve zemin iyi hesaplanmış, şekil ve ölçüsü doğru belirlenmiş ve hedef kitlesi tayin edilmiş bir faaliyettir.

Propaganda Türleri

Yukarıda tarifini vermeye çalıştığım psikolojik savaşın önemli yöntemi, propagandanın farklı türleri vardır:

1. Beyaz propaganda

2. Gri propaganda

3. Kara propaganda

4. Silahlı propaganda

5. Karşı propaganda

Beyaz Propaganda

Açık biçimde yapılan bir propagandadır; kaynağı bellidir ve kendisini tanıtmak ister. Açık ve şeffaftır. Beyaz propagandada doğruluğa önem verilir. Yalan kullanılırsa geri teper, güveni sarsar.

Kazanımı, en güçlü tarafı; karşı tarafın fikirlerini çürütür, taraftarlarını azaltır. Doğru, açık ve şeffaf propaganda kitlelerde güven uyandırır. Beyaz propagandanın zayıf tarafı yayılma menzilinin mahdut olmasıdır. Serbestçe dolaşamaz. Düşman kendini korumak için karşı propaganda imkanlarını hemen kullanırsa bu durum tehdit ve bozulmayla sonuçlanabilir. Yapılan propaganda hakkında toplumda şüphe uyanıyorsa eğer, silah geri tepmiş olur, böylece de güven zayıflar.

Beyaz propagandanın malzemesi haberlerdir. Hasım tarafın hatalarını, suistimallerini malzeme olarak kullanırlar. Bu malzemenin ne zaman, ne şekilde, nasıl ve hangi ölçüde kullanılacağı planlanmalıdır. Kale ele geçirilirken bir atış yetmez. Binlerce top atışı yapılır, gedik açılır, atışlara devam edilir. Açılan gedik büyütülür ve içeri girilir. Psikolojik savaşın hedefi, kalenin zayıf yönünü iyi belirleyip o hedefe ısrarla ve tekrarla atışlar yapmak, sonuç olarak direnci zayıflatmaktır.

Zihinlerde açılan gedik büyütülecektir. Bunu sağlamak için beyaz propaganda yönteminde belirlenen doğru hedefi, binlerce kez tekrarlamaktan kaçmamak gerekir. Eğer beyaz propagandaya maruz iseniz; sabırla ve ısrarla zihinlerde oluşan gediği kapatacak söz, davranış ve eylemlerde bulunmalısınız. Propaganda da kullanılan yanlış bilgilerle ilgili şüpheler, karşı propaganda şeklinde ısrarla anlatılmalıdır.

Hitler, beyaz propagandayı başlangıçta çok iyi kullandı. O tarihte Almanya'da bulunan doyumsuz sermayenin, Alman ırkına verdiği zararın boyutunu anlatmak istedi. Alman ırkının üstün ırk olduğuna, diğer ırkların kültür taşıyıcısı ırklar olduğuna (Türk, Japon, Fransız), güçlü olanın hakim olması gerektiği-ne, hakim olmak için de savaşmak gerektiğine inanıyorlardı. Dünyaya ancak böyle hakim olabileceklerini düşünüyor, Darwin'in biyoloji için geliştirdiği teoriyi politik psikolojide uyguluyorlardı.

Bu anlayışa göre güçlü olmak, haklılık sebebidir. "Büyük balığın küçük balığı yutması nasıl doğal hakkı ise, bizim de zayıf ırkları yutmamız doğal hakkımızdır" diyorlardı.

Gri Propaganda

Psikolojik savaşın önemli propaganda unsurlarından birisi olan gri propaganda bulanık bir propagandadır. Burada kaynak belli değildir, doğruluğu kanıtlanamaz. Yalan veya iftira olduğu da kesin değildir. Gri propagandanın ana malzemesi *"rivayetler"* dir. Çalışma tarzı açık propaganda gibi sınırlı değildir, aşağıda tanımını vereceğim kara propaganda gibi serbesttir.

Güçlü yönü, muhatap tarafındna iyi kabul görmesidir, insan üzerinde propaganda hissi doğurmaz.

Propagandayı çıkaranlar belirsiz olduğu için, gri propagandada en heyecanlı konular kullanılabilir. Bu tarzda genellikle doğru bir olaya on tane yalan sokulup muhatabı küçük ve gülünç duruma düşürmek amaçlanır. Senaryo iyi yazılmışsa eğer "rivayetler" dilden dile dolaşır. Kapital sistemin Sovyet Rusya ile ilgili çıkardığı hikâyeler ve fıkralar sistemin çökmesinde büyük rol oynadı. Bu önemli olaya gri propagandanın bir başarısı olarak tarihe geçti. Yakın tarihte de Cumhurbaşkanı ÖzaPın bazı sözleri, bu kapsamda kullanılarak onun siyasî gücünü zayıflatmak için kullanıldı. Bakan Mehmet Keçeciler'in takside akşam çalışan bir öğretmeni anlatmasına, Ozal'ın bu davranışı onaylar tarzda "Benim memurum işini bilir" sözü çok farklı bir alana çekilerek, rüşvete göz yumma ve teşvik olarak olayın sunulmasının, siyaha yakın gri bir propaganda olduğunu söyleyebiliriz.

TBMM'ye yönelik gri *propaganda*

Yahut bir binbaşının Özal'a sürpriz yaparak törenle karşılaması, bu karşılamada eşofman tarzı kıyafetin şort olarak ve askerî birliği teftiş olarak sunulması gri propagandaydı.' Özal'la komutanların ilişkisi bozulmak isteniyordu. Aynı

şekilde Aydın Doğan'ın Başbakan'la rahat

kıyafetle görüşmesi, eşofmanla karşılanma söylemi

şeklinde gri propaganda örneği olarak

kullanıldı. Ahbap çavuş ilişkisi ve çıkar ilişkisi vurgusu ile taraflar yıpratılmak isteniyordu. Bazı siyasîlerin kendi çıkarlarını ülke çıkarlarının üzerinde tutmaları, dürüst davranmamaları, particilik ve kadrolaşma gibi zaaflarını abartarak, "TBMM çözüm değildir" inancını oluşturmaya çalışmaları bir psikolojik faaliyettir. Mamafih 12 Eylül 1980 öncesi TBMM ve hükümetin anarşiyi ortadan kaldıracak bir çözüm üretmesine fırsat verilmeyerek, bu kötü ortamın askerî darbe için zihinlerin hazırlanmasında kullanıldığı E. General S. Demircioğlu tarafından açıklanmıştı.

Demokrasiyi halk dalkavukluğu olarak gören, Atatürk'ün "en büyük eserim" dediği TBMM'sinin kapatılmasını çözüm olarak öneren düşünce yapısı, sürekli, ısrarlı ve devamlı olarak TBMM'sinin hatalarını büyüterek öne sürüyor. Batı'da demokrasinin kökleşme süreci, bir çocuğun büyüme süreci gibi olmuştur. Demokrasiler de yaşayarak öğrenilir. TBMM, Batı Parle-mentoları düzeyine, sorunları yaşayarak ve bunları ürettiği çözümlerle aşarak ulaşacaktır. Bu yöntemle kurumsallaşma olur. Büyüyen bir çocuğu evden kovarak, onda kin ve öfke duygusu nu uyandırarak eğitemediğimiz gibi, toplumsal olgunlaşmayı da böyle sağlayamayız. Gelişme, özgür düşüncelerin tartışıldığı ortamlarda olur. Milletin vekillerini gaflet, dalalet, hıyanet içerisinde görmek yerine onlarla oturup tartışmaya ve uzlaşmaya ihtiyaç vardır. Uygulanan gri propagandanın karşı propagandası bu şekilde olursa, iyi niyetli kişiler propaganda etkisinden kurtulurlar.

Ustaca yapılan gri propaganda bu propagandanın düşmanın kendisi tarafından yapıldığı izlenimi uyandırırsa muhatap çelişkiye düşer ve yıpranır. Karşı tarafı konuşmak zorunda bırakır ve açık verdirtir. Kendi ağzından kendi zararına laf kaçırtır ve bunu kullanır.

Son yılların en renkli siyasî kişisi olan sayın Turgut Özal ile ilgili yine bir örnek verelim.

Özal'ı çok ilginç propaganda yöntemleri ile yıpratmışlardır. Muhatabı konuşturup çelişkiye dü-

şürten bu yönteme bir örnek şudur: Parti olarak yoksullara daha çok sahip çıkılması gerektiği konusu konuşulurken Özal, zenginliği özendirmek,

fakiri çalışmaya itmek amacıyla "Ben zengini severim" der. Bu söz basında tamamen farklı amaçlarla, tam tersini ifade edecek biçimde çok kullanılmıştı.

Gri propagandanın amacı, kusurlu, noksan ve belirsiz bir şeyi, tam ve yeterli göstermek olabilir. Yahut, tam, yeterli ve açık olan bir şeyi şüpheli göstererek gölgelendirmek, değerden düşürmek amaçlanır. Her türlü çelişki bu yöntemde ustaca kullanılır. Çelişki yoksa bile, varmış

gibi davranıhr. Böylece zihinlerde, istenen soru işareti uyandırılır.

Amacın gerçekleşmesi için, planlı tasarlanmış zamanın, zeminin, ölçü ve biçim, hesaplaması yapılır.

insanların merak duyguları, gri propagandada çok kullanılır. Gizli konuşuyormuş izlenimi uyandırılır, fısıltı haber sistemi uygulanır. Küçük gerçekleri abartarak yayan görevliler, topluluklar içerisinde bilinçli olarak dolaştırılır.

Propaganda görevlisinin, muhatap kitlenin inanacağı senar-yoları üretmesi, yerli şiveyi

kullanabilmesi, halkın zevklerini, sosyal ve kültürel özelliklerini iyi bilmesi ölçüsünde başarısı artar.

Osmanlı'nın son yıllarında İngiliz istihbaratçısı Lawrence, Arapçanın bütün şivelerini

konuşarak tek başına Arap milliyetçiliğini uyandırdı, ittihatçıların hatalarını büyüterek yaptığı propaganda faaliyeti ile, orduların başaramayacağı

şekilde Arap toplumunu Osmanlı'ya karşı

kışkırttı.

Kara Propaganda

Kaynak belirlidir ama başka kaynaklardan çıkıyor gibi gösterilir. Kara propaganda yönteminde hile, entrika, yalan, iftira, fitne, sinsilik ve sahte delil serbesttir. Gizlilik esastır.

Gerçekleri değiştirmeyi, inançları sarsmayı ve kamu efkârını karıştırmayı amaçlar. Kaynağı anlaşıldığı zaman, tesiri olmaz, geri teper. Düşmanlık duygularının artmasına neden olur.

Bunun için iç düşmana karşı kullanılmaz. Psikolojik harple ilgili askerî yönetmeliklerde, propaganda ile görevli subaylar belirlenmiştir.

Kara propagandanın malzemesi yalan, iftira, bozgun çıkar'cı her türlü yol, sahte delil olduğu için, var olmayan her şeyi var gibi gösterir. Yalan, gerçekmiş gibi inandırıcı bir şekilde ortaya atılır. Kara propaganda nifak sokup ortalığı karıştırmak için çok kullanılan bir yöntemdir.

Kara propaganda da kaynak daima gizlidir. Her ne sebeple olursa olsun kaynak ortaya çıktığında her türlü sorumluluk reddedilecek şekilde önceden hazırlıklı olunur.

Kaynak gizli kaldıkça; yalanlar, rivayetler, şayialar, dedikodular verimli sonuçlar verir.

Amacı, muhatap insanları ruhi çöküntüye götürmektir. Bu yöntemi uygulayanlar hiçbir ahlâkî ve vicdani sorumluluk duygusu taşımazlar. Akla gelebilecek her şeyi hedef olarak ele alır. Kara propagandada her şey kullanılacak bir malzemedir, yeter ki istenen çıkara hizmet etsin.

Kitaplarda bu faaliyetin, amacı temiz, yöntemi pis olan bir propaganda tekniği olarak geçmesi uluslararası tartışma konusudur. Psikolojik savaşla ilgili askerî yönetmeliklerde bu propagandanın bir yöntem olarak tanımlanması, acaba ne derece insanî ve ahlâkîdir? Düşman olan kadın, kız ve çocuklara insanlık dışı muamele yapmakla, onları birbirine düşürtüp öldürtmek, aralarında fitne çıkarmak arasındaki ince sınırı iyi çizmek

gerekiyor. Kötülük tuğlaları ile örülmüş olan zafer kalesi ne kadar yaşayabilir ki? insaflı ve kararlı bir komutanın kara propagandaya baş vurmadan da yapacağı çok şey vardır.

Osmanlı padişahlarından Sultan Abdülhamit, psikolojik savaş yöntemlerini bilen ve kullanan birisiydi. Balkan savaşı sonrasında kendisiyle yapılan bir görüşmede ittihatçılara hitaben psikolojik savaşı nasıl kullandığını

şöyle anlatır. "Ben Balkanlarda kiliseler arası kavgayı halletmedim. Bunu birleşip bize saldırmasınlar düşüncesi ile bilerek yaptım. Sizin (ittihatçıların) bu ihtilafı çözmeniz yanlıştı."

Kötülemek amacı ile yapılacak propaganda için propagandacı, karşı tarafın olumsuz bir tarafını bulur. Eğer kötü bir yan bulamazsa uydurur. Propagandacı sürekli uydurma konular icat eder ve bunu sürekli gündemde tutarak işlemeye çalışır.

Kara propagandanın ana amacı, yerleşmiş bir inancı yıkmaktır. Halkı kendi içinden çıkardığı liderlerden soğutmak, ordu ve devlete karşı var olan güveni sarsmak, sosyal ve ekonomik dayanışmayı yıkmak ister, insanları

şüpheli, kaygılı, mutsuz ve zihni karışıklık

içerisinde tutmak arzusundadır.

Kullandığı *malzemeler*

İnsan ve toplumun her yönü, her safhası propaganda malzemesi olarak seçilir. Her türlü noksanlık kara propaganda için birer malzemedir ve burası bir hareket noktasını oluşturur. Kara propaganda için kişilik zaafları çok önemlidir. Alkol, uyuşturucu, kadın düşkünlüğü, siyasî hırs, particilik, bencillik ve mega-lomanik özellikler hareket noktası olabilir. Osmanlının son dö-

nemlerinde ittihatçıların dinde lakayt tavırları, Arap toplumunun hilafete olan itaatlerini kırmak için, İngiliz ve Fransızlarca usta bir biçimde kullanılmıştı.

Bazen zeki yöneticiler bu tarz amaçlarla kullanılırlar. Zeki, akıllı ve başarılı yöneticiler övgü ile şişirilirler. Eğer bu yöneticilerin narsisist ruh yapıları varsa, övgü ve itibarı kaybetmemek için kendilerini övenlere sürekli hizmet etmek zorunda oldukları duygularını taşırlar. Bu özellikleri, kendileri farkına varmasalar bile, kara propagandacılar tarafından kullanılarak propagandacılar istediklerini kolaylıkla yaptırabilirler.

Şimdi de kara propagandanın imkân ve risklerini kısaca maddeler halinde ele alalım.

Kara propagandanın imkânları

1. Kaynağı gizli olduğu için, muhatabın karşı propagandasının tesiri az olur.

2- Muhatabın anavatanı içinde cephe gerilerinde faaliyet göstermeleri nedeniyle işgal sonrası için zemin hazırlar.

3. Korku duygusu uyandırarak insanlarda bulunan direnme gücünü kırarlar. Böylece insanlara sığınacak güç arama ihtiyacı hissettirirler.

4- Karşıtlarının kendi içlerinde hain elemanların bulunduğu hissini uyandırırlar. Bu nedenle muhataplarında moral çöküntüsü oluşur ve güvensizlik artışı ile durum sonuçlanır.

Kara propagandanın *riskleri*

1. Propagandanın hazırlanması ve uygulanması özel bir dikkat ister.

2. Gizliliğin ve emniyetin çok önemli olması nedeniyle faaliyeti sınırlıdır.

3. Açık bir çaba ile yürütülmesi zordur.

4. Halkına karşı açık, dürüst ve saydam olan liderlere yönetildiğinde geri tepen bir silah olur. Halkın lidere, idarecilere olan sevgisini daha çok arttırıcı sonuçlar doğurabilir.

5. İletişimin kolay ve uygun olduğu günümüzde, gizlilik emniyeti güçlükle sağlanabilir.

Propagandanın, muhatabı güçlendirici yanıyla mağdur ve mazlum görünümü birle-şirse, çevresindeki insanlara kenetleyici etki yapması mümkündür. Düşman liderin bitirilmesi hesap edilirken tamamen tersi bir sonuç alınabilir.

Silahlı Propaganda

Terör örgütlerinin kullandığı bir yöntemdir. Kendilerinin varolduklarını, etkili olduklarını kanıtlamak için kullanırlar. Medyanın zaafından yararlanırlar. Basın için sıradan olayların haber değeri yoktur. Sıra dışı, aykırı olaylar medya için "rating" yükselticidir ve yaşamsal gıda niteliği taşır. Teröristler sıra dışı, çarpıcı olaylar planlayarak medyanın, dolayısıyla halkın ilgisini kendi üzerlerine çekerler.

Etnik kökenli terör eylemleri de kendi kimliklerini göstermek, tükenmediklerini kanıtlamak için şiddeti yöntem olarak seçerler. Bu modelin benimsenmesi sık rastlanan bir olgudur.

Kendi etnik gruplarını silahlı propagandaya ikna etmek için, verilmediği düşünülen kültürel hakları argüman olarak kullanırlar. Bu hak mağduriyeti propagandası sürekli yapılarak, si-lahlanmanın tek çıkar yol olduğu konusunda topluluklarını ikna etmeye çabalarlar.

Silahlı propaganda ile halkı ve devlet otoritesini bıktırmak amaçlanır. Bu genellikle mutsuz, eğitimsiz, hak arama yöntemi olarak şiddeti kültürel bir inanç sistemi olarak benimsemiş alt kültür gruplarının tarzıdır. Bitip tükenmediklerini göstermek için uçak, gemi kaçırma, bomba koyma, metrolara gaz verme, otobüs tarama, köy basma, istişhad eylemleri yapma gibi kültürel boyutu olan eylemler planlarlar. Marksist öğreti, proleterya diktatörlüğü için şiddeti yöntem olarak önerdiğinden 1990'lı yıllara kadar ideolojik Marksist terör kendine taraftar topluyordu.

Filistin'de terörün terör getirdiği, terörü yöntem olarak benimseyenlerde güçlünün zayıfı ezmesine zemin hazırlandığının canlı örnekleri görülmektedir. Halen Filistin'de devam eden terörde, Marksist liderlerin işbaşında olmasının ve toplumsal taassubun rolünün ne kadar etkin olduğu tartışılmalıdır. Filistinliler Gandhi gibi bir lider çıkarabilmeliydiler.

Karma Propaganda

Bazı grupların çıkarları birbiriyle örtüştüğünde silahlı, açık, bulanık ve gizli propagandalar beraber kullanılabilir. Propagandaya maruz kalacak muhatabın durumu ve tutumu göz önüne alınarak ve ileri teknoloji kullanılarak planlanmış propaganda örneklerine günümüzde sıkça rastlanılır.

11 Eylül bir propaganda şaheseri mi?!

Bilgi çağında yaşıyoruz. Bilgisayarda donanım yazılımının ardından bağlanabilirlik ortaya çıktı.

Dijital bir sinir sistemi oluşuyor. Bu dijital sinir sistemine bir beyin gerekir, işte burada uluslararası sermaye; "Akıllı, başarılı ve güçlü insanlar olarak dünyaya bir düzen vermeliyiz.

Beyin biz olmalıyız, kuralları biz koymalıyız" diyor. Aç gözlü ve doyumsuz olan kapital sistemin doğası gereği doğal olan kara propagandayı yapmaya karar verdiler. 700 milyar dolarlık silah sanayisinin yaşayabilmesi için, kontrollü bir gerilim stratejisi üretmeleri gerekiyordu. Bir düşman belirlenmeli ve ona karşı dünya toplumunda inanç ve fikir değişimi sağlanmalıydı. Dinî değerleri kullanan ve terörü yöntem olarak benimseyen bir gruba ihtiyaç vardı. Afganistan'da taassubu din olarak bilen savaşçı gruplara zemin hazırlanmalıydı. Fakat mağaralarda yaşayan, küreselleşmenin nimetlerinden yararlanamayan bu insanlara destek gerekiyordu.

Çok ayrıntılı planlama, haberleşme, koordinasyon ve lojistik hazırlık gerektiren 11 Eylül eylemleri nasıl yapılacaktı?

11 Eylül eylemlerinin ilk şaşkınları istihbaratçılar oldu. iletişim, istihbarat ve istihbarata karşı koyma konularını bilenler halen düşünüyorlar. Sebebi de ECHELON'un sağırlığıdır.

ECHELON Nedir?

Elektronik istihbarat ağının adıdır. Sinyal ve görüntü istihbaratı yapar. Askerî ve ekonomik süper güç olan ABD'nin dünya ülkelerinin sırlarını öğrenmeye çalıştığı elektronik kulağıdır. Her türlü iletişimi deşifre etmek, kontrol etmek ve dinlemek için kullanılır. Geniş istihbarat ve gizli servis ağının tamamı, ABD'ye yılda 20 milyar dolara mal oluyor. (Gündilek, Ekim 2001, Bilim Teknik)

ABD'de 36 istihbarat örgütü vardır. Bunların en büyüğü NSA' dır. 21.000 görevlisi, 3.6

milyar dolar bütçesi ile sadece dünyayı değil siyasî dostlarının, siyasî rakiplerinin, kendi içerisinde yurttaşlarının iletişimini dinliyor. NSA Boeing 707 uçak gövdesine yerleştirilmiş

Rb-135 tipi uçaklarla ABD hava kuvvetlerinde bağımsız olarak iş yapar. Donanma gemisi görünümündeki gemilerle denizleri denetler. Yer istasyonları ile büyükelçiliklerde ev sahibi ülkelere tabi olmaksızın faaliyette bulunur. ABD sinyal istihbaratının en küçüğü 2000

personeli ile NRO'dur. NRO'nın görevi uyduları yörüngesinde tutmaktır.

NSA "MINARET" adını verdiği özel yapılanması ile çok sayıda Amerikalıyı izliyor. Hangi açıdan gelirse gelsin yüksek frekanslı radyo mesajını UKUSA sistemi içinde bütün dünyadan topluyor. Norveç, Danimarka, Filipinler, Türkiye de "Demir At" kod adı ile milyar byte bilgiyi toplayıp bilgisayar filtreli ile incelenebilir hacimlere indiriyor ve ilgili hükümetlere servis ya-pıyor. ORION'lar GSM tipi radyo telefonları dinleyen uydular olarak biliniyor. Son yıllarda insansız uçaklarla bilgi toplayarak röle (aracı) uydularla ABD'ye bilgi vermek kullanılmaya başlandı.

11 Eylül'de Echelon Ne Oldu?

Dünyanın her tarafı ile birlikte kendi iç bünyesini de dinlemekte başarılı olan Echelon sabote mi edildi? ABD'de 36 istihbarat örgütü var. Bunlar cömertçe destekleniyor. Sabah 8:30'da 6 uçak kaçırılıyor ve her an kalkışa hazır olarak bekleyen "Emergency" savaş uçakları kalkmıyor.

Diğer önemli bir nokta da, insansız uçak teknolojisinin şu an kullanılabildiği, sekiz saat havada kalabilen, istenilen hedefleri görebilen ve rahatça iniş yapabilen bu uçakların bilgisayar sistemleri kulelere çarpan uçaklarda da var mıydı?

MERCURY uydusu ile denizaltı gemi iletişimini bile dinleyebilen bir teknolojisi olan ECHELON'ın, 11 Eylül'de New York'ta susturulmuş olduğu akla daha yatkın gözüküyor.

Muhtemelen bu ABD istihbaratına sızmış, dünyanın ikinci büyük istihbarat servisinin bir uygulamasıydı.

Sonuç olarak 11 Eylül eylemlerinde, silahlı propagandayı yöntem olarak benimsemiş

insanlar kullanıldı. Kara ve gri propaganda teknikleri kullanılarak dünya kamuoyu, Usame bin Ladin'in mensup bulunduğu inanç sistemine düşman yapılmaya çalışıldı. Bazı basın yayın organlarında bu olay verilirken, "Islami terör küreselleşti"

şeklindeki haberlerin sürekli

tekrarlanması psikolojik savaş bakımından çok anlamlıydı.

Yapılan bu kara propagandada muhatap bir grup da, ABD yönetimiydi. 11 Eylül olaylarının ABD yönetiminin bilgisi dışında olduğuna dair bir delil, Başkan Bush'un sürç-i lisan ederek Haçlı savaşından bahsetmesiydi. Muhtemelen ABD yönetimi de kullanılıyordu.

Fakat harikalar çağında yaşıyoruz, insanlarda körü körüne inanma artık yerini araştırma eğilimlerine bıraktı. Tüm bu olumsuz telkinlere şüphe ile yaklaşanlar, söylenenlerin doğru olup olmadığını araştırmaya başladılar, İslâm ile terörü ayrıştırmak gerektiği tezi Batı'da güçlenmeye başladı.

Propagandanın Başarısı

Yapılacak propaganda hangi tür olursa olsun, üç unsur başarısını çok etkiler.

l - Propaganda yapanın yeteneği,

2- Psikolojik etüdün iyi yapılması,

3- Propagandayı kabul edecek toplumun özellikleri.

Propagandayı yapan kişi; usta, enerjik, sistematik çalışabilen biri olmalıdır. Propagandayı devamlı ve metodolojik biçimde uygulayacak beceri ve birikime sahip olmalıdır. Yanlış yapılan propaganda, yapanın eline ayağına dolaşır. Yapılan propagandaya kapılmak veya kapılmamak muhatabın bilgisine, bilinçli ve sorgulayıcı yaklaşımına, aynı zamanda kültürel seviyesine bağlıdır.

Yalan ve paranın öncelikli ve önemli bir değer olduğu günümüz dünyasında, insanlar arasında güven bağı zayıfladı. Herkes her şeyi sorgulamaya başladı. Komplo teorileri artık kahvelerde bile konuşuluyor. Böyle ortamlarda propaganda antagonist yani ters yapılır. Komplo teorisi heveslilerinin hoşuna gidecek senaryolar servise sunulur.

Ben akıllıyım, propagandaya kanmam, diyenler daha büyük risk altındadır. Her gün TV

karşısında yeni haber bekleyen ve arzulayan kitleler, propagandistler için iyi birer avdır.

Propagandadan korunmak için atasözü bile geliştirilmiştir. Atalarımız; "Duyduğuna inanma, gördüğünün yarısına inan" demişlerdir, insan, duyduğu bilgiyi sorgulayabiliyor, olaylara farklı açılardan bakabiliyorsa korkmasın, ideolojik kutuplaşmanın ötesinde araştırmacılık ve gözlemcilik yeteneğini geliştire-bilen bireye, hiçbir propaganda etki etmez.

Kara propagandanın etkili olabilmesi için özellikle gizli olması gerekiyor, iletişim çağında yapılan hileler deşifre edildikçe oyunlar kolay bozulabilir hale gelecektir.

Psikolojik Etüt: Karşı tarafın psikolojik zayıflıklarının ve güçlü taraflarının iyi analiz edilmesidir, istismar edilmeye müsait fiil ve potansiyelleri belirlemek psikososyokültürel bir bakış gerektirir.

Psikolojik zayıflıklar, fiilen ve potansiyel olarak var olan zayıflıklar belirlenir. Öncelikler tayin edilir. Karşı propagandaya verilebilecek cevaplar düşünülür ve uygun zaman ve ortamda eyleme geçilir.

Propagandanın

Kullanışı Bakımından Türleri

1. Stratejik propaganda

2. Taktik propaganda

3. İşgal propagandası

4. Karşı propaganda

I. Stratejik Propaganda (Beyin Yıkama)

Uzun vadeli, kıtalar arası bir propaganda türüdür. Propagandaya çok erken başlamalıdır ve hiç aralık vermeden devam etmelidir. Yarının savaşına hazırlık için yapılır.

Zihin ve hafıza konularının inceliklerinden faydalanır, iyi bir konu seçip, onu çekici hale getirip, ısrarla tekrar etmek anlamına gelir. Bir tür beyin yıkama yöntemidir. Halk kitlelerinin daima, inanmak isteklerine ve ihtiyaçlarına hitap eder.

Hedefleri

a) Dost güçlerin morallerini yüksek tutmak.

b) Tarafsız milletlerin fikri ve manevi desteklerini temin etmek.

c) Düşman milletlerin morallerini bozmak, manen onları yıkmak.

d) Irk, din, sosyal ve politik geçimsizlikleri kullanmak.

e) Önemli adamları kötüleyerek onları toplumun gözünde gülünç duruma düşürmek.

f) Düşman bölgesinde bulunan dost elemanlara moral vermek.

g) Amaç, hedef ve politikalarda kendi çıkarına değişiklik yaptırmak için öncelikle beyaz, gerekirse de diğer propaganda yöntemlerini uygulamak.

Stratejik propaganda pamuk balyası gibidir. Yanan pamuk balyası yavaş işler fakat iyi organize edilmişse sürekli canlı kalır. Dolaylı hatırlatmalar yapılır. Öğrenme, zihin hafıza kullanma teknikleri (beyin yıkama) farkında olmadan uygulanır, inanma ihtiyacı içinde olan kitlelere, istenen inançlar benimsetilir.

Stratejik propaganda da kullanılacak araçlar iç ve dış basındır. Doğru konular seçilir, cazip hale getirilir, fakat abartılarak, sürekli tekrar edilerek, beyinler istenen bilgiye inandırılır.

2. Taktik Propaganda

Stratejik propagandanın küçük çapta tekrarı, uygulaması ve tamamlayıcısıdır.

Kısa vadeli sonuçlar için uygulanır.

Düşmanın geçmiş yenilgileri, hataları, silah-malzeme eksiklikleri propaganda için kullanılır.

Cephedeki askerler hedef alınır ve cephe gerisinden gelen kötü haberler yaygın şekilde

kullanılır.

Muharebeye zorla sokulan ırk ve azınlıklar hedef seçilir. Mamafih Amerika iç harbinde İngilizlerin kendi askerini öldürmemek için tuttukları paralı askerlere daha rahat imkânlar vaat edilmiş ve savaşın sonucu bu şekilde değişmiştir.

Tespit edilen bir zafiyet sürekli yapılan hücumlarla genişletilir. Tıpkı kaledeki gediğin sürekli dövülerek surun yıkılması gibi aynı zaafa hücum edilir.

Hedefleri

a) Düşmanın moralini bozmak.

b) Düşmanın liderlerine güvenini sarsmak.

c) içlerine korku salmak. Timur, ordusunun önünde dev filleri yürüterek güçlü, yenilmez olduğu mesajını vermeye çalışıyordu.

d) Gerektiğinde karşı tarafın kendilerine sığınabilecekleri duygusunu uyandırmak. Timur, Cengiz yanlarında Müslüman ulemadan önemli kişileri taşıyarak halkta "Cen-giz'e itaat edersek merhametli davranır, yanında bizden biri var" inancını uyandırıyordu.

e) Savaş bandosu ve mehter müziğinin, düşmanda korku duygusu, dostta heyecan uyandırıcı olması taktik bir propaganda vasıtasıdır.

3. İşgal Propagandası

idari propaganda veya takviye edici propaganda da denilir. Yeniden teşkilatlanma ve işgal edilen yerlerde itaati sağlamak amaçlanır.

işgal güçlerine karşı gelişen kin. ve nefreti dağıtmak için, araçlara yerleştirilen hoparlörlerle rahatlatıcı mesajlar verilir.

Hedefleri

a) Her türlü ihtiyaç karşılanmaya çalışılır.

b) Eğitim, eğlence yerleri, ibadethanelerle ilgilenilir. Güven duygusu ve sempati geliştirmeye çalışılır.

c) İlk işgal olunan bölge halkına iyi davranılırsa diğer işgaller daha az dirençle karşılanır.

Araçları: Radyo, hoparlör, el ilanları, beyannameler, afişler, hediyeler, pankartlar, TV, gazete, tiyatro gibi iletişim araçlarıdır.

4. Karşı Propaganda

Düşman tarafının propagandasının yalan olduğunu kanıtlamaya yönelik yapılan karşı propagandadır.

Erken *karşı* propaganda: Karşı tarafın kullanacağı sezilen konu ele alınarak istismara başlanır.

Doğrudan karşı propaganda: Düşman propagandasına fazla önem verdiğinizi hissettirerek tamamen reddetmektir. Riski, çelişkiye düşmek ve tekrarla olayı yaşatmaktır.

Dolaylı karşı propaganda: Düşman propagandasına önem vermediğimizi hissettirerek ima yoluyla reddetmektir.

Hedef şaşırtan karşı propaganda: Dikkat başka yöne ve propa-gandist tarafından iyi bilinen konulara yöneltilir.

Hedefleri

Askerler, siviller, düşman işgali altındaki dost gruplardır.

Askerlere; savaşın anlamsızlığı, başkalarının menfaati uğruna ölümü göze almanın saçma olduğu telkin edilerek yönlendirilir. Birlik ruhunu, tek sesliliği, emir komuta zincirini kırmak amaçlanır.

Fatih döneminde Osmanlı'ya sığınan Uzun Hasan'ın oğullarından biri Sivas valisi iken, babasının öldüğü ve tahtın onu beklediği propagandası ile Erzincan'a getirilerek orada öldürülür.

Teslim olmaya, firar etmeye yönelik askerî kışkırtma yöntemi sivil halk için dayanışmayı yıpratıcı taktikler şeklinde uygulanır.

Düşmanın nelere inanacağı, ne tür engeller içerisinde olduğu önceden istihbarat edilmelidir.

Düşmanla alay etmemeli ama düşmanın zaafları anlatılmalıdır.

Kullanılan kelimenin yumuşaklığı, ikna edici ses tonu sonuç almada çok önemlidir **Savunucu Psikolojik Savaş**

Her savaşın saldırı programı olduğu gibi savunma programı da vardır. Düşmana nasıl taarruz ediliyorsa, onun da benzer şekilde taarruz edebileceği düşünülür. Muhtemel bu taarruza karşı alınacak önlemler savaşın bir parçasıdır.

Eğitimsizlik: Psikolojik savaşın sonuç verebilmesi, düşman tarafının eğitimsiz ve bilgisiz olması ile doğru orantılıdır. Aynı şekilde eğitimli ve bilgili gruplar düşmanın psikolojik savaş müdahalelerinin sonuçsuz kalmasına neden olur.

Yasaklar güven sarsar: Radyo dinlettirmemek, yazı okutmamak gibi eylemler toplumun dış

dünyaya karşı kapatılması anlamına gelir, insanların sürekli tek yönlü bilgiye maruz bırakılması merak duygusunu artırır. Merak duygusunun canlanması da, yanlışa inanma eğilimini doğurur. Ne olduğunu bildiği bir propaganda, insanda etki uyandırmaz. Bunun için psikolojik savaş faaliyetleri konusunda insanlar bilgilendirilirse, düşmanın etki gücü zayıflayacaktır.

Dinî *ve millî kültürü taze tutmak:* Liderlerine ve kendilerine güveni yüksek, dinî ve millî hisleri her an taze olan gruplar, psikolojik savaşa karşı güçlü kültüre sahiptirler.

Savaşmak, hayatı riske atmaktır, insanın en büyük sermayesi hayatıdır. Savaşan insan, en büyük sermayesini riske atan kimsedir. Bu riske girmek için yüksek idealler olmalıdır. Yüksek idealler olan, "Vatan için canım feda, ölürsem şehidim" inancının ayakta tutulabilmesi bir komutanlık özelliğidir. Bir komutan, askerinde bu özellikleri canlandıramıyorsa eğer, savaşma gücünü ve birliğini harekete geçirebilme kabiliyetini büyük ölçüde kaybetmiş demektir. Neden savaşacağı konusunda inancı olmayan kişi, savaş ideolojisine sahip değildir. Böyle kişiler, psikolojik savaşta kolayca bezginliğe ve vazgeçmeye maruz kalırlar. Fedakârlık duygusu taşımayan bir asker, savaşmaz. Önce kendi çıkarını düşünen asker, riske girmez. Savaş stres reaksiyonları, savaş

ideolojisi olmayan ve inanmadığı savaşa giren askerlerde oluşur. Bir ordunun savaşma gücünü en çok zayıflatan yaralanmalar, psikolojik savaş zayiatıdır.

Sezgileri geliştirmek: Psikolojik savunmanın amacı; bireylerin iyi, kötü, doğru ve yanlış bilgileri ayırt etmeleri konusunda uyanık olmalarını sağlamaktır. Eğitimsiz, saf, kültürel alt yapısı yeterli olmayan insanlar, kolayca yanıltılabilirler. Dağdaki çoban bile psikolojik savaşma ve savunma konusunda bilinçlendirilir ve aydınlatılırsa eğer, hiçbir karıştırıcı faaliyetinden sonuç alamaz.

Gizli, sinsi emelleri bilen düşmanı ve yöntemlerini tanıyan insan; casusluk, karşı propaganda ve karıştırıcılık şeklindeki psikolojik savaş yollarına karşı dirençli olur.

Yaşam seviyesi: Psikolojik harekatta hedef kitle eğitimsiz ve yoksul gruplardır. Bu bakımdan psikolojik savunmada da eğitim, kültür ve yaşama standarttın yüksek tutulması en başarılı savunma anlamına gelir.

Halk ordu işbirliği: Savaşan bir ordu, adına savaştığı halkın güvenini üzerinde taşıyorsa, işbirliği gelişecektir. Bunun için askerin, "Ben sizden biriyim" mesajı vererek eylemlerde bulunması gerekir. Halkın değerli gördüğü şeyleri küçümseyen ve dışlayan bir komutan, o halkın güvenini kazanamaz. Güneydoğu'-da askerin, ayakkabılarla evlere girmesi, sevilen kişilerin itilip kakılması gibi olayların yaşanması alt kültür grubunun güvenini kazanmayı engellediği bilinmektedir. Psikolojik savaşın amaçlarından bir tanesi de, halkla ordunun arasını açmaktır.

Bir toplumda casusluk, propaganda ve karıştırıcılık faaliyetleri ile halk ordu arasında güven-sevgi- saygı bağı zayıflatılmışsa psikolojik savaş amacına ulaşmıştır. Toplum ve ordu arasında sorun varsa, düşman güçler bunu çok iyi kullanacaktır. Toplumun kendi içindeki ihtilaflarda, ordunun taraflarından birisini tuttuğu hissini uyandırmak, karıştırıcı faaliyetlerin en önemli amacıdır. Ordu halk işbirliği psikolojik savaşa karşı koymak için çok önemlidir.

Propagandanın Bazı Özellikleri

Beyin yıkama yöntemi olarak propagandanın teknik özellikleri şöyle sıralanabilir.

1. *Dikkati çekmelidir.* Planlaması yapılan propagandanın dikkat çekici olması için, sade ve kısa olması önemlidir. Öz ve kısa fikirler, dinleyici üzerinde, "Her şeyi anlayabiliyorum"

duygusunu uyandırır. Hedef kitlenin sosyal düzeyine ve inançlarına uygun kelimeler seçilmelidir.

2. *Beden dili kullanılmalıdır.* Ağızdan yapılan propaganda daha etkilidir. Televizyonun büyüleyici etkisi ile beden dilinin kullanımı ve ses tonu karşı tarafta güven uyandırıcı veya kaybettirici etki oluşturur.

3. *İlgi uyandırmaktır.* Fransız ihtilalı ve ittihat Terakki Hareketi "Hürriyet, Müsavat, Uhuvvet" kelimeleri ile kitleleri harekete geçirdi. Gorbaçov "Perestroiska ve Glas-nost"

ile açıklık ve şeffaflık vurgusu yaparak sistemi değiştirdi. Fransız devrimi liderlerinden Robespier, "Tanrı olmasa bile, onu icat etmeliyiz" diyerek dinî motifleri kullanmaktan kaçınmadı.

4. *İstek uyandırmaktır.* Bir teneke, meyve ile dolu olsa, siz de o meyveleri almak istediğiniz halde buna gücünüz yetmese ne yaparsınız? Sinsi ve gizli bir şekilde tenekeye su dökersiniz. Bir süre sonra elmalar kokmaya başlar. Herkes tenekeyi boşaltmak gerektiğini kabul eder. Aynı şekilde bir toplumu bir arada tutan inanç, değer sistemi, kültler ve bağlantı yumağı bozulursa, o toplumda değişim arzusu uyanır. Bunun için ülkeyi yönetenlerin, iktidarlarını muhafaza için toplumun saçma inançlar içinde olduğu kanıtlanmaya çalışılır. Hatalar abartılır. Değişime arzu yükselir. Çünkü güven zayıflamıştır.

5. *Evrensel değerlerin kabul edildiğini vurgulamak.* Konuşma, yazma, toplantı, gösteri, din ve vicdan özgürlüklerine vurgu yapmak; fakat bunu istediği şekilde yorumlamak!..

Sovyetler Birliği Anayasasında bu vurgu, yazılı olarak vardı. Fakat aynı yasa, "Devlet ve toplum menfaatlerini ihlal etmemesi şarttır" diye sınırları belirli olmayan tanımlar içeriyordu. Aynı şekilde demokrasi, laiklik, bölücülük, irtica gibi kavramların sınırlarının çizilmemesi yoluyla, harekât alanını geniş tutmak amacı ile tanımlama dışı tutulur.

6. *"Başka çözüm yok" duygusu uyandırmak.*

"Aynı dolmuşa binmek, elle gelen düğün

bayram, zaman sana uymuyorsa sen zamana uy" gibi teslimiyetçi duygular uyandırmak.

7. *Ucu açık sorular sormak.* Arzu edilen cevabı, hedef kitlenin bulması için sorular sorulur.

8. *Esprilerle belirli fikirler telkin edilir.* Karikatürize edilen fikirler, sayfalarca mesajı taşıyabilir.

9. *Dikkat, ilgi, istek.* Dikkati çeken, ilgi ve istek uyandırılan fikirlere her zaman inanmak isteyen yüz binler vardır. Dikkat, ilgi ve istek uyandırılmış bir fikir için istenen hareketi sağlamak propagandistin sanatsal yönü ile ilgilidir.

10. *Internet taarruzu.* Çağımıza bilgi ve iletişim çağı denilmesi bir sonuçtur, ileri teknoloji kullanan gruplar organize çalışarak bir anda 100.000 elektronik posta göndererek fikirleri üzerine dikkat, ilgi ve istek uyandırabiliyor. Mektup ve telgrafla yapılması çok zor olan bilgi taarruzu, internetle çok kolay olmaktadır. Özellikle ABD'de satanist gruplar, kökten dinci Protestan Baptist-ler, Gay ve Lezbiyenler bu aracı çok iyi kullanıyorlar.

Üniversitelerin bilgi ürettiği, politikacıların çözüm ürettiği modern yaşamda propaganda gelişigüzel yapılmamalıdır. Propagandanın hedefi insandır, insanı tanımayan psikolojik harpçiler toplumun iyiliği yerine, kötülüğüne sebebiyet verebilirler.

Propaganda Analizi

Psikolojik savaş savunması, doğru istihbarata dayanır. Planlaması iyi yapılır, propaganda analiz usulleri doğru uygulanırsa başarılı olur. Propaganda analizi şunlardan oluşur: a) Propaganda kaynağının tahlili.

b) Propaganda konusunun tahlili.

c) Hedef kitlenin tahlili.

d) Propaganda etkisinin tahlili.

e) Kendi propagandamızın tahlili. O Sonuçların değerlendirilmesi.

Halk arasında anketler yapmak, örnek grupları incelemek, doğru kararı vermek için faydalı yöntemlerdir.

Gizli Düşman Faaliyetleri

Bir şehir düşününüz, arsanız o şehrin çok işlek ve önemli yerindedir. O şehirde yaşayan ve yaşamak isteyen herkesin sizin arsanızda gözü vardır. Sizin zor durumda kalıp satacağınız anı açgözlülükle beklerler. En azından arsanızı alamazlarsa da, kendi çıkarlarına onu kullanmak, ucuza kiralamak isterler.

işte şu anda dünya haritasına baktığımızda Türkiye'nin kavşak ve stratejik bir arsaya sahip olduğunu görürüz. Bu parselde oturan insanları tanımak, anlamak, onları yanlarına çekmek, birbirlerine düşürmek için bütün güçlerini kullanmaya hazır pek çok uluslararası güç odaklarının var olması kehanet değildir.

Ülkemizin askerî, siyasî, coğrafi, jeolojik ve ekonomik kilit noktasında bulunması, gizli düşman faaliyetlerine karşı uyanık olma zorunluluğunu arttırır.

Güç odaklarının gizli-açık niyet ve amaçlarını, bu ülke savunmasını yapanlar iyi değerlendirmelidirler. Güç odaklarının uluslararası sermaye

adına hareket edip etmedikleri, ülkede ekonomik olarak zayıflayan şirketleri ucuza kapatma iştahlarından anlaşılabilir.

Casusluk ve Propaganda

Profesyonel casuslar, yabancı devletlerin tebaası olan casuslar ve yerli casuslar şeklinde sınıflandırabileceğimiz üç casusluk tarzı vardır. Bu üç tarz casusluk faaliyetlerinin hepsinde de, ülke insanlarının aralarındaki ihtilaf konuları çok önem taşır. Bugün Türkiye'de bölücülük ve din devleti önemli bir ihtilaf konusudur. Yapılan psikolojik faaliyetler bu sorunları kurcalıyor ve kavgayı büyütüyorsa, bu kavgayı büyüten, kışkırtan kişilerin analizini iyi yapmak gerekir.

1. Grup: iyi niyetli ama radikal düşünen kişiler. Bu kişilerle diyalog kapısı açıksa, uzlaşma sağlanabilir.

2. Grup:

Kötü niyetle yapılan, yılan gibi zehirlemekten zevk alan faaliyetler. Bu faaliyetler diyaloga ve uzlaşmaya kapalıdır. Sürekli negatif propaganda ile kusurları göz önüne getirir. Ortak konular yerine, kavgaya götürecek konulan gündeme çıkarır.

Elektriğin mahiyeti bilinmez ama ortaya çıkardığı sonuçtan faydalı veya zararlı olduğu anlaşıldığı gibi, psikolojik faaliyetler sonuçları düşünülerek değerlendirilmelidir.

Psikolojik savaş bizatihi savaş değildir. Ama topyekun savaşın en yakın yardımcısı ve destek unsurudur. Psikolojik savaşı göz ardı eden, sosyal olayları kırmızı ve mavi kuvvetler mantığı içerisinde değerlendiren bir komutan yanlış yapar. Kendi toplumu ile farkında olmadan kavgalı olur. Karşı psikolojik faaliyet akıllı, bilgili ve vatan sever kişilerin farkına varacağı savaş

yöntemidir.

En tehlikeli komutanın; kullanılan, dost ve düşmanını karıştırmış komutan olduğu unutulmamalıdır.

Beşinci Kol Faaliyetleri

Bir ülkeyi yükselten, yaşatan, güçlendiren, harekete geçiren, geliştiren canlı-cansız tüm unsurları çürütmek ve yıkmak gibi faaliyetler, beşinci kol faaliyeti denilen bozguncu faaliyet kapsamındadır.

Stratejik beşinci *kol faaliyeti*

Beşinci kol faaliyetinde ülkenin geçmişinde varolan manevi dinamikleri gözden düşürmek, toplumu başkasının manevi ve kültürel değerlerine hayran bırakmak amaçlanır. Toplumsal aşa-

ğılık duygusu uyandırılır. Bunun için basın yayın yoluyla toplumun kusurları ön plana çıkarılır.

Ahlâk, inanç, yurtseverlik, kahramanlık gibi değerler gözden düşürülür. Cinsel özgürlük, ilericilik gibi sloganlar devamlı ve sık kullanılarak var olan eğlence kültürü değiştirilmeye çalışılır. Modern ülkelerin karşısında aşağılık duygusu uyandırılır. Kendine güveni azalmış olan topluluklar, başarılı toplulukları taklit etmeye başlarlar ve onlar gibi yaşamak isterler. Bu süreç 30-60

yıllık bir sosyolojik faz gerektirir. 30-60-90 yıllık sosyolojik fazla toplumun kültürel kimliği değiştirilebildiği için, stratejik psikolojik faaliyet amacına ulaşmış olur. Çözüm, toplumun kendi kültürel kimliğini koruyarak çağdaşlaşmasını sağlamak stratejisini gütmekle elde edilir.

Beşinci kol faaliyeti, toplumun önce ruhunu çürütmek, sonra bedenini yıkmak faaliyetidir.

Uluslararası sermayenin sömürüyü iyi yapabilmesi için, toplumlarda ahlâkî değerlerin gözden düşmesi, gay ve lezbiyen kültürünün oluşması için yaptığı gizli desteğin, toplumları ruhen çürütme ve sonra sömürme amacı taşıyıp taşımadığı tartışılmalıdır.

Kullanılan tipler

1. Bilerek, çıkar için bozguncu faaliyete katılanlar.

2. Bilmeyerek safiyetle bozguncu faaliyete hizmet edenler.

3. Kazara elde edilip, şantajla ve zorla kullanılan kişilerden oluşur.

Beşinci kola mücadele

Bozguncu beşinci kol faaliyeti, kara ve gri propaganda yöntemlerini çok kullanır.

Yıkılan her ocağın, toplumda gelişen her gerilimin, beşinci kolun bir kazancı olduğu bilinmelidir. Dış düşmanla mücadelede hedef bellidir. Nizamı savaşla netleşmiş saflarla sonuç alır.

Psikolojik faaliyet iç düşmana karşı yapılır, iç düşman, gizli ve dolambaçlı yollardan hareket eder, yaptıklarını maskeler. Hile ve aldatma ile aile içinde kavga çıkartır. Bir ülkeyi büyük bir aile olarak düşünürsek, aile içi sorunlar baskı, tehdit, sindirme, korkutma ile çözümlenmez. Dinleme, karşı tarafı anlama, emir yerine fikir verme, diyalog ve uzlaşma ile çözülür.

Uzlaşmacı, diyaloga açık komutan ve yönetici Beşinci Kol faaliyetinde güçlü konuma gelir.

Kontrollü Gerilim Stratejisi

"Kitlesel iç düşman" Hitler'in literatüre kattığı bir deyimdir. Faşizmde yöntem olarak kullanılır. Toplumun bir kesimi şüpheli ve sakıncalı olarak etiketlenir. Potansiyel tehlike olarak algılanır. Kapital kızıl sermaye, yeşil sermaye gibi tanımlarla kodlanır. Kolluk kuvvetleri, toplumun yasalara saygılı ama muhalif düşünen kişilerini fişler. Daha sonra bu kişilere karşı plan yapılır. Provokasyon da dahil olmak üzere çeşitli psikolojik savaş yöntemleri uygulanarak suç işletilmeye çalışılır. Doğal bir hak olan eğitim hakkı, ticaret hakkı, anadilini konuşma hakkı gibi evrensel kabul gören haklar elinden alınır. Bu kişiler haklan elinden alındığı için tepki verdiklerinde, "işte kamu düzenini bozuyorlar" gerekçesi propaganda ile işlenir. Bu durum tıpkı bir babanın çocuğunun elinden yiyeceği alıp, sonra çocuğunun tepkisini isyan olarak algılaması gibidir.

Kontrollü gerilim, güçlü tarafın egemenliği elinde tutmak için geliştirdiği bir yöntemdir.

Kısa vadede sonuç verse de, uzun vadede mağdur taraf doğru duruş gösterirse güçlenir.

Kontrollü gerilim stratejisinin etkisini bozacak karşı psikolojik savaş yöntemi, "kendi savaşını kendi belirlemektir." Karşı taraf kendi kurallarında savaş ister. Fikrine güvenmeyen ve elinde silahı olan tarafa karşı yapılacak en doğru psikolojik savaş, fikrine güvenen insanların kendi fikirlerini ısrarla ve sabırla, demokratik yöntemlerle anlatmalarıdır.

Fil Yöntemi

Fil her gün aynı yoldan geçen bir canlıdır. Fil avcıları yola tuzak kurarak onu çukura düşürürler. Siyah elbise ile gelip iyice döverler. Bir iki gün sonra beyaz elbise ile gelip kurtarırlar. Fil, artık onları kurtarıcı gibi görür. Bir başka psikolojik savaş yöntemi de budur: Toplumu bunalıma sok, sonra kurtar ve kendine bağla.

İtaat Kültüründen Demokratik Kültüre

Özellikle kültürel inanç sistemleri ile yapılan psikolojik savaşta, kültürel inanç sistemi kendi sisteminin savaş kurallarını kendisi belirlerse başarılı olur. Tabii kültürel inanç sistemi çağdaş

verilere uygun yapılanmaya sahipse. Böyle bir savaşta, savaş stratejisini belirleyenlerin dost ve düşmanı belirlemede gösterdikleri hataları düzeltmeleri kolay olur. Sorunlar kavga ile değil, uzlaşma ile çözümlenebilir.

Pazarda kültürler ve fikirler satışa çıkar, toplumsal talep ve ihtiyaca en iyi cevap veren kazanır. Serbest fikir piyasası olmadan, serbest ekonominin olmadığı bilinmektedir. Bireylerin özgür olduğu toplumlarda, fikirlerin çatışması ile gerçekler ortaya çıkar ve toplumsal ilerleme olur.

Dünyaya baktığımızda bireylerin özgür olduğu, toplumun çeşitli korkuların esiri olarak gerileme sokulmadığı ülkelerde ilerleme daha iyi olmuştur. Kore, Japonya, ispanya'nın 60'h yıllarda Türkiye ile refah düzeyi aynı idi. Şu anda hepsi bizden çok daha iyi durumdalar. Türkiye'de değişen ne oldu?

Siyasî istikrarsızlık oldu. Bazı odaklar sürekli toplumsal ihtilafları kaşıyarak,

"Kontrollü gerilim stratejisi" uyguladılar. Ülkenin kaynakları hep güvenlik yatırımlarına gitti.

Demokrasinin çözüm üretmesine fırsat vermeden kesintiler yaşandı, insan vücudunda büyüme hormonu salgılamasını önleyen en önemli etken kronik stres olduğu gibi, ülke de kronik stres altında tutularak büyüme engellendi.

Akıllı ve ülkesini seven insanların yapacağı şey, sorunları uzlaşma ile çözmeye çalışmaktır.

Aile içi sorunlar baskı, tehdit, kavga, sindirme yoluyla değil, uzlaşma ile çözülür. Fakat önce toplumdaki alt kültür gruplarını aileye dahil etmek gerekir.

Türk toplumunun itaat kültüründen geldiği bilinmektedir. Toplumumuzda, "Hakanımız.bilir, devlet kutsaldır" düşüncesi ile "sorma, düşünme, itaat et" inancı vardır. Ancak Batı akılcılığı özgür düşünen, bağımsız davranan, sorgulayan insanlar üretti. Bilim ve teknoloji böyle gelişti.

Eğer biz çağdaş olmak istiyorsak, özgür düşünce ortamında fikirlerimizi korkmadan savunmalıyız. Böylece küresel mutluluğa hizmet etmiş oluruz. Mezopotamya kültürünü, serbest düşünce piyasasının olduğu demokrasi kültürüne çevirmekten başka çağdaş yol yoktur.

Roma ve İtaat Kültürü

itaat kültürü sadece Orta Asya ve Mezapotamyada değil, Roma'da da çok yaygın bir kültürdü. Roma hukukunda babaya itaat çok kesindi. Kadın ölünceye kadar vesayet altında kabul ediliyordu. Babaya itaat lidere itaate şartlanma şekline dönüşüyordu. Batı dünyası Roma hukukundaki itaat duygusunun suis-timallerini görerek bugün demokrasiye geldi. Ortaçağda yaşanan kavgalar, baskılar ve adaletsizlik demokrasi meyvesini verdi. Osmanlı coğrafyası kaos yaşamadığı için demokrasiye ihtiyaç hissetmiyordu. 19, yüzyıl da Meşrutiyet'le toplumsal ihtiyaç doruk noktasına geldi.

Demokrasi ideolojisi

Amerika'da kongre kurulduğu zaman, halkın okuma yazma oranı %1Ö idi. "Eğitimsiz, yoksul toplumlarda demokrasi olmaz" anlayışı yanlış bir inanç ve propagandadır. Demokrasi, halka inanma ve egemenliğin ona geçtiğini kabul etme olgusunun olduğu bir ideolojidir.

Çoğulcu, özgürlükçü demokraside halk hürdür, korku altında değildir. Özgür olan büyük topluluk yanlışta uzun süre birleşemeyeceği ön kabulüne inanan demokrasi değer sistemi "mü-

tearife"dir. Yani ispatlanmasına gerek olmayan açık gerçektir. Hür topluluk doğruyu bulur.

(Demirci,- 2001)

Eğitim sistemi demokrasi ideolojisinin vurgusunu yapmalıdır. Bir Harp Okulu düşününüz, müfredat programında hiç demokrasi vurgusu yok. O harp okulundan darbeci subaylar yetişir.

Egemenliğin kayıtsız şartsız milletin olduğuna inanmak sözde kalmamalı.

Kavgaların en aza inmesi, insanların kendilerini ifade edebildiği, alt kültür değerlerini yaşadığı ve güven duyduğu sistemlerde mümkündür.

Devleti yönetenler, demokrasi kültüründe bekçi konumundadırlar; aslan terbiyecisi konumunda değildirler. Kendisini devletin hizmetkârı, halkının da patronu gören idareci tipi aslan terbiyecisi tipidir, monarşilerde vardır.

Önyargı; eksik ve hatalı bilgilerden hareket edip genelleme yaparak başkalarına yönelik olumsuz tutum ve düşmanca davranış içerisine girmek olarak tanımlanır. Sevgi dolu ve destekleyici bir ortam, diyalog yolunu açar. Farklılıklar konuşulur. Farklılıkların tartışıldığı ortamda bilincin katmanlarındaki önyargılar sorgulanır. Böylece düşmanca olumsuz tutumlar, en aza iner. "En büyük düşmanımız önyargı, en büyük ihtiyacımız diyalog" diyen Cemil Meriç ne güzel ifade etmiş.

"Çağdaş olmak ön yargısız olmakla eşdeğerdir" denilirse herhalde abartılmış olmaz.

Tabuların peşinde koşan, dogmatik bağlılıkla her şeyi önyargı ile değerlendirip genelleme yapan bireyler, çağdaş kültüre uyum sağlayamaz ve tarihin çöp sepetinde yok olup giderler **Üçüncü Bölüm**

BEYİN KONTROLÜ NEDİR?

Dünya istihbarat örgütlerinin, karşı tarafı yönlendirmek maksadıyla psikolojik operasyon yapabilmeleri en önemli hedefleridir, istihbarat örgütleri, özellikle CIA ve MOSSAD bu konuya büyük önem vermektedirler. Bir Çin atasözünde, "Yüz savaş kazanmak hüner değil, asıl hüner savaşmadan güvenliği sağlamaktır" denir.

istihbarat örgütleri beyin kontrolü konusuna bilimsel olarak eğilmektedirler. Sürekli çalışarak bu konuda yeni yollar araştırmaktadırlar.

Bugün MOSSAD'ın ClA'dan daha başarılı operasyonlar yapmasının iki nedeni vardır.

Birincisi, Tevrat'ta Musa Peygamber'e Kenan ilinde casusluk yapmasının emredilmesidir.

ikincisi de, ideallerinin yüksek, fakat güçlerinin az olması ve dünya bilim çevresinde önemli etkinliklerinin olmasıdır.

Tarihten örnekler

Bilinen ilk ve en önemli psikolojik operasyon örneği Hasan Sabbah olayıdır. Haşhaşi tarikatı da denilen bu örgütlenmede, kişiler kullandıkları haşhaşın etkin maddesi eroinle keyif duygusuna ve cennet inancına

şartlandırılıyordu. Hasan Sabbah'a itaat ederlerse hep böyle yaşayacaklarına inandırılıyorlardı. Bu inançla intihar saldırılarını zevkle yapıyorlardı.

1937'de Stalin'in kurduğu Halk Mahkemelerinde, davalıların yapmış olduğu itiraflardan, bazı kimyasalların kullanıldığı öğrenilmiştir. Hatta Macaristan

Kardinalinin de bulunduğu bir davada, davalılar devlete karşı bir tutum içerisinde bulunduklarını hep birden itiraf etmişlerdi.

Peki Durum Ahlâki midir?

Kesinlikle bu durum ahlâkî değildir. Mamafih, Dünya Af Örgütü'nün 1992 yılında neşrettiği raporda bunu görüyoruz. Bu raporda; "insanın zihni yetilerini bozmayı, yok etmeyi, değiştirmeyi hedefleyen sorgulama prosedürü ahlâkî bir suçtur" ifadesi yer almıştır. Yine aynı raporda bu durum için "Fiziksel işkence sınıflandırması kadar insanlık dışıdır" cümlesine yer verilmiştir.

Hangi Yöntemler Uygulanıyor?

Klasik olarak tarif edilen yöntem uygulanmaktadır. Bu da, psikolojik faaliyet, propaganda ve beyin yıkama yöntemidir.

En sık kullanılan yöntem ise; kimyasal maddeler yardımıyla kişinin düşüncesinin etki altına alınmasıdır.

Son yıllarda üzerinde çok çalışılan ve durulan bir başka yöntem daha vardır. Bu da, insana elektronik implantlar yerleştirilerek kişinin beynini, uzaktan kumanda ile yönetme çabalarıdır.

Kimyasal Yöntemler

Zihin kontrolü deneylerinde ilk kullanılan madde LSD idi. LSD psikokimyasal bir maddedir. Bu maddeyi alan kişide, olağanüstü psikolojik değişimler olur. Halüsinasyonlar görmeye başlar, canlı ve neşeli olur, güçlü olma duygusu taşır, ardından farklı düşünce ve davranışlar içerisine girer. Bu madde beynin ön bölgesinde, DOPAMÎN adı verilen zevk maddesini aşırı salgılamaktadır. Bu maddeyi alan bir kişi, inandırıldığı konuda olağanüstü eylemler gerçekleştirebilmektedir.

İkinci Dünya Savaşı'nda, hem Hitler hem de Amerikan ordusu "Amphetamin" isimli uyarıcı kimyasalı askerlere kullandırarak onların savaş gücünü arttırmayı hedeflemişlerdir. Hitler bu konuda çok iyi bilinen

bir isimdir. Milyonlarca psikoaktif maddeyi kullanarak ordusunu hareket kabiliyeti açısından çok hızlı hâle getirmiştir.

İçkisine LSD veya uyuşturucu katan kişilerin kolay intihar ettikleri ve kolay insan öldürdükleri bilinen gerçeklerdendir.

Bu konuda ABD'de gönüllüler, siyahlar ve eşcinseller üzerinde ilginç deneyler yapılmıştır.

Deney yapılan kişilerde akıl hastalıkları, yaşayanlarda da erken bunama ve erken yaşlanma gözlemlenmiştir. Bu konuda araştırmaları olan Dr. Armen Victorian, "insan Davranışının Manipilasyonu-Beyin Kontrolü" adlı kitabında ilginç kaynak ve bilgilere yer vermiştir. (Bu kitap, TİmaŞ yayınları tarafında, tercüme edilerek yayınlanmıştır.) **Psikiyatride Tedavi Amacıyla Kullanılması**

Psikiyatrik uygulamada tanı ve tedavi yöntemi olarak kullanılmaktadır. Narkoanaliz olarak tanımlanan bu yöntemde, kişiye damardan kısa süre etkili barbitüratlar verilir. Kişi uyku ile uyanıklık arası bir boyuttadır. Bilinçaltının üstündeki baskılar aralanır. Kişiyle güven içinde psikoterapödik ilişki kurulabilirse, bilinçaltındaki duygular, eğilimler, hatıralar, şartlanmalar ortaya çıkarılabilir.

İlaçlı hipnoz da denilebilen bu yöntem, kişinin bilinçaltı çatışmalarını analiz edip onun tedavisini gerçekleştirmek için kullanılır.

Hipnozla Beyin Yıkamak

Hipnoz bilimsel bir yöntemdir. Kişi hipnotik uykuya geçtiğinde vücut ve beyin uyur, fakat terapistle, kişi arasında seçici bir algılama alışverişi kanalı açılır. Böylece kişi hipnoz yapan kişi tarafından yönlendirilebilir, düşünceleri ve duyguları değiştirilebilir. Psikiyatristler olarak biz, hastalıklı düşünceleri yok etmek, sağlıklı düşünceler kazandırmak, ego gücünü arttırmak için bu yöntemi kullanıyoruz.

Her bilimsel yöntem gibi hipnoz da, bu işi etik yapmayanlar tarafından gösteri malzemesi veya siyâsî amaçla kullanılabiliyor.

Hipnozda ilk şart iki tarafın birbirine güvenmesidir. Daha sonra kişide konsantrasyon gücü artırılır, uygun telkinle geçmişine götürülebilir. Beyni yıkanabilir ve yanlış

şeylere inan-

dırılabilir. Ancak hipnozda olan kişiye istemediği şeyi yaptıramazsınız. Bazı kişiler telkine çok daha yatkındır, kolaylıkla hipnoza girerler. Fakat obsesif ve paranoid olarak tanımlanan, güvensizlik özelliği fazla olan kişileri hipnotik transa geçirmek çok güçtür.

Elektromanyetik Etkileme Mümkün müdür?

Evren "Radiant Enerji" denilen, yayılan bir enerjiden oluşur. Gözümüzle gördüğümüz spektrum bir dalga boyudur bu. Morötesi ve kızılötesi dalga boylan çıplak göz ile görülemez.

Ancak röntgen filmlerinden, termal kameralara, yeraltı su havza haritalarına kadar birçok alanda kullanılır.

Her elektrik kaynağı radyasyon da neşreder. Bazı radyasyonlar iyonlama yaparak hücre ölümlerine yol açarlar. Hidrojen atomu frekansına uygun mikrodalga ile MR gibi beyin tomog-rafileri çekilir. Mikrodalga fırınlarda ışınların camı geçerek tabak içindeki suyu buharlaştırdığını biliyoruz.

Mikrodalga ile Beyin Kontrolü

Mikrodalga ile uzaktan gürültü hissi oluşturmak mümkündür. Elektromanyetik ritmik vuruşlar, kişiye başını elektrikli matkapla oyulduğu hissi uyandırabilir. Çok düşük frekans da (VLF), iyonlamamn olmadığı bir radyoaktivite ile baş ağrısı, kulakta çınlama, sinirlilik hali, depresif durumlar, hafıza kaybı hatta panik duygusu oluşturulabilir. Radyasyonun diş dökülmesine, kan kanserine ve sakat doğumlara neden olduğu bilinmektedir.

iyonlanmanın olduğu radyasyonlar, X ışınları Radyum gibi kanser tedavisinde, kanserli hücreleri öldürmek için kullanılır. Bu ışınları uzaktan yönetmek mümkün olmamakta, fakat mikrodalga kaynağını 1-2 km.

uzaktan bir hedefe yöneltmek mümkün olabilmektedir. Kötü niyetli kişilerin elinde korkunç bir silah haline dönebilen bu teknoloji, insanlık dışı amaçlarla kullanılırsa bu dünyanın sonu demektir.

Elektronik Parça Yerleştirmek Mümkün mü?

insan davranışını kontrol etmeyi isteyenler, hayvan deneylerinde bu düşüncelerini gerçekleştirmişlerdir.

FM radyo kanalı ile sinyaller alabilen ve nakledebilen minyatür elektrotlar, hayvan kafasına yerleştiriliyor. Bu işlemlerden sonra maymunda cinsel saldırganlık, boğada aniden durma komutu verme deneyleri başarılı oldu. Yunus balıkları yönetilebildi.

Beynin elektronikle uyarılması konusu, ABD'de zihinsel özürlüler ve eşcinseller üzerinde araştırıldı. Araştırmacı James Olds, beynin hipotalamus bölgesine elektronik implant yerleş-

tirerek eşcinselleri kontrol etmeyi başardı. Hastalarda korku, heyecan, halüsinasyon oluşturarak onların davranışlarını ödüllendirdi veya cezalandırdı.

Zihinsel özürlülere de benzer deneyler yapıldı. Yapılan bu çalışmalar çok tartışıldı. Bilimin iyiliği değil, .hastanın iyiliğinin ön planda tutulması gerektiği etik kuralına göre çalışmalar dur-duruldu.

FM radyo kanalında sinyaller alabilen ve nakledebilen, uzaktan beynin elektronik uyarılması konusu ateşli tartışmalara konu oldu. Hatta Fransa'da "her doğan çocuğa kimliğini belirtir elektronik parça yerleştirerek ömür boyu nerede olduğunu izleyebiliriz" tezi bile ortaya atıldı.

insanın robot gibi tuşlarla kontrol edilebilmesi, çok tehlikeli bir gelişmeydi.

Elektronik implantı (Stimoreceiver) bulan Dr. Delgado, beynin amigdal ve hipokampus gibi alanlarını canlandırarak neşe, tuhaf duygu, renkli görüntü gözlemlediğini kitabında kay-dederek açıkladı.

Radyohipnotik beyinler arası kontrol projesi, elektronik hipnoz yapmayı amaçlamaktadır.

Bu proje ile kişiye istemediği şeyler yaptırmak mümkün hale gelecektir. Tuşlarla kontrol edilebilen insana neler yaptırılmaz ki!

Yeni Bir Gelişme

Bugün psikiyatride beynin ürettiği sinyaller kaydedilerek, beyin fonksiyonel görüntülemesi yapılabilmektedir. Klasik EEG'nin bilgisayar devriminden sonra analog sinyallerin sayı-

sallaştırılması ile beyin haritası çıkarılıyor. Beynin hastalıklı çalışan alanlarını bu şekilde

görüntüleyebiliyoruz. Bu, tanı ve tedaviyi güçlendirmek için işe yarayan bir yöntemdir. Hatta ilaç tedavisinin biyo yararlılığını hastayı izlerken bu yöntemle gör-selleştirmiş oluyoruz.

Elektromanyetik enerjinin tedavide kullanımı yeni gelişmelerdendir. TMS denilen bu yöntem ile ilgili araştırmalar hâlen sürmektedir. Beynin ön bölgesine elektromanyetik uyarı vererek depresyonu tedavi etme projesi, elektroşok tedavisine alternatif olarak işe yarayacak gibi görünmektedir.

Duyu Ötesi Algı

Birleşik Devletler, parapsikolojik araştırmalar için büyük bütçeler ayırmaktadır. Beş

duyuyu kullanmada insanın geçmiş, gelecek ve şimdiki zaman hakkında bilgi edinmesi çok ilgi çeken bir konudur. Telepati, duru görü (Clair-voyance), altıncı his de denilen bu algılama biçimi hakkında yapılan bilimsel çalışmalarda henüz sağlam delillere ulaşılabilmiş değildir.

Sesin, elektromanyetik frekansın ve lazerin varlığı başka dalga boylarının varlığına da kanıt olabilmektedirler. Zihni kontrol etmenin, ikizlerin, anne-çocuk arasındaki uzaktan duygusal etkilenmelerin nasıl olduğu, henüz tam olarak çözülemedi. Rüya laboratuarlarında telepati yolu ile kavram ve imaj

uyandırıldığının gözlemlenmesi elektronik psikiyatri açısından devrim niteliğindeki bir gelişmedir.

Duru görü veya beden dışı sezgi denilen bir yöntemde de, bazı denekler bir odaya gizlenen nesnelerin yerini tespit etmeyi başarabiliyorlar. "Remote Viewing, remote sensing" denilen uzaktan görme ve hissetme özelliği olan insanların, bunu nasıl başardıkları konusu bilimin ilgi alanına girmektedir. Uzaktan görüşün, elektromanyetik işleyişinin nasıl olduğu çözülebilirse insanlığın kaderi bundan etkilenecektir.

Sonuç olarak şunu söyleyebiliriz; insan zihninin uzaktan kontrol edilebilmesinin dünya için sosyal ve politik etkileri çok fazla olacaktır. Bizler yeni gelişmelere hazır, olmalıyız.

Elektromanyetik Kirlilik ve Beyin Sağlığımız

Elektronik savaşta elektromanyetik unsurlar cömertçe kullanılmaktadır.

Elektromanyetik radyasyon, bütün esreni kuşatan bir enerjidir. Gözümüze çeşitli renkler halinde görünen ışık da elektromanyetik radyasyonun bir parçasıdır. Göremediğimiz radyasyon ise, bir tarafta kızılötesi, mikrodalga, televizyon ve radyo dalgalan halinde, diğer tarafta da morötesi, X ve gama ışınlan olarak, elektromanyetik tayfın her iki yanında uzanıp giderler.

Morötesi, X ışınları, gama ışınları termik (sıcaklık) etkisi fazla olan ışınlardır. Özellikle hücreleri iyonize ederek parçalama ve öldürme özellikleri kuvvetlidir. Bu tür ışınların kanser yapıcı ve bağışıklık sistemini bozucu etkisi kanıtlanmıştır. Morötesi ışınlar, X ışınları, gama ışınları, kozmik ışınlar iyonlaştırıcı elektromanyetik radyasyon yayarlar. Yüksek frekans ve enerji kullanıldığında çok tehlikeli olabilmektedirler. Çünkü maddenin atomlarını değiştirici ve parçalayıcı özellik taşır. Canlı hayat için çok tehlikelidirler. Cep telefonlarının ekranlarının gama ışınları yaydığı düşünülürse ciddi risk söz konusu olacaktır, iyonlaştırıcı ışınların sağlık üzerine olumsuz etkisi bilimsel olarak gösterilmiştir. Kanser yapıcı, bağışıklık sistemini bozucu etkisi kanıtlanmıştır.

Cep Telefonlarına Dikkat

Son

yıllarda

cep

telefonlarının

ürettiği

sinyallerin

beyin

hücrelerinde mitozu yani hücre üremesini

hazırladığı

saptandı.

Hatta

bele

takılan

cep

telefonlarının

kemik

iliğine

zararı

bile

araştırılıyor.

Ergenlik

öncesi

cep

telefonu

kullanılmamalı

ve

ke

sinlikle kulaklıkla kullanılmalıdır.

Diğer taraftan, cep telefonları, baz istasyonları, TV ve radyo dalgaları da zihin sağlığı açısından ciddî endişeler uyandırmaktadır. Biyofizik kurallarına göre, bir kaynağın ürettiği enerjinin dalga boyu ve frekansı, sodyum, potasyum ve kalsiyum değerlerine denk düşerse, bedenle arasında etkileşim başlar. Bunlar, hücrelerin dış dünya ile iletişimini sağlayan temel kimyasallardır. Sodyum pompasının bozulması hücrenin parçalanması demektir. Bu arada, enerji kaynağının ürettiği enerjinin frekansı da önemlidir. Frekans yükseldikçe bedene derinlemesine nüfuz artmaktadır. Elektromanyetik

ışımanın beyinde melatonin hormonunu

azalttığına dair güçlü bilimsel kuşkular vardır.

Melatonin beynin salgıladığı zihin işlevleri, hafıza, bilgi işlemi, cinsellik, stres hormonları, uykuda beyin onarımı gibi önemli bir hormondur. Doğal uyku sağlayıcı olarak tıpta kullanılabilmektedir. Alzheimer hastalığının dünyada artması ile elektromanyetik kirlilik arasında sebep-sonuç ilişkisi ciddî boyutlardadır. Eğer melatoninin salgılamasını azalttığı doğrulanırsa, Alzheimer hastalığı konusunda radyasyon sanık sandalyesine oturacaktır. Gerçekten de, elektromanyetik ışınımın yoğun olduğu çevrede oturanlarda sinirlilik, huzursuzluk, depresif belirtiler, uyku bozuklukları ortak yakınmalardır.

Son bilimsel veriler depresyon, sinirlilik, öfkelilik, kıskançlık, şüphecilik, sıkıntı, korku,

heyecan gibi duygusal bozuklukların beyin kimyası ile ilgili olduğunu göstermiştir. (Maamafih, farmakolojik devrim niteliğindeki bazı ilâçlarla 25 senelik sinirlilik giderilebilmektedir.) Melatoninin salgılanması biyolojik ritim için düzenleyici etki yapar. Az salgılandığında hipofiz bezinin çalışmasını bozar. Seks hormonlarını azaltır, stres hormonları salgılanmasını arttırır.

Stres hormonlarının fazla salgılanması kemik iliği ve bağışıklık sistemini zayıflatır.

Sonuçta vücudun hastalıklarla mücadele eden gücü zayıflamış olur. Gizli tümör hücreleri harekete geçebilir. Sınır değerlerin altında dahi olsa elektromanyetik radyasyonun uykusuzluk, başağrısı, kronik yorgunluk, sinirli yapması küçümsenmeyecek risklerdir.

Dördüncü Bölüm

DİRENME DOKTRİNİ

TARİHTE birçok devlet, dış güçlerden dolayı değil kendi kusurlarından, halkının zayıflığından ve şahsi kıskançlıklarından dolayı yıkılmıştır. Savaş meydanlarında karşılarına çıkmaya cesaret edemeyen devletler, psikolojik savaşın hile ve aldatmaları ile kardeşleri birbirlerine düşürerek sonuç almışlardır. Amerika'da bir Türk doktora öğrencisine arkadaşı "Osmanlılar nasıl yıkıldı?" diye soruyor. Türk öğrenci arkadaşına İngilizlerin ve Fransızların hileyi, kıskançlığı, taassubu kullanarak nasıl sonuç aldığını anlatıyor. Amerikalı arkadaşından bunun üzerine aldığı cevap ilginç oluyor:

"Onlar görevlerini yapıyorlar ve yapacaklar. Siz onlara karşı ne yaptınız?", "Büyük fedakârlıklarla elde edilen zaferler böyle kolay kaybedilmemeli. Dostumla, kardeşimle kavga etmekten vazgeçip, güzel ülkemi ayakta tutmanın yolunu bulmalıyım" kaygısını taşıyanların, Amerika'yı yeniden keşfetmelerine hiç gerek yok. Onların aşağıdaki örnekleri dikkatle okumalarının yeterli olacağını düşünüyorum..

Sivil İtaatsizlik

19. ve 20. yüzyıllar, despotizmin bütün dünyada en yoğun yaşandığı yüzyıllar olarak nitelenebilir. Despotizme karşı zaman içinde sosyolojik tepkiler oluştu. Bu tepkiler zaman zaman belge haline geldi. Despotizme karşı olan özgürlük ateşinin etkisi ile oluşan belgelerden bir tanesi, Henry David Thoreau' nün "Sivil itaatsizlik" kitabı idi. 1849'da Elizabeth Peabody'nin Aesthetic Papers isimli dergisinde yayınlandı. (R.B. Downs, 1956) Devlete karşı ferdi savunan adı geçen deneme ve eser, köleliğin yıkılmasında , özgürlük savaşında ve Amerikan sisteminin ger-

çekleşmesinde devrimsel etki oluşturmuştur. Amerikan toplumu, Avrupa'da kilise baskısına ve yoksulluğa tepki olarak göç etmiş babaların çocuklarından oluşmaktadır. Belki bir tutku, belki de genetik bir tevarüs olan geleneksel Amerikan idealleri şu cümlede özetlenir: "Çok çalış, çabuk zengin ol ve özgür yaşa." Thoreau'da zengin olma hırsı yoktu. Çok çalışmayı sevmiyordu ve sade bir hayat yaşamak istiyordu. Bunun için bir kulübede, fasulye ve patates yetiştirerek tek başına yaşamayı tercih ediyordu. Amerikan Edebiyatının önemli eserlerinden birisi olan Walden'i, işte bu şartlarda yazdı. Tabiat gözlemleri ile birlikte sosyal tenkitleri içeren ve sade yaşam idealini anlatan bu eser, kendisinin kıra çekilişinin bir hikâyesidir. Böyle idealleri olan bir insan, bir gün seçmen vergisini vermediği gerekçesiyle hapse atıldı. Vergi vermemesinin sebebi, devletin köleliği desteklemesini protesto etmekti. Hapse atılmak onu daha da kamçıladı ve radikal bir belge olan "Sivil itaatsizlik" kitabını yazdı. Bu zaman zarfında çıkan "kaçak köleler kanunu"

onun bu eseri sayesinde uygulanamadı. Seçmen vergisi vermemesini; "Böyle adaletsizlik yapan, aptalca davranan bir hükümeti mali bakımdan desteklemeye mecbur değilim" gerekçesiyle izah ediyordu. Siyasî hiçbir emel taşımayan ama sosyal meselelere kafa yoran Thoreau, devlete karşı fert ve insanın toplumdaki yeri ile ilgili felsefi doktrinini geliştirmiş oldu. Onun özgün fikirlerini şöyle özetleyebiliriz:

l - *En iyi hükümet, insanları en çok kendi başına bırakandır.* Bu şekilde Amerikan halkının karakterinde barındırdığı

cevher ortaya çıkacaktır.

2- *İdeal olan şey, hükümetsiz bir ülkenin olmasıdır.* Fakat insanlar henüz hükümete ihtiyaç duymayacak bir mükemmelliğe erişememişlerdir.

3- *Hükümetin görevi, adaleti sağlamaktır.* Nasıl bir hükümete saygı duyulacağını herkes bilmelidir. Adaleti sağlamayan bir hükümete, saygı duyulması doğru değildir.

4- Bir

çoğunluk haklı olduğu için ve azınlık onu adil gördüğü için hükümet sürmez.

Çoğunluğun hakim olması, fiziki kuvveti diğerinden fazla olduğu içindir. Çoğunluk kararına göre karar veren hükümet, her zaman haklı olmaz. Kanunlara saygıdan çok, haklara saygılı olmayı geliştirmeye çalışmalıyız.

5- *Vatandaşlar hiçbir zaman vicdanlarını, kanun yapıcıya* bırakmamalıdırlar. Önce insan, sonra vatandaş olmalıyız.

6- Devletin *yaptığı haksızlıklara karşı koymak,vatandaşın göre' vidir.* Bu hükümet, aynı zamanda kölelerin de hükümetidir. Açık ve maksatlı itaatsizlik noktasına kadar varsa bile, devletin haksızlıklarına karşı koymak vatandaşın görevidir.

7- "Amerika Hürriyetin *beşiğidir.* Özgürlük aşkı, atalarımızı buraya getirdi. Böyle bir ülkede, halkın altıda biri köledir. Artık namuslu insanların baş kaldırması ve inkılap yapması için vakit erken sayılmaz. Bu halk, kendi varlıkları için pahalıya mal olsa bile köle kullanmayı ve savaşı bırakmalıdır."

8-

Sadece seçimlerde oy kullanmakla görev yaptığını sananlara şöyle hitap ediyor:

"Seçimler satranç ve tavla gibidir, pek az ahlâkî unsur taşır. Oynadığımız oyuna ahlâkî unsur katmalıyız. Doğrunun hakim olması için oy vermek,

sadece zayıf bir istek belirtmektir. Yığınların eylemlerine fazilet katılmalıdır. Oy *vermekle yetinmek, fazilet yetersizliğindendir."*

Hükümetin Doğası Değişiklikten Korkmayı Gerektirir

9- Hükümetin *tabiatının, değişikliklere ve reformlara karşı çık' mak, kendisini eleştirenlere kötü muamele yapmak olduğunu savunur.* "Niçin hükmedenler hep isa'yı çarmıha gererler, Kopernik ve Luther'i ihraç ederler, Washington ve Franklin'i asi ilan ederler?" diyerek, hükümetin doğasının egemenliğini sürdürmek için elindeki gücü kullanma yönünde olduğunu savunur.

Tek Kişilik Çoğunluk

10- "Tanrz'nm kendisi *ile birlikte olduğunu düşünen kişi, tek ki' silik çoğunluktur"* diyerek fazilet mücadelesini desteklemiştir. Tanrı'nm kendisi ile birlikte olduğunu düşünen kişinin, çoğunluk sağlamayı beklememesi gerektiğini savunur. Daha haklı olan herkesin, bir farkla çoğunluğa sahip olduğunu da savunmuştur. Böylece, haklı olanın kuvvetli olduğu ve kendisini bunun bilincinde hissetmesi gerektiği görüşünü desteklemiştir. Muhakeme kullanarak oluşan, güven ve heyecan arttırıcı bu yaklaşım Thoreau için çağına göre özgün ve özeldir.

Adil insanların Yeri Hapishane midir?

11 - Vergi ödemenin reddedilmesini, hükümeti tasvip etmediğini belirtmek için bir yöntem olarak savundu. Devlet otoritesine direnmek ceza görme anlamına gelse de, "Bir kimseyi haksız yere hapse atan bir yönetimde, adil insanların yeri hapishanedir. Bütün dürüst insanlar *hapse girdiğinde devlet, kökliği kaldırmak zorunda kalacaktır.* Adaletsiz devlete, vergi ödemekle vatandaş devletin yaptığı haksızlığa ortak olmaktadır" görüşünü savunarak menfaat değil ilke odaklı bir duruşu sergilemiştir.

Zengin Eden Kuruma Satılmış Zenginler

12-Varlıklı zümrenin başkaldırı riskine katlanmayacağını görerek, "Zengin insan, daima kendini zengin eden kuruma satılmış demektir. Para arttıkça *fazilet azalıyorsa,* para o insan ile hedefleri arasına girmiştir. Adaletsiz

devlete boyun eğmek, daha pahalıdır. Bunu yapmadan ceza görmek, daha az pahalıdır. *Adaletsizliğe boyun eğdi' ğim zaman, kendimi çok değersiz sayarım"* görüşü ile köleliğe karşı zihinsel ve duygusal zemin hazırlamış, düşünce değişiminin gerçekleşmesini sağlamıştır.

Ne Pahasına Olursa Olsun Adaletli Hareket

13- Politikacıları, rehber edinilmemesi gereken kişiler ve laf ustaları olarak tanımlar, ahlâkî ayırım gözetmeyen politikacıların, hem Tanrı'ya hem de şeytana hizmet ettiklerini

belirtir. *Kafalanyla hizmet eden* politikacıların dışında, *vicdanları ile devlete hizmet eden kişilere ihtiyaç olduğunu vurgular.* "Reformcu, kahraman, idealist, vatansever yiğit insanlar" olarak tanımladığı kişilerin, devlet tarafından genellikle düşman sayıldığını ifade eder. Devletin yüksek akıl, dürüstlük ve adalet yerine, maddi güçle silahlanmasının devlete saygıyı azalttığını savunur. Halkın rızası ve saygısı azaldığında bir devletin sönmeye yüz tuttuğu örnekleri, Thoreau'yu doğrulamaktadır.

Fert Devlet İçin Değil, Devlet Fert için Vardır

14- Devletin, adaletsizliği desteklemeye zorlamak yoluyla hürriyeti çiğnemeye hiç hakkı olmadığını ısrarla savunur, insanın en yüce rehberinin vicdan olduğu, devletin vatandaşının ahlâkî prensiplerinden taviz vermeye zorlamasının doğru olmadığını, vatandaşların da devletin değil, vicdanlarının sesini dinlemesi gerektiğini belirtir. Böylece yönetilenlerin desteği ve onayı olmayan bir devletin, kendini sorgulamak zorunda kalacağını ifade eder.

"Mutlakıyetçi monarşiden sınırlı monarşiye, sınırlı monarşi' den demokrasiye doğru ilerleme, insana saygı yönünde ilerle' medir" der.

insana saygı göstermeyen devleti, bir meyve taşıyıp olgunlaştığı zaman düşüren çiftçiye benzetir. Bu görüşlerinin daha mükemmel bir devletin gelmesine yol açacağını hayal ettiğini, ama henüz bunu görmediğini veciz bir şekilde belirtir.

Yarım Akıllı Devlet

15- "Gümüş takımlara sahip ama çekingen, dost ve düşmanını ayırt etmesini bilmeyen bir kadına benzeyen devlet, yarım akıllıdır" sözü Thoreau'ye aittir.

Korkak, içine kapanık, sürekli zarar göreceği korkusu içindeki devlete saygı duyulmaması gerektiğini savunur. Böylece kişilerle baş etmenin en önemli yolunun açık, dürüst, kararlı, ilkeli davranmak olduğu düşünülürse Thoreau'nun tezinin haklılığı ortaya çıkar.

Gandhi örneği veya Cesurların Silahsız Direnişi

18. Yüzyılın ferdiyetçi felsefesi, Jean Jacgues Rouseau'un dünyaya bıraktığı liberalizm ve hürriyet hayalleri Thoreau'nun ifade ettiği "sivil itaatsizlik" tezi ile yeni bir boyut kazanmıştır.

Araştırıldığında bu tezin ahlâkî etkilerini en iyi Hindistan'da görürüz. Gandhi, 1907 yılında Güney Afrika'da Hindu bir avukat olarak halkının savunması için pasif direnişin ne gibi faydalarının olacağını düşünürken Thoreau'nun bahsini ettiğimiz kitabı eline geçiyor. Thoreau hakkındaki ilk biyografi yazarlarından Henry Salt'a bu kitabı zevk ve istifade ile okuduğunu ifade ediyor. Gandhi, Thoreau için "Kendi şahsında verdiği örnekle köleliğin kaldırılmasına yol açtı"

demektedir. (Downs, 1956)

Gandhi'nin Tezi

1. Şiddete başvurmamak için sert direniş.

2. Adalete derin bağlılık.

3. Satyagraha: Ruh kuvveti, gerçek sevgi ve yumuşaklıkla değen kuvvet.

Gandhi'ye göre önemli olan direnişçi sayısı değil acının saflığı, fedakârlığın temizliğidir.

Yöntemi için şu savunmayı yapıyor: "Birkaç serseri için kanun çıkarmak tepki oluşturmaz.

Fakat yanlış yapmamış, iyi tanınan kimseler bu kanunla hapse atılırsa sıkıntılar doğurur. Çok iyi örnekler kalabalıklar tarafından taklit edilir, ilgi çeker. Suçlanan insanlar ayıplanacak yerde tebrik edilir. Amerika'da Thoreau verdiği örnekle köleliğin kaldırılmasına yol açmıştır.

Yönteminin *ana ilkeleri*

1. Güç odakları ile işbirliğinden kaçınmak.

2. Pasif direniş teknikleri geliştirip bunları uygulamak.

3. Satyagraha gücünü kullanmak.

İlk uygulama

1914 yılına kadar Güney Afrika'da dilekçe, uzlaşma, hakem koyma gibi yöntemlerle hükümetten birçok haklar alındı. Parmak izi kanunu, üç sterlin vergisi, evlilik geçerliliği, göç etme izni gibi yasal haklar elde edildi.

Şikâyet kanunu, sorunların düzeltilmesi, adaletsizliğe karşı organize olmuş kitleler yoluyla pasif direnmeyi uygulayan Gandhi bir model oluşturdu. Ezilen halkın gücünü duyurmanın bir yolunu bulmuştu.

Psikolojik savaşta bir yöntem olan hasmında korku duygusu uyandırmak ve taraftarlarına cesaret vermek uygulamasını Hint kültür ve inanç sistemlerinden yararlanarak gerçekleştirdi.

Halkın *onay ve rızasını almayan despotlardan, halkın korkmamasını sağlamakla onların kuvvetinin ellerinden alınabileceğini göstermiş oldu.*

Badşah Han Örneği

Gandhi'nin yakın arkadaşı olan Badşah Han, Kuzey Hindistan'da Peştunlarla benzer bir organizasyonu gerçekleştirdi. Peş-tun halkı sicillerinde vahşet olan, silahsız mücadeleyi bilmeyen bir topluluktu. Bu topluluk yüz bin kişilik silahsız bir ordu ve örgüt oluşturdu. Bu insanlara adaletsizliğin karşısında silahsız durma cesaretini aşıladı, böylece de bir iç savaşı önledi.

***Sadyagraha yerine peygamber* silahı: sabır** Kur'an'ın Mekke döneminde inen ayetlerinde; insanlara sürekli sabırlı, tahammüllü olmaları tavsiye edilmekteydi. Badşah Han sürekli Mekke dönemi öğretisine gönderme yapıyordu.

Müslümanların İslâm'ın ilk yıllarında aşağılanmaya, en ağır eziyetlere ve işkencelere katlanmaların, ama şiddete baş vurmamalarını, beddua bile etmeyen İslâm peygamberinin

"Onlar bilmiyorlar ki" diyerek kendisine hakaret eden ve taş atanların hidayetleri için dua etmesini örnek gösteriyordu. Sabrın erdem olarak övülmesi gerektiği ve insan ve zafere götüreceği vurgusunu işliyordu.

Sabır kelimesini, kadere güler yüzle boyun eğme, nefsinden feragat etme, nefsine hakim olma, hakikate sarılma, kin ve intikamdan sakınma, saldırı karşısında şikâyet etmeden

mukavemet etmek olarak anlatıp arkadaşlarını ikna etti. "Sabır alınan ilk darbeden sonra kendini belli eder" hadis-i şerifi ve Hz. Ömer'in "Hayatımızın en güzel günlerini sabretmede bulduk" sözünü argümanlarında kullandı. Sömürge gücünün, şiddet dışı yollarla alt edilişinin tarihteki ilk örnekleri Hindistan'da verildi.

İngilizlerle dost kalarak onları Hindistan ve

Pakistan'dan uzaklaştırmayı başarmak bütün dünyanın dikkatini çekti. (Easwaran, 2002) Gandhi ile Badşah Han'ın ortak özellikleri

şuydu: "Ne zaman karar alsalar, bu Allah'a

teslim olan insanın aldığı bir karardır ve Allah kötülere asla kılavuzluk etmez" diyerek yollarına devam etmeleriydi.

Hayat felsefeleri; "Özgürlük davası her zaman haklı bir davadır ve esarete karşı girişilen savaş, her zaman asil bir savaştır, silahsız mücadele bizim yaşam biçimimizdir." şeklinde özetlenebilir.

Şiddet dolu yürekleri barışa yönlendiren bu iki lider, özgür geleceğin tohumlarını da atmışlardır.

İslâm Coğrafyasında Direniş

Dinsel ve kültürel kimliği değiştirmeye yönelik çabalara karşı direniş gösterme, Arap dünyasında silahlı eylemler şeklinde oldu. Siyasete ve şiddete başvurmayı yöntem olarak

seçtiler.

İhvan-ı Müslimin, Humeyni ve Cezayir hareketleri bunun örnekleridir.

Batı değerlerinin kutsal değerler olduğu ve bunu kabul ettirmek için otoriter ve totaliter uygulamaların yapıldığı yirminci yüzyılın başlarında Anadolu'da sosyolojik bir tepki oluşması gerekiyordu. Sosyolojik değişimler doğal sürecinde, ancak yüzyıllar sonra oluşurdu. Fakat otoriter düşünce sahibi kişiler baskı uygulayarak toplumu değiştirmeyi amaçlıyorlardı.

Anadolu'da Sivil Direniş

Modern toplum, sanayi devrimi ile olağanüstü bir başarı göstermiştir. Türkiye modernleşmeliydi. Türkiye'yi yönetenler, modernleşmeyi hayata geçirirken kültürel değerleri de değiştirerek modernleştirme yöntemini seçtiler. Kıyafet devrimi, geleneksel müziğin yasaklanması, sekülerleşme çabası ile dinsel kimliğin kaldırılması gayreti, bir toplum için devrim niteliğindeki etkinliklerdir. Diğer Osmanlı coğrafyasında da benzer etkinlikler uygulamaya konulmaya çalışıldı.

Anadolu'da bağımsızlık savaşına aktif olarak katılan halk, savaş sonrası sivil değişime pasif olarak tepki verdi. Bu arada tarikatlar, Süleymancılık, Nurculuk sivil direniş olarak dikkati çekti.

Nurculuk Hareketi

Cumhuriyet döneminde sivil direniş olarak en çok göze çarpan hareket, Said Nursi'nin geliştirdiği Nurculuk hareketidir. Said Nursi nasıl bir insandı? Onun kişiliğinde buluşan etkiler nelerdi ve kullandığı özel bir yöntem var mıydı? Sübjektif paradigmaları nelerdir? Bu sorular akademik incelemeye tabi tutulacak ciddi konulardır.

Şerif Mardin (1992), Cemal

Kutay (1990), Necmettin Şahiner (1975) gibi bilim adamları ve yazarlar bu konuda 20'ye yakın eser yayınladılar. Dünyanın her yerinden her yıl onun düşünce sistematiği üzerinde kafa yoran, çarpıcı sentezlere ulaşan ve elde ettiği sonuçları sempozyumlarda tebliğler halinde sunan pek çok bilim adamı, düşünür bulunmaktadır.

Nursi'nin *Qandhi'ye benzeyen ve benzemeyen yönleri nelerdir?*

1- Kesinlikle şiddete başvurmamak olan sivil direniş yöntemi, Nursi'nin gerçekleştirdiği özel yöntemde de dikkati çekmektedir.

2- Gandhi ile uyuşmayan tezi ise, siyasi emelden tamamen kaçınmasıdır. Din ve bilimi birlikte ele alıp birbirine muhalif olmadığını gösterdi ve insanların gönlüne hitap etmenin, akıl ve kalplere güzellikleri doldurmanın yol almak için yeterli olduğunu savundu. "Şeytan ve siyasetten Allah'a sığınırım" sözünü bir prensip olarak bütün yaşamı boyunca uyguladığı görülmektedir.

3- Gandhi ile uyuşmayan diğer yöntemi de "müspet hareket" yöntemidir. Bu anlayışla ülkeyi yönetenlerin kusurları ile uğraşmak yerine kendi doğrularını anlatmayı tercih ettiği dikkati çekiyor.

4- Gandhi'nin diğer yöntemi olan güç odakları ile işbirliği ve pazarlık yapmama ilkesi Nursi'de de dikkati çekiyor.

5- Nursi'nin "Ulu Kişi" imajını reddetmesi Gandhi ile örtüşmektedir. Kendi kişisel rehberliği yerine fikirlerinin rehberliği ve aklı kullanmayı

vurgulaması dikkat çekicidir. Mezarının belli olmamasını vasiyet etmesi de bu açıdan anlamlıdır.

6- Doğu despotizmi ile mücadele etmesi, geleneksel Osmanlı ulemasının baskıcı yöntemi yerine, 1909'da dünyada terazinin özgürlük kefesinin ağır bastığına dair eser yazması ilginçtir. Devlete itaat eden ama özgürlüklerden vazgeçmeyen, adaletsizliği onaylamayan duruşuna karıncaların cumhuriyetçiliğini örnek vermesi toplumu etkilemektedir.

Formal eğitim almamış Nursi'nin başlattığı hareket bilimsel olarak analiz edilmelidir. (Mardin, Kutay, Şahiner)

Sonuç

Sivil itaatsizlik, demokrasiyi sadece değer olarak kabul edenlerin değil, aynı zamanda yöntem olarak da kabul edenlerin bir doktrini olma yoludur. Psikolojik savaşta hile yöntemlerini kullananlara uzun vadeli bir cevap ve sonuca götürücü bir yol olarak çeşitli kültürlerde kullanıldığını görüyoruz.

Küreselleşmenin yeni egemenlik biçimi olduğu günümüzde uluslararası sermaye Barış retoriği arkasına sığınarak dünya kaynaklarını kendi lehine kullanmaya çalışmaktadır. Hitlerin doyumsuz sermayeye karşı etnik üstünlük doktrini ve narsis istik kişiliğinin etkisi ile savaş

başlatması önümüzde kötü bir örnek olarak durmaktadır. Bugün uluslararası sermayenin açgözlülüğü ile silah sanayisi için bile kontrollü bir savaşın istendiği görülürse, dünyanın geleceği için ne yapılması gerektiği oturulup düşünülmelidir.

Küresel sermayenin sınırları yoktur, kültür ihracı ile insan hayatının her alanını şekillendirmektedir. Küresel sermaye ekonomi yasalarını savunmaktadır; barış retoriği arkasında çalışmaktadır. (Bu konuda daha fazla bilgi için Hardt ve Negri'nin "Empire" isimli kitabından yararlanabilirsiniz. Kitap 2000 yılında Harvard Üniversite yayınları arasında çıkmıştır!) Çok övülen iletişim çağında kavgaların bütün dünyayı ilgilendirmesi gerekir. Küresel vatandaşlık, sadece paranın değil işgücünün de hareketliği, yoksullara adalet, doğayla barışık olmak gibi kavramlar tartışılmalıdır. Bu bağlamda doyumsuz uluslararası sermayenin ürünlerinin

bir ay alınmaması, sivil toplum kuruluşları yoluyla hakların savunulması, küresel ahlâk ve adalet için bir direnme yöntemi olarak önem taşır.

Beşinci Bölüm

KÜRESEL TEHLİKE

Tehlike ne

kadar

yaklaşmışsa,

kurtuluş o kadar yakındır."

Hölderlin

Yeni Strateji;

Küreselleşme ve Yeni Dünya Düzeni

TOPLUMLARIN zihinlerine şekil verilme ve zevklerinin biçimlendirme amacı ile kullanılan psikolojik savaş yöntemlerinden stratejik amaçlı yöntem kültürel savaştır. Soğuk savaş

döneminde Sovyet toplumu Batı değerlerine özendirildi. O yıllar yaşayanlar blucin pantolonun, çikletin Rusya'ya kaçak sokulduğunu hatırlarlar.

Batı değerlerinin ekonomik ve askeri üstünlük için bütün dünyaya ihraç edilmesi Batı'daki sorunlarında yayılmasına neden oldu. Bireysel mutluluğun bozulması, küresel mutluluğun bozulması ve küresel mutluluğun bozulması kavgaların artmasına ve kültürlerin çatışmasına belki tarihin sonuna götürebileceğini görmek gerekir.

Yeni psikolojik savaş stratejisi olan küreselleşmenin ve yeni dünya düzeninin geleceği hakkında bilgi edinmek için toplumsal hastalıkları bilmeliyiz, intiharların artması, yeni din arayışları, yıkıcı tarikatların, satanizmin hızla yayılması, psikolojik savaş mağdurlarının durumu, şiddetinin sistemli şekilde kullanımı ayrı ayrı ele alınmalıdır.

Küreselleşme ve Ahlâk

Şu anda dünyada l milyar 300 milyon insan açlık sınırında bulunuyor, önlem alınmazsa eğer 2020 yılında bu sayı 3 milyarı bulacak. Dünyanın bir köşesinde umutsuzluk, şiddet, adaletsizlik, açlık, yoksulluk yaşanırken, diğer tarafında bolluk içerisinde müreffeh bir hayat var. Dünya nüfusunun %20'si olan Batı toplumları dünya kaynaklarının %80'ini tüketiyorlar.

Haçlı seferleri dinî seferler olarak biliniyordu, gerçekte ise o bir kılıftı. O tarihlerde Batı da açlık, sefalet ve yoksulluk vardı. Doğu ise zengindi. Seferlerin dinî değil, ekonomik ve siyasî gerekçeleri vardı. Şimdi Doğu'dan Batı'ya göç başladı. Tır'larm altında ve kum motorları ile insanlar Batı'ya göçmeye devam ediyor. Önlem alınmazsa, vize ve silahlar bu göçü durduramayacak.

Gelişen iletişim teknolojisi sayesinde, sade insanlar yaşanan adaletsizliği, haksızlığı daha fazla görmeye başladılar. Önceleri kader diyerek sineye çekilen durumlar artık öfke ve isyan fırtınaları oluşturuyor.

Batı'da da durum çok farklı değil. 15 Eylül'de CNN Int.'de 6 yaşındaki kız çocuk soruyor:

"Kuleler neden bombalandı, bu insanlar bizden neden nefret ediyorlar?"

Ya Adalet Ya Şiddet

insanlık tarihinde hep adaletsizlikler oldu. Feodal düzende zengin azınlık; surlar, şatolar arkasında yaşarken sefil çoğunluk kaderine razı bir hayat içindeydi. Bu yüzyılda insanlık uyandı, sade insanlar da her şeyi görebilir oldular. Böylece toplumsal talep arttı.

insanlık uyanmışken ve insaniyetin getirdiği nimetleri tatmışken bunu güzel yaşamak için adaletli bir global düzene ihtiyaç vardır.

ABD dünyanın tek büyük gücü oldu. Batı değerleri dünyaya hakim oldu. Bakalım bu durum dünyaya asgari mutluluğu sağlayabilecek mi? Hiç olmazsa hayatın yaşamaya değer olduğunu gösterebilmek için bir yorum, bir inanç insanlara kabul ettirebilecek mi? Toplumsal barış ve bireysel

mutluluğu sağlamak için kendi değerlerinin yetersiz olduğunu görüp Doğu değerlerinden yararlanacak mı?

Batı değerleri hep aklı rehber aldı. Doğu değerleri duyguları ön planda tuttu. ABD Batı akılcılığı ve Doğu ahlâkı ortak zemininde insanlığı buluşturup küresel mutluluğu sağlayabilir.

İnsanların barış içinde beraber yaşayacağı küresel bir düzen için seküler ahlâki öğretilerin ve bütün dinlerin uzlaştığı insani değerlere ihtiyaç vardır. Işık hızını geçme gayretleri iyi insanların elinde olmazsa tarihin sonu felâket olur. iyi insanlar-kötü insanlar mücadelelerinde küresel ahlâk, şiddet içermeyen kültür, insanlık bilinci, adil ekonomik düzen ve paylaşma ahlâkı çoğunluğun kabul ettiği altın standart haline gelmezse, ne yazık ki küresel barış olamayacaktır.

Küresel Narsisizm

Narsisistik kişinin temel özellikleri şunlardır: Gururlu ve kibirlidirler, kendilerini özel ve önemli görürler, övgüyle beslenirler. Menfaatçidirler. Kendi çıkarları için kuralları değiştirirler.

Beklentileri karşılanmazsa sinirlenirler, eleştiriye hiç tahammül edemezler, insanları çok iyi kullanırlar ve sömürürler. Başkalarının duygu, düşünce ve ihtiyaçlarına empati duymazlar. En çok kafa yordukları konular zenginlik, güç, şöhret, başarı, güzellik ve aşk gibi konulardır.

Son derece kıskanç, kinci ve nankördürler. Çıkarları biten insanı bir anda unuturlar, vefa duygusu beslemezler.

Egosu büyük ama her şeyi küçük olan bu kişiler etraflannca sevilmezler. Kendilerini o kadar güçlü hissederler ki başka bir şeye ihtiyaç duymazlar. En akıllı, en yetenekli, en iyi insan olarak sadece kendilerini görürler. Sıradan olmaktan korktukları için çok çalışırlar.

Rekabeti çok kullanırlar, sanat, spor, bilim, ticaret gibi konulardaki keşifler bunların işidir.

Diğer insanlar narsis istik kişinin yaptığı işlerden hoşlanır, fakat kibirli hallerinden nefret ederler.

Liderler arasında narsis istik kişi çoktur. Liderliğin bittiği yerde narsisizm başlar.

Sezarlarm çoğu, Napolyon, Mussolini, Kleopatra, Nemrud, Firavun, Stalin gibi kişilerin hepsi heykeli dikilecek narsisist-lerdi. Bunlardan biri olan Hitler, Danvin'den etkilenerek kendi ırkının üstünlüğünü, diğer ırkların değersizliğini doktrin haline getirdi (Nazizm). Bu doktrine halkına inandırdı ve insanlık tarihinin en kanlı savaşının çıkmasına neden oldu.

Teknolojik başarı, insanlığın eski çağlara göre daha zengin olması, insanların egolarının kabarmasına neden oldu. "Tanrı-'ya ne gerek var" diyen insanlar çoğaldılar ve bunu bilim adına ifade etmeye başladılar. Eski çağlarda değer vermemek ve inançsızlık eğitimsizlikten ileri geliyordu. Bugün bilim ve teknoloji adına dine gerek olmadığı ve hesap vereceğimiz doğaüstü gücün olmadığı duygusu gelişti. Bir insan düşününüz, kendisi narsisistik özellikte ve yaptıklarından hesap verme duygusu taşımıyor. Bu kişi kendi çıkarı için her şeyi yapabilir. Bireysellik bencilliğe dönüştü. Kendi çıkarını kutsallaştıran insan başkalarına neden yardım etsin ki!

"Kuvvetliysem zayıfı yok etmem hakkımdır. Ben özel ve önemliyim, başkası açlıktan ölse bana ne, ben tok olduktan sonra" anlayışı bu kişilerin ego idealleri oldu. Zayıf insan ve milletleri çalıştırıp sırtlarından beslenmek bu görüş sahiplerinin doğal haklarıydı.

Böyle bireyler insanlık tarihinde hep oldu. Semavi mesajlar ise bu kişilere karşı zayıfları sürekli korudu ve yol gösterdi. Haklarını doğru yöntemlerle savunmayı başaran zayıflar ezilmekten kurtuldu ve toplumsal barış böyle sağlandı.

Peki günümüzde ne olacak? Narsis istik bireyler eski çağlara göre daha çok ve fazladan, ellerinde teknolojik güçler de var. işte bu durumda küresel narsisizme karşı küresel bir faaliyet gerekiyor. Ahir zaman dininin bu küresel tehlikeye bir çözümü olmalı.

Duygusal Zekânın Çıkışı

İngiltere'de intiharla, Norveç'de uyuşturucu ile meydana gelen ölümler trafik kazalarından fazla. Her yüz ABD'liden 3'ü şiddet içeren bir suçun kurbanı. ABD'de kadınların %65'i, er-keklerin %80'i abartı derecesinde alkol kullanıyor. 1999 yılında boşanma. oranı %75'e çıktı.

Çocuk suç çetelerinin 750 bin üyesi var. SAMHSA raporunda 3 milyon gencin ölümü düşün-düğü belirtiliyor. ABD'de son 10 yılda ölüm cezasına çarptırılan mahkum sayısı %57 arttı.

(Psychology Today, Haziran 2002)

New York Tımes'in haberine göre Norveç'te 1999'da dünyaya gelen çocukların %49'ü evlilik dışı doğumlardan. Bu oran İzlanda’da %62, İngiltere’de %38, Fransa'da %41 seviyesinde. En dindar olarak bilinen İrlanda’da ise 1999'da doğan 100 çocuktan 31'i evlilik dışı. Cinsel suçların kurbanlarının %71'i 17 yaşının altındaki çocuklardan oluşuyor.

Yukarıdaki rakamlar Batılıların duygusal profillerinin iyi olmadığını gösteriyor. Evlilik ve toplumsal yaşam gibi duygusal paylaşım gerektiren konularda başarılı olamıyorlar.

Bir sinir bilimci olan Antonio R. Damasio "Descartes'in Yanılgısı" isimli kitapta duygu, akıl ve insan beynini araştırırken beynin duyguları yöneten hücrelerini tanımladı. Duyguların eğitimini şansa bırakmakla hata yapıldığını da itiraf etti.

Daniel Goleman "Duygusal Zekâ" isimli kitabının girişinde şöyle diyordu: "Son on yılda ailemizde, çevremizde ve toplum hayatımızda duygularla baş edememe, umutsuzluk, tahammülsüzlük ve evlilik içi şiddet arttı, insanlar 'iyi günler' yerine 'gel boyunun ölçüsünü al'

diyorlar."

Ahlâka Aykırılık Ölçeği

New York Üniversitesinde Psikiyatri Doçenti Dr. Michael Welner belki insanlık tarihinde ilk defa "Ahlâka aykırılık ölçeği" geliştirdi. Gerekçesi de adi suçların, cinayetlerin artması, sadist, kana susamış, hor gören insanların

fazlalaşması ve kendinden başkasını düşünmeyen insanların hızla artması karşısında psikiyatrinin kötülüğü tanımlama yeteneğini belirlemekti.

Duygusal Zekâ Nedir?

Öz bilinç: insanın kendisini tanıması.

öz denetim: insanın kendisini yönetmesi. Hedefini belirleme, kendisini harekete geçirme, dürtü ve isteklerini kontrol edebilme, aksiliklere rağmen yoluna devam edebilme, ruh halini düzenleyebilme.

Empati kurabilme: Diğergamlık, başkasının istek ve ihtiyaçlarını anlayabilme.

Uzlaşma yeteneği: Sorunlar karşısında ben merkezci davranmadan uzlaşma odaklı çaba içinde olma. Kavga ve mahkeme arayışından vazgeçme.

Umut *besleyebilme:* Pozitif düşünce gücünü kullanmak, ümit duygusunu ayakta tutmayı başarmak.

İşte ABD'liler Semavi Ahlâk'ta geçen sabır, tevekkül, affe-dicilik, Allah'ın rahmetinden ümit kesmeme, alçak gönüllü olma, verici olma gibi özellikler: deneme-yanılma yolu ile kabul ettiler.

Küresel Ahlâk İlkeleri

Dünya dinleri parlamentosu 1993 yılında Chicago'da kabul ettiği küresel ahlâk deklarasyonunda şöyle diyor.

1. Küresel ekonomi, küresel siyaset ve küresel çevre büyük krizdedir.

2. Küresel ahlâk olmadan küresel düzen olamaz.

3. insanların barış içinde bir arada yaşayacağı bir bakış gerekiyor.

4. Küresel ahlâk yeni bir ideoloji veya yeni bir din değildir.

5. Küresel ahlâk bütün dinlerin ve seküler ahlâkın öğretilerinin uzlaştığı değerlere dayanır.

6. Hiç kimse din: rengi, düşüncesi, cinsiyeti yüzünden dışlanmamalıdır.

7. istisnasız her insana insanca muamele yapılmalıdır.

8. Kimse kendisine yapılmasını istemediğini başkasına yapmamalıdır.

9. Irksal, cinsel, bireysel, sınıfsal her türlü egoizm reddedilmelidir.

10. Hayata saygılı şiddet içermeyen bir kültür benimsenmelidir.

11. Sadece insan değil yeryüzündeki her şey saygı §değerdir.

12. Adil ekonomik düzen olmadan küresel barış olmaz.

13. Ekonomik ve siyasî güç, vahşi üstünlük kavgalarına değil insanlığın hizmetine yöneltilmelidir.

14- Açgözlülük insan ruhunu öldürür. Alçakgönüllülüğe değer verilmelidir.

15. Gazeteci, bilim adamı, doktor her meslek kendi etik kurallarını geliştirmelidir.

16. insan bilinci gelişmeden dünya asla iyiye götürülemez.

(Bilici, A. 2001)

İntihar Salgını Geliyor!

Dünya Sağlık Örgütü (WHO) ülke parlamentolarına birer proje sundu, intiharı önleme projesi., intihar olaylarında artış ciddi oranlara ulaştı. Bazı ülkelerde ikinci ölüm sebebi olan intihar küresel mutluluğun önünde ciddi bir engel olarak duruyor.

Ülke Almanya, 70 yaşın üzerinde yalnız yaşayan iki eş, bir gün bir not bırakıyor ve birlikte ölümü seçiyor. Notta, "3,5 yıldır kapıcıdan başka kapımızı çalan olmadı, artık yaşamak anlamsızdır" cümlesi yer alıyordu.

Ülke Türkiye, yer İstanbul. Bir kutu ilaçla yaşamına son veren 17 yaşındaki genç şu notu bırakıyor: "Beni sevmediniz, beni anlamadınız, bana yardım

etmediniz, hep kendiniz için yaşa-dınız-. Şimdi bensiz kalın ve görün."

Dünya Sağlık Örgütü (WHO) intiharları geleceğin sağlık sorunu olarak ilan etti.

Sanayileşmiş ülkelerde intiharla gelen ölüm, ilk üç ölüm nedeni arasına girdi.

İntihar olayları ülkelerin gelişmişlik düzeyi ile ters orantılı bîr tablo çiziyor. Batılı düşünürler bunun nedenini araştırma konusunda ciddi arayışlar içerisindeler. Modernleşme ve aydınlanma ile insanlık, ilerleme ve gelişmeyi çok hızlandırdı. Fakat buna paralel olarak mutluluk, doğru orantılı gitmedi. Toplumsal düzenler insanın mutlu olması için oluşturulur. Son iki yüz yıldır oluşturulan toplumsal düzen ve kabullenilen yaşam felsefesinde hangi yanlışlar vardı?

Postmodernizmde bunun sorgulaması yapılıyor, insan odaklı yaşam felsefesi diyebileceğimiz postmo-dernizm şu sorulara cevap arıyor. "Hayatın ve ölümün sırrı nedir? Ne için yaşıyoruz?

Hayatımın sonu ne olacak? Sonsuzluğun sonu nedir?" Bu sorulara verilen cevap "Hayat yaşamaya değer veya hayat bir anlamsızlıktır" sonucuna götürür.

İntihar Hızı Artıyor mu?

Son yıllarda intihar olaylarında rastlanan artış tesadüfi değildir. Bu artışın biyolojik, psikolojik ve sosyolojik pek çok nedenleri vardır.

intihar olgularındaki artış sadece Türkiye'de değil bütün dünyada birinci sağlık sorunu olmaya başladı. Genç yaş grubunda bu artışın olması dikkati çeken diğer bir özelliktir.

intihar hızı Japonya, Almanya, Finlandiya, İsviçre’de 100.000'de 25, ABD ve İngiltere’de 100.000'de 12 iken Türkiye'de 100.000'de 2 civarındadır. Bu, senede 1300 intiharlı ölüm demektir.

Bugün İngiltere'de intihar sonucu meydana gelen ölümler trafik kazalarında meydana gelen ölümlerden fazladır.

Türkiye'de bir yılda 5-14 yaş arası çocuklardan 40-50'si canına kıymaktadır.

İntiharın Felsefesi

insanların temel içgüdülerinden bir tanesi yaşama içgüdüsüdür. insan doğduğu günden itibaren yaşam ateşi ile yanar. Yaşama enerjisini bir amaç doğrultusunda kullanır. Hayvanlarda bu amaç genetil- olarak kodlanmıştır. Köpek balığı sürekli yüzmek ve uyanık kalmak zorundadır.

Denizlerdeki organik atıkları öğütme makinesi gibi sürekli toplar. Durmak, ölmekle eşdeğerdir, insan için ise bir fark vardır, insan yaşama amacını kendisi belirleyebilecek bir irade gücüne sahiptir. Amacını belirlemiş, uğrunda yaşanacak bir ideali olan insan kendini iyi ve mutlu hissedecektir. Amacını belirlememişse bir insan veya amacı onu tatmin etmiyorsa, mutsuz yaşayacaktır.

Dostoyevski "Mantıksal intiharı" açıklarken "insanlar bugüne kadar kendilerini öldürmemek için Tann'yı icat ettiler" diyerek kendini yok etme düşüncesini savundu. Eserlerinde yer alan 17 karakter kendisini öldürmüştür. Hep arayış içinde olan, adını koyamadığı mutsuz bir hayat süren Dostoyevski, zeki insandı ama yaşamdan zevk almayı başaramıyordu.

Benzer çabalarla yaşam ve ölümün sırrını çözmeye çalışan Tolstoy "Ne için yaşıyorum, hayatımın sonu ne olacak?" sorusuna cevap aradı. Zaman zaman kendisini ormanda yolunu şaşırmış bir insan gibi hissetti. Ağaca tırmanıyor, çalılığa giriyor ama aradığını bulamıyordu.

Pozitif bilim, felsefe, yaşam-ölüm ikilemine doyurucu bir cevap veremiyordu. Ormanda kaybolmuşluk hissi ile intihar düşüncesinin kendisine çok çekici geldiğini fark etti. Hayatının son yıllarında kilise ile ilgilendi ama bir süre sonra kilise onu aforoz etti. Kilisede tanık olduğu kavgalar onu başka bir arayışa itti. "Ben hayatın gücü olan inancın peşindeyim." diyerek Osmanlı bölgesinde islâm'ı araştırmaya karar verdi. 82 yaşında İstanbul'a gelirken yolda 20 Kasım 1910'da vefat etti. Tolstoy aradığı şeyi hayatın gücü, uğrunda yaşanacak bir inanç olarak tanımlıyordu.

Fakat bunu yanlış çarşılarda aramıştı.

Freud intihan "yer değiştirmiş bir saldırganlık" olarak tanımlar. Zevkleri engellenen insan saldırganlaşır, bu saldırganlığı kendine yönelterek öz kıyım gerçekleşir, düşüncesine çözüm olarak psikanalizi öneriyordu, itilmişlik, suçluluk duygulan, acılar ve psikolojik çatışmalardan kurtulmanın en akla uygun yolu olarak intiharı düşünen insanın kültürel boyutunu ve biyolojik boyutunu göz ardı eden bu sistem toplumlarda intihar hızını azaltmadı. Freud, Danvin'den etkilenmişti. Ancak insanı maddesel bir varlık ve somut zevkleri peşinde koşan canlı olarak gören Danvinizm'de insanın, evrende bir istiridye kabuğundan daha önemli bir yeri yoktu. Evrende önemsiz bir yere sahip olan insan böylece hayatı kolayca çiçek gibi fırlatıp atılacak bir nesne gibi görebilecekti.

intiharı önleyici yaşam felsefesinde hayatın anlamını doğru yazmak ve hayata uğrunda yaşanacak bir amaç yüklemek gerekmektedir.

İntihar İçin Risk Grupları

Erkekler, 20-24 yaş ile 70 yaş yukarısı boşanmışlık, yalnız yaşama, kronik fiziksel hastalık (kanser v.s.) sosyal, ailesel veya mali kriz yaşama, intihara karşı ahlâkî ve dinî inanç sistemine sahip olmama, depresyon, psikoz, alkol bağımlılığı, AİDS gibi hastalıklar da intihar oranını yükseltmektedir.

Depresyon ve İntihar

Depresyon insanın yaşamdan zevk almasını engelleyen bir hastalıktır. Yapılan araştırmalar

"Depresif Bozukluk" hastalığında beynin duygulan yöneten amigdal, prefrontal korteks, hipokampus gibi alanlarında serotonin gibi bazı kimyasalların azaldığını göstermektedir. Serotonin kimyasalı ile ruh hali arasındaki ilişki ilk defa intiharla ölen kişilerin beyin omurilik sıvılarında serotonin metabolitinin 10 misli fazla bulunması ile anlaşılmıştır.

Elem, keder hissi, yaşamdan zevk almama, enerji, ilgi kaybı, düşünceyi yoğunlaştıramama gibi belirtilerle sayılan bu ruh halindeki bir insan eğer

ümit duygusunu kaybetmişse ve yaşam felsefesi intihara karşı koruyucu değilse, kolaylıkla canına kıyabilmektedir.

Bir olgu: 60 yaşlarında S. A. ağır melankolik bir depresyon içerisinde hiçbir şeyden zevk almadığı gibi, kendisini işe yaramayan, değersiz biri olarak hissediyor ve çok acı çekiyordu. Bir gün evde yalnızken bir karar verdi. Bu acılardan kurtulmanın en akla yakın ve kısa yolu ölmekti.

20-30 sene daha böyle yaşayamazdı. Silahını hazırladı ve şakağına dayadı. Tetiğe basmak üzereyken, her zaman önemli işleri gerçekleştirmeden önce yaptığı şeyi yaptı ve salavat çekmeye başladı. O anda birden "Ben ne yapıyorum, intihar Allah'a karşı gelmek demektir" dedi ve canı-

na kıymaktan vazgeçti. Tam o anda eşi içeri girmişti.

Depresyon insan beyninin bir hastalığıdır. Mutluluk duygularını yöneten kimyasalları arttıran ilaçlar, doğru ve yerinde kullanılırsa depresyon ve dolayısıyla intihar olgularında tedavi edici rol oynamakta büyük önem taşır.

Gençlik İntiharları

Psikolojik Nedenler

Gençlik döneminin psikolojisi intihar eylemi için önemli risk oluşturmaktadır.

Gençlik dönemi hızlı büyüme çağıdır. Hormonal fırtına yaşayan gencin duygulan, bu dönemde aklının önünde gider. Heyecanlı olmak, riski sevmek, cesaretli davranışlar, macera hevesleri, tatlı hayaller, ilk sevgili duygulan bu dönemin özellikleridir. Kolayca hayal kırıklıkları yaşarlar.

Bu tarz duygusal fırtına içerisindeki genç, duygusal desteğe ve ahlâkî norma sahipse bu dönemi kazanımla aşabilecektir.

Ahlâkî norm ve duygusal desteği birinci derecede verecek merci ailedir.

Aile Kurumu ve Modern Yaşam

Aile kurumundaki yapısal değişiklik, şehir hayatının getirdiği yalnızlık, insan üzerinde çok önemli iki etkendir.

Bugün ABD'de boşanmalar % 52 civarındadır. 1955 yılında yapılan bir araştırmada bu oran

%10 civarında idi. Bu artışın en önemli nedeni 1960'lı yıllarda başlayan nikah karşıtı cinsel öz-gürlük taraftarı akımlar oldu. insanlar daha çok bencilleşmeye başladılar. Çocuk büyütmek fedakârlık isteyen bir çabadır. Bencil ve çıkarcı bireyler çocuk büyütmenin külfetinden kaçmaya başladılar.

Anne-babanın çocuğa duygusal desteğinin az olması, genci yalnızlığa itti. Özellikle ekonomik destek olduğu halde duygusal destek yoksa, genç kolaylıkla uyuşturucu kullanımına yönelebilir. Ardından gençlik depresyonu oluşur.

Gençte Depresyon

Gençlik depresyonu intiharın en önemli nedenidir. Genç bir insanın depresyonu genelde klasik elem-keder tepkisi şeklinde ortaya çıkmaz.

Hırsızlık, yalan söyleme, tik, tırnak yeme, evden-okuldan kaçma, ders çalışmama, sinirlilik, isyankârlık, yalnızlık hissi, sürekli iç sıkıntısı çekme, uyumsuzluk, aşırı hayaller kurma, otoriteye karşı gelme gibi davranışlar birer depresyon belirtileri olabilir.

Gençlik döneminde ölümlerin iki ana sebebinden biri intihar, diğeri araba kazalarıdır. Bu durum gencin duygusal iniş çıkışı ile ilgilidir.

Bocalama ve kimlik karmaşası yaşayan genç çok kırılgandır. Depresif olur.

Bu dönemde gencin üzüntülerini ve sevinçlerini paylaşan yakınları onu hayata bağlayan ipler olacaktır. Bunun için gencin en önemli psikolojik ihtiyacı, duygusal destektir.

Tehlike işaretleri

Depresyondaki bir gencin bazı davranışları intihar riski için tehlike işaretleridir.

Birincisi, sürekli ölümden söz etmesi, ölümü düşünmesi, içine kapanması.

ikincisi, önem verdiği şeylere ilgisinin azalması.

Üçüncüsü, yakınları ile arasındaki psikolojik duvarın gittikçe büyümesi.

Son ana belirti de, uzun bir yolculuğa çıkacakmış gibi davranması, eşyalarını dağıtması, önemli kişileri ziyaret etmesidir.

Gençlerde Depresyon-İntihar ilişkisi

Depresyon bir moral bozukluğu, zayıflık veya güçsüzlük değildir. Bir hastalıktır. Depresyondaki gencin beyninde özellikle serotonin olarak adlandırılan hayattan zevk alma ile ilgili kimyasal iletici azalmıştır. Mamafih intiharlı ölümlerde yapılan otopsilerde beyin omurilik sıvısında normal ölümlere göre serotonin 10 misli daha düşük çıkmıştır.

Depresyon tedavisinde kullanılan serotonin, enerjik sistemi tedavi eden ilaçlar iyileşmeyi sağlamaktadır.

Biyolojik Temeller

Depresyon klinik tablosunu gösteren gencin beyin kimyası bozulmuştur. Hayattan zevk alma duygusu içerisindeki bir genç, çıkış yolları arayacaktır. Eğer depresyondaki bir gencin ailesinde daha önce intihar eylemi yaşanmışsa çok dikkatli olmak gerekir.

Depresyonun bazı türlerinde genetik yatkınlık önemli rol oynar. Böyle kişilerde psikososyal bir stres kolayca beyin kimyasını bozar ve depresyon gelişir.

İntihar Otu!

Srilanka'ya Birleşmiş Milletler 110 milyon dolar destekte bulundu. Geçtiğimiz yıl sağlanan bu desteğin amacı bu adadaki intihar otu neslini tüketmekti. Çünkü gençler bu otu çiğneyerek kolayca intihar ediyorlardı, insan davranışı ile biyoloji arasındaki ilişki öğrenildikçe daha kolay çözümler bulunabilecektir.

İnternetin Rolü

Bilgisayar oyunları ve internet birçok olumlu etkisinin yanında gerçeklik sınırlarını bozmak, yanlış modeller oluşturmak, şiddet ve saldırganlığı özendirmek gibi sıkıntılarıda getirdi.

Gençlerin duygu dünyasında önemli güçler, sınırsız arzular vardır. Sınırsız arzularını ifade ettikleri hayal dünyasının nesneleri de oyunlardır.

Bilgisayar oyunları gençleri sakinleştirir, hoş bir kontrol ve üstünlük duygusu uyandırır.

Bilgisayar oyunları insana gergin anlarda soğukkanlı kalmayı başarmak gibi bir beceri kazandırabilir.

Ölçülü ve paylaşımlı bilgisayar oyunları çocuğun gelişimine katkı sağlayıcıdır.

intihar eğilimindeki bir genç, intiharı özendiren sitelere girip chat’lar yapmaya başladığında yanlış bir arkadaş grubuna adım atmış demektir.

Böyle bir gencin üzüntülerini ve sevinçlerini paylaşmayı başaran kişiler ancak onları iyi yöne yönlendirebileceklerdir.

Medyanın Etkisi

Medyanın yaşamsal gıdası çarpıcı olaylardır, intiharlarda çarpıcı olaylar olduğuna göre bu medya ilgisinin olması doğaldır.

Medyanın etik sınırlar içerisinde, olayları abartmadan ve çarpıtmadan, olduğu gibi vermesi, toplumu doğru bilgilendirmesi demektir. Bu durum uyanık olmayı sağlar. Fakat özendirici, yanlışı tasvir edici yayınlar olumsuza teşvik ve öğretici etki yapar.

Moral Değerler ve Kültürel Kimlik

Depresyonun öznel belirtilerini gösteren bir genç kendisini çıkmazda hissettiğinde "yaşamak anlamsız, ölsem daha iyi" düşüncesi beyninde yerleşmeye başlar. Çektiği acı, sıkıntı ve ıstırap gerçekten dayanılması zor bir duygudur.

Bu duygusal durum içerisindeki kişi "Bu çektiğim acıyı ve mutsuzluğu bütün hayatım boyunca çekeceksem, şimdiden bu hayatı bitirmeliyim" düşüncesi ile karşı karşıya gelecektir.

Eğer bu kişide ümitsizlik duygusunu yenecek ahlâkî normlar, inanç ve kültürel değerler varsa şöyle diyecektir. "Gerçi şu anda çok sıkıntı çekiyorum, fakat ölüm ve sonrası için yanlış şeyler yapmamalıyım, insan ölür ama hayat ölmez. Hem benim çok merhametli bir yaratıcım var. O

bana bir çıkış yolu bulur" düşüncesi ile dayanma ve katlanma gücünü kazanır.

Gençler arasında gittikçe yaygınlaşan intihar olguları ile gençliğin manevi değerlerden uzaklaşması arasında nedensellik ilişkisi olduğunu söyleyebiliriz.

Eğitim Sisteminin Rolü

Eğitim birimlerinin psikolojik destek ve intihan önleme konusunda danışmanlık faaliyetleri içerisinde olması çok önemlidir.

intiharı düşünen depresyondaki bir genç, aile ve yakınları ile üzüntü ve sevinçlerini paylaşamıyor olsa da bir psikologla paylaşmasının alışkanlık haline gelmesi, yerinde ve fevkalâde doğru bir uygulamadır.

Eğitimin genel politikasında mutluluğa götürecek ahlâkî normlar ve manevî desteklerin özendirilmesi tek çıkış yolu olarak gözükmektedir. Aksi takdirde önüne doğru seçenek sunul-mayan gence kızmaya hiç hakkımız olmayacaktır.

Vicdan, insana neyi yapması ve neyi yapmaması gerektiğini söyleyen zihinsel bir süreçtir.

Vicdan duygusu genci yanlıştan koruyan bir bekçidir. Bu iç disiplin hem aile hem de okulda kazandırılmalıdır.

Anne-Babalar Ne Yapmalı?

Sürekli aşağılayan, istismar eden, baskıcı veya ilgisiz, parasal destek çok ama duygusal ve sosyal desteği olmayan ailelerde sağlıklı gençler yetişmez.

Gencin egosunu güçlendirmek, kişiliğinin sınırlarını çizmek, kendilik duygusunu geliştirmek için büyüklerin yardımına çok ihtiyaç vardır.

Sosyal çekiniklik içindeki içine kapanık gence veya gülmeyi unutmuş, öfkeli gence sevgi dolu bir bakış, güler yüz, tatlı birkaç söz yaşamsal manevi gıdalardır.

Gençlik sorunları yaşayan aileler, başka suçlu aramak yerine kendilerini sorgulamalılar.

Suçlu aramak yerine, sorunu çözmek için sorumluluk almaya çalışmalıdırlar.

Ebeveynlere, "suçlu aramak yerine çocuğunuzla ifade kanalları açmaya çalışın. Omzuna el atıp ona değer verdiğinizi hissettirin," çağrısında bulunuyorum.

Bunalımdaki gence üç hediye veriniz. Birincisi sevginizi, ikincisi sabrınızı, Üçüncüsü affediciliğinizi.

Çünkü, gencin de hata yapma hakkı vardır. Fakat sonunda sığınacağı sıcak ailesi de vardır.

Yaşlılık İntiharları

Batı toplumlarında ilginç bir şekilde ileri yaşlardaki intihar oranı, gençlik intiharlarının önüne geçmiş durumdadır.

Sosyal ilgi kaybı, güç ve enerjilerinin kaybedilmiş olması, tıbbi hastalıklar, yalnızlık, kendilerini güvende hissetmeme gibi duygular ileri yaştaki bireylerin en önemli stres etkenleridir. Bu stres etkenleri ile baş etmeyi başaramayan yaşlı insan, çıkış yolu olarak ölümü kolayca tercih edebilmektedir. Ölümü seçemeyen yaşlı insan ise, depresif olmakta, gizli intihar anlamına gelen hayata küsmeyi seçmektedir.

Yaşlılık felsefesi olarak iyi olanın tadını çıkarabilecek, iyi olmayan şeylerin üstesinden gelmeyi başarabilecek insan, ümitsizlik duygusuna kapılmaz. Fakat bu kolay elde edilebilen bir beceri değildir.

ABD'de nüfusun % 13'ünü 65 yaşın üzeri oluşturuyor. Bu oran 1900'lü yıllarda %4 idi. 2025

yılında %25 olacağı tahmin ediliyor. Tüm kendini öldürme olaylarının % 25'inden fazlası 65 yaş

üzeri yaş grubudur. (Nathan Billig, *2000)*

Yaşlılarda depresyon genelde çok ciddi oluşur ve intihar denemeleri genellikle kesindir. 3

günden fazla süren keyifsizlik, iç sıkıntısı, yaşamdan zevk almama duygusu, depresyon olarak al-gılanmalıdır. Depresif ruh halindeki yaşlıya

"Kendini toparla, her şey yolunda gidecek, kendi kendinin doktoru ol" gibi sözler genellikle faydasız, hatta zararlıdır. Kişi kendisinden memnun değildir, çukurdan çıkamamaktadır. Kendisini daha çok karamsarlığa terk eder, yenilgiyi kabul etmişlik duygusu yaşar. Yaşlılardaki intihar girişimleri "numara yapıyor" diye hafife alınmamalıdır. Güler yüz, aranılmak, fikri sorulmak, basit gibi görülen, ama ileri yaştaki kişilerin depresyonunu önleyici yaşam destekleridir.

Sonuç olarak diyoruz ki, intihar hızı modernleşme ile birlikte artmıştır, intihar hızının, insanlık tarihinde zaman zaman olduğu gibi intihar salgınlığma dönüşmemesi 4çin, yaşam desteklerini ve doğru yaşam felsefesini küçük yaştan itibaren beslemek gerekmektedir.

Gençliğin Çığlığı

Hümanist felsefe ve bireysel yaratıcılık iddiası ile gençleri etkileyen bir "kafa tutma akımı", gençliği bir yerlere götürüyor.

Satanizme; zeki, varlıklı *ve tepkili gençlerin felsefesi denilebilir.*

Satanizm, doktrini olan bir

akımdır. Kendilerine göre bir dindir, ister ABD, ister Mısır, ister Türkiye'de olsun bazı ortak ritüeller gösteriyorlar. Giyim kuşamı, saç şekli, ibadet biçimleri, intihara giderken bıraktıkları mesajları bu yapıyı ortaya koymaktadır.

Satanizm: "Ne istiyorsan onu yap" temel felsefesi üzerinde gider. Şeytanı memnun etmenin gerçek insanlık olduğunu düşünür.

Ergenlik Döneminin Özellikleri

***Çete* yaşıdır:**

Öncelikle aynı yaştan olan çocuklar, bir arada bulunmak, aynı yiyecekleri paylaşmak, sır ortaklığı yapmak, bazı eşyalara sahip olmaktan hoşlanırlar. Koleksiyon yaparlar, dinî konular konuşurlar, yıldızlarla uğraşırlar. Bazı gençler de suç işlemeyi, kurallara aykırı davranmayı amaç edinirler.

Ergenlik döneminde işlenen suçlarda, gençlerin dörtte üçü, suçu yalnız başına işlememiştir.

Çete grupları marifeti ile işlenen suçlar çoğunluktadır. Çocuk hırsızlıklarının % 89'unun grup hâlinde işlendiği bilinmektedir.

Bu durum gençlerdeki aidiyet duygusu ile ilgilidir. Bir gruba ait olma, paylaşım içinde olma gençliğin psikolojik doğasında vardır.

Gencin önünde olumlu, tatmin edici grup seçenekleri yoksa, sadece hoşuna giden gruba katılacaktır.

Geçiş yaşıdır:

Çocukluktan yetişkinliğe geçiş, ergenin çözmesi gereken önemli bir sorundur. Beden hızla gelişirken, ruh ona uyum sağlamakta zorlanır. Bu nedenle psikolojik bir sarsıntı yaşanır. Genç fırtınaya tutulmuş bir gemi gibidir âdeta, iyi bir rehbere ve doğru bir pusulaya ihtiyacı vardır.

O yaşa kadar çocuk güvenliğini, ana-babanın her

şeyi bildiği ve üstesinden geleceği

inancından alır. Ergenlik çağında bağımsızlık dürtüsü bastırmaktadır. Genç, ana-babayı beğenmemeye başlayacaktır. Hatta acımasızca onları eleştirecektir. Bu ergenliğin doğal bir belirtisidir.

Ana-babanın güçlü görünümlerini değiştirme dürtüsü ile onun yerine birilerini koymaya başlar, işte bu durum gencin yanlış gruplaşmalara kurban olması için tehlike demektir.

Bu dönemi genç, iyi ana-baba iletişimi ile geçirirse kendisinde olumluluk dönemi başlar.

Gücü ve bilgeliği kendi içinde geliştirme zarureti görür.

Fırtınalı dönemdeki genç, kimlik arayışı ve bunalım yaşamaktadır. Kimlik bunalımı içerisinde olan gencin yalancı önderlere ve güç gösterilerine

kapılması çok kolaydır. Geçiş yaşın-da bulunan gencin gözünde ana-babanın geçici olarak değerini yitirmesi, olgunlukla karşılanmalıdır.

Şaşkınlık yaşıdır:

Yeterli benlik gelişmesi için çocukluk dönemlerinden beri yeterli iç denetim düzenekleri doğru-yanlış, faydalı-zararlı, iyi-kötü kavramlarının temeli atılmış olmalıdır. Neyin iyi neyin kötü olduğu öğretilmeyen bir genç, ergenlik döneminde şaşkınlık ve kimlik bunalımını daha şiddetli geliştirecektir.

Yeterli benlik gelişimi için 3 soru vardır (Colemann 1972): Ben kimim?

Nereye yönelmeliyim?

Neden?

Ben kimim.

Ana-baba gerekli ortamı hazırlamışsa, gençte kimlik karmaşası kolay aşılır. Eğer genç kendisini düşman bir dünya içinde eksik ve güçsüz buluyorsa, bu durumda ruh sağlığı bozulabilecek veya çetelere karışabilecektir.

Bir başka tehlike de bağımlılığı bağımsızlığa tercih etmesidir. Bir gencin kendini biçimlendirmesi yürek gerektirir. Vereceği kararın yaratacağı sonucu ve sorumluluğu üstlenme kararlılığını göstermek kolay değildir. Birçok genç bu durumda ana kuzusu olmayı tercih edebilir veya grup bağımlısı olarak kendisini güvende hissedecektir. Bir gençte toplumun bağımsız bir üyesi kimliğinin oluşması ancak iç fırtınalar sonucu gelişir.

Nereye yönelmeliyim?

Ana-baba genci zamanla değişik ve kendilerinden uzak bulur, iki taraf da bu durumdan tedirgin olur. Gençler, psikolojik değişim süreci içindedirler. Kendini anlamak için soru sorarlar, hırçın ve tepkilidirler. Sorunlarını paylaşmaz, kendilerine saklarlar. Bazı gençler ilgisiz kişilerle dostluk kurarlar, sonra da hayal kırıklığı yaşarlar. Birçok amaca birden yönelmenin karmaşası içinde saflık ve tecrübesizliğin çelişkilerini yaşamaktadırlar. Deneme yanılma yöntemi ile bir amaca yönelirler.

Bazı gençler bu dönemde çok antisosyal olurlar. Yıkıcı davranışlar sergilerler. Evden-okuldan kaçarlar, kavgalara karışırlar, çetelere girerler. Bazı araştırmacılar ergenlik dönemi için

"Normal bir şizofreni "dönemi" deyimini kullanmaktadırlar.

Ergenlik dönemini başarılı bir biçimde çözümlemek, yapıcı ve üretken bir birey olmak hiç te kolay değildir.

Neden *satanist oluyorlar?*

Ergenlik döneminin kendisine has psikolojik güçlükleri nedeniyle genç kendisinin "isyancı"

olarak nitelendirilmesinden hoşlanır.

İşte satanizm felsefesi bu duyguyu kullanmaktadır.

"İnsanın Tanrı karşısında aciz olmasından nefret ediyorum, ben dünyaya isteyerek gelmedim, ne istiyorsam onu yaparım" gibi sözler satanistlerin sık kullandıkları cümlelerdir.

Mezarlık bekçileri ile anlaşıp ilahiler okuyan genç, bu davranışıyla aidiyet duygusunu tatmin etmektedir. Sevmediği insanları lanetlemek de yöntemlerinden birisidir, intikam ve lanetleme, projeksiyon savunma mekanizmasının doyumudur.

Geçen yıllarda Ataköy'de, H- kattan kendilerini bırakan Alp ve Aslı aidiyet duygularını yazdıkları mesajda "Biz buraya ait değiliz" şeklinde ifade etmişlerdi. Biri 14 diğeri 17 yaşında, derslerinde başarılı bu iki gencin ekonomik sorunları yoktu. Yine Kaliforniya'da "Yüce Kaynak Tarikatı" 39 satanistin toplu intiharında "biz buraya ait değiliz"

şeklindeki not da aidiyet

duygusunun dışa vurumuydu.

"Satanizm kendini sakınmayı değil istediğini yapma özgürlüğü sunar" felsefesi gencin ego doyumunu destekler.

Sorunlu *gençler satanizme aday mı?*

Zeki gençler ergenliği daha bunalımlı, sancılı ve fırtınalı geçiriyorlar. Varlıklı ailelerin zeki çocukları, sorularına cevap bulamazlarsa kendilerini kaos içerisinde buluyorlar.

Psikolojisi bozuk, zeki ve varlıklı aile çocukjarı satanizm için en büyük risk grubudur.

Satanist gençler, farklı arayışları olan, soyutlanmış hissini taşıyan, anlaşılmadığını düşünen, hayatı anlamsız ve amaçsız gören düşünce biçimine sahip olan gençlerdir.

Depresif ruh hali, üzüntü ve karamsarlık içerisindeki bu genç, birçok ekonomik imkana rağmen mutlu olamadığını hissettiğinde, önüne çıkan kısa ve anlık zevk veren satanizm yöntemini benimsemektedir.

Kedi köpek katletmek, ibadetlerle dalga geçmek, kutsal nesneleri aşağılamak, kurban seçilen insanlara işkence, tecavüz, grup seksi, uyuşturucu kullanımı, kara büyü ve büyü ayinleri yapmak satanistlerin özelliğidir. Vazgeçemedikleri üç şey siyah, karanlık ve sert müziktir. Sert müzik, satanistlerin iç sıkıntısının bir çığlığıdır.

Satanist grup içerisindeki gençler, ailelerinden ve okullarından alamadıkları duygusal desteği burada alabiliyorlar. Üzüntüyü, sevinci ve zamanı paylaşıyorlar. Mum yakıp çevresinde alkolle, seksle, saldırganlıkla sıra dışı paylaşım yaşıyorlar.

Tepkili gençlerin, istediklerini yapabilmesi çabası ve ifâde yolu olan satanizm gittikçe daha çekici hâle gelecek gibi görünüyor.

Geleceğin dini olabilir mi?

Dinlerin *iyi-kötü, doğru -yanlış ayırımı satanistlerde de geçerlidir.* Satanizmin doğruları şunlardır: 1. intikam

2. Başkaldırı

3. istediğini yapmak

4. Büyünün gücünü kabul etmek.

5. Gerçek insanlık şeytanı memnun etmektir.

Yasakları:

1. Sevgini nankörlere harcama.

2. istemeden fikir belirtme.

3. Kimseyi rahatsız etme.

4. Rahatsız edenden zalimce, insafsızca öcünü al.

5. Cinsellik sinyali almadan kimseye yaklaşma.

6. Sana ait olmayan şeyi alma.

7. Seninle ilgili olmayan şeyden şikâyet etme.

8. Küçük çocuklara zarar verme.

9. insan olmayan hayvanları ihtiyacın olmadığı zaman öldürme.

10. Seni rahatsız edeni uyar, dinlemezse yok et.

11. Sadece şeytanla ruhunu bütünleştirmek isteyeni öldür.

Heyecan dolu özgürlük ve başkaldırıyı yöntem olarak benimseyen satanizm, yapay bir hareket olarak düşünülmemelidir. Satanizm şu an örgütlü bir hareket değildir, fakat bu hızla geli-

şir ve örgütlenirse alternatif din ve felsefe olma potansiyeli yüksektir.

Neden ateist olmuyorlar?

Bir genç bu soruya şu cevabı veriyor. "Bu berbat dünyaya ben isteğimle gelmedim. Gerçek bir Tanrı olmasaydı bu dünyada olmazdım. Tanrı hiçbir zaman bizimle olmadı, istediğimi ya-pamayacaksam neden yaşayayım ki? Ben kimseye hesap vermek istemiyorum. Tanrı şeytanı kıskandı ve kovdu. Şeytan bana hesap sormuyor, onun tarafını tercih ediyorum. Şeytanın başkaldırısındaki asaleti seviyorum."

Bu gence satanizm, ateizmden daha makul ve mantıklı gözüküyor.

Ruhsal bunalıma giren gençler, aile ve eğitmenlerinden yeterli duygusal destek ve doğru inanç kalıpları alamadıklarında satanist olurlarsa onlara kızmaya hakkımız yoktur.

Yöntem Olarak Şiddet

Geçmiş asırlara göre zengin ve daha kültürlüyüz, ama daha fazla mutlu değiliz. En büyük savaşlar bu çağda çıktı; en büyük terör eylemleri bu çağda gerçekleşti. Çünkü Batı'nm değerleri, ekonomiyi canlandırmak için tüketimi ve rekabeti alabildiğine teşvik etti. Bu ise, insanları daha çok kazanmaya, daha fazla şeye sahip olmaya, daha çok şey istemeye sevk etti.

Böylece, her şeye sahip olmak isteyen, bencil, çıkarcı ve başkalarının haklarına saygı duymayan bir insan modeli gelişti.

Anti sosyal kişilerin beyninde acıma, pişmanlık, suçluluk duygularının faaliyet gösterdiği alanlarda fonksiyon azalması vardır. Buna karşılık, kin ve öfkelilikle ilgili beyin hücreleri daha işlevseldir. Böyle kişiler suçu normal bir olay gibi işler.

Beyninin böyle alanları iyi çalışmayan bireyler özel yöntemlerle "beyin yıkamaya" maruz kalırsa, sosyal ve politik idealleri için canavarca eylemlere şartlandırılabilirler. Sosyal ve politik ideale inandırılmış anti sosyal bir kişiden daha tehlikeli bir canlı bomba yoktur. İntikam isteyen, haksızlığa uğradığına inandırılan, sosyal ve politik bir ideale şartlandırılan anti sosyaller

dünyanın geleceğini tehdit etmektedirler.

Tarihsel Örnekler

Birinci Dünya Savaşı'nda 9 milyon, ikinci Dünya Savaşı'nda 15 milyon, Kore savaşında 2

milyon, Çin-Japon savaşında l milyon, 93 Türk-Rus savaşında 285 bin kişi ölmüştür. Engizisyon mahkemelerinin kurbanlarının sayısını bilen yok. Kuzey Amerika'da Aztekler "insan değil"

denerek yok edildi. Naziler diğer ırkları "yarı maymun" kabul ederek yok etmeye kalktı. Ruslar Ukrayna'da, Sırplar Bosna'da kitlelere karşı acımasız şiddet uyguladı.

Bazı Şiddet Öğretileri

1. *Aşağıdan gelen şiddet:* Karşıt görüşlü kişiler ve grupların şiddete yönelmesidir. Açlık,

yoksulluk, etnik veya ideolojik nedenlerle başlar, ilkel ve yereldir, iyi örgütlenmemiştir. Eğer şiddetin gerekçeleri çok kuvvetli ise Fransız ve Rus devrimlerinde-ki gibi örgütlenerek halk hareketi haline gelebilir.

2. *Yukarıdan gelen şiddet:* Monarşi veya oligarşide hesap verme duygusu yoktur, insanlık tarihinde deneme-yanılma yöntemi ile özgürlükçü ve çoğulcu demokrasi düzeyine geliş, toplumsal şiddetin en aza inmesi ile eşdeğerdir. Gerçek demokraside ülkeyi yönetenler, yani devlet, halka karşı hesap vermek durumundadır. Aksi takdirde Saddam Hüseyin, Hitler gibi çağdaş tiranlar ortaya çıkar. Çağdaş tiranların bazı yöntemleri şunlardır: Akıllı ve nitelikli insanları sindirir veya öldürürler. Toplantılardan rahatsız olurlar; örgütlenme ve eğitim çok kısıtlıdır. Yurttaşlar birbirlerinden kuşkulandırılır. Özel hayat yok edilir. Yapay bir düşman seçip iktidarı sürdürme çabasındadırlar.

Fikrine Güvenen Şiddete Başvurmaz

Demokrasinin bugün geldiğimiz düzeyi,

şiddetin hak arama veya sorun çözme yöntemi

olmaması gerektiğini ön şart olarak kabul eder. Özgür ve çoğulcu ortamda fikrine güvenen kişi fikrini ifade edebildiği için

şiddete yönelmeyecektir. Fikirler çarpışacak, gerçekler ortaya çıkacaktır. Alternatif fikirlerin, farklı bakış açılarının ve aykırı düşüncelerin ortaya çıkması, toplumun olgunlaşması ve daha az hata yapması demektir.

Şiddete başvurma öğretisi, yerini

şiddete başvurmama öğretisine terk ettiği ölçüde, toplumsal şiddet azalacaktır. Fikrine güvenmediği için şiddete başvuran birey ve gruplar toplumsal itibar görmeyecektir.

Kalem Kılıçtan Keskindir

insanlık tarihinin ilk çağlarından beri, bütün ilkel topluluklarda, eğitimsiz kişilerde şiddet ve saldırganlık, bir hak arama ve sorun çözme yöntemi olarak kullanıldı. Şiddet ve saldırganlık, düşünmeye önem vermeyen, muhakeme ile değil, içgüdüleri ile hareket eden insanların yöntemidir.

Eğitimsiz bir kişiden, haksızlığa uğraması halinde nasıl davranmasını bekleyebilirsiniz ki?

Mesela, elinden zorla oyuncağı alınan bir çocuk, arabasına çarpılan bir adam, inandığı değerleri yaşaması engellenen bir kişi... Eğer eğitilmemiş iseler içgüdüsel olarak sorunu saldırarak çözmeye kalkışacaklar, haklarını şiddetle almak isteyeceklerdir. Ve bu tür kavgalar sonunda güçlü olan haklı ya da haksız olsun zayıfı ezecektir.

Haksızlığa uğrayan eğitimli kişi ise, ikna ve inandırma yolunu seçecektir. Karşı tarafın kafasındaki soruları gidermeye çalışacak, çözüm odaklı düşünecektir.

Fikrine güvenen kişi

şiddete başvurmaz. Şiddet ve öfke zayıflık işaretleridir. Zor ama uzlaşmacı bir yol olan ikna ve inandırma yöntemi, en iyi hak arama yöntemidir. Çağımızın insanlarına üstünlük sağlamak ikna ve inandırma yolu ile mümkündür. Sözden anlamayan ilkel kabilelerin yöntemini uygulayanlar, haklıyken haksız duruma düşeceklerdir.

O halde doğruyu doğru şekilde savunmak gerekmektedir.

Şiddetin Sistemli Biçimde Kullanımı

Şiddet kullanımı insanlık tarihi kadar eski, ancak

şiddetin sistemli biçimde kullanımı

insanların medenileşmesiyle birlikte azalacağı yerde artıyor.

Terörü yapanlar hesap verme korkusunu hissetmezlerse, politik idealleri için şiddeti yöntem olarak kullanmaya devam edeceklerdir. O zaman,

intihar saldırısı yapanlar, "Yüce ideal için yapılan politik bir eylem" diyerek yaptıklarının doğru olduğuna inandırılmış ve beyinleri yıkanmış olacaktır.

Psikolojik savaşta sistemli

şiddetin amaçlarından birisi, medyatik ilgiyi çekmektir.

Medyanın bu zaafından faydalanırlar. Medyada, "Çarpıcı olaylar olağan haberlerden üstündür "

ilkesi vardır. Bu medyatik kural, teröristlerin gündemi belirlemesine neden olur. Gündemi teröristlerin belirlemesi, vermek istedikleri mesajı vermelerini sağlayacaktır.

Sistemli şiddetin bir amacı da, nitelikli insanları öldürmek, karşı tarafı mantığıyla değil duygularıyla hareket ettirmek, insanları sindirmek, birbirlerinden kuşkulandırmaktır.

Araplar Neden Gandhi Çıkaramıyorlar?

Arap milleti insanlık tarihinde özel bir

ırk olmuştur. Kâinatın en iyi insanı Hz.

Muhammed onların arasından çıkmıştır, daha doğrusu lâyık görülmüştür. Yüce peygamberin hayatında bir kişiyi azarladığını dahi göremezsiniz.

Bugün Arap dünyası, islâm dininin yanlış anlaşılmasına sebep olacak kadar şiddete

başvurmaktadır.

Ihvan-ı Müslimin,

Hamas,

şiddeti

hak

arama

yöntemi

olarak

savunmaktadırlar, İsrail’in ve Batı dünyasının yaptığı haksızlıklara karşı yöntem olarak Arafat, Ladin gibi şiddeti yöntem olarak kullanan liderler çıkarmaktadırlar.

Böyle liderler Arap dünyasına ve islâm dünyasına yakışma-maktadırlar. Uğradıkları haksızlıkların düzeltilmesini isterken doğru yöntem gerekir. Aksi takdirde haklıyken haksız duruma düşerler.

Martin Luther King, Gandhi; "Doğru hedefe doğru adımlarla gidilir" kuralını uyguladılar ve sonuç aldılar. Eğer Araplar Asr-ı Saadet öğretisini tam benimseyerek şiddete başvurmadan bir çıkış yolu arasalardı mutlaka bulacaklardı.

10 milyon Arap ellerine çakıl taşı bile almadan Amman'dan Kudüs'e yürüseler, davalarını daha doğru kabul ettirirlerdi. Çin ve Roma büyük yürüyüşleri ilginç örneklerdir.

Suriye Olayları

Suriye'de Marksist yönetime karşı dış güçler Ihvan-ı Müsli-min'i örgütleyip silahlandırdı.

Şiddeti yöntem olarak benimseyen Islamî gruplar kullanılmak istendi. Sonucu 10-15 bin kişinin öldüğü Hamas olayları

şeklinde bitti. Bugün Suriye halkı bu olaylardan ve

kullanıldıklarından ders almış gözüküyor.

Psikolojik Yaralanmalar

Psikolojik savaş insanların duygu, düşünce ve davranışlarını değiştirmeyi hedefliyor. Bazen bu değiştirme insanı etki altına alıp yönlendirmenin ötesinde, onun ruh sağlığını bozucu etki yapar.

Stres Etkeni

Aynı olay A kişide hiç etki yapmazken, B kişide hastalık yapabilir. Psikiyatri, bozulan ruhsal durumu tanımlayan ve çözüm üretmeyi amaçlayan bir bilim dalıdır. Psikoloji bilgi üretir, psikiyatri çözüm üretir.

Genetik yatkınlıkların stres etkeni karşısında büyük rol oynadığını, son 10 yılda yapılan araştırmalar doğruladı. Stres.karşısında, depresyona girebilen veya şizofrenik dağılma gösterebi-len insanların beyinlerinde stres altında protein üreten hatalı genler olduğuna dair güçlü kanıtlar var. Fakat son yıllarda bulunan yeni ilaçlarla stresin ürettiği ve bozduğu kimyasal denge düzeltilebiliyor.

Depresyon

Dünyada depresyon salgını denilebilecek bir artış söz konusudur. Eğer önlem alınmazsa 2020

yılında depresyon, kalp-damar hastalıklarında en önemli ikinci sağlık sorunu olacaktır.

Depresyon artış hızının nedenleri olarak, modern insanın yaşadığı psikolojik taciz, başarı baskısı, tüketim çılgınlığı, doyumsuz sermayenin rekabetçiliği ve hızlı yaşamı teşvik etmesi, beklenti düzeyinin yüksek tutulması sayılabilir. Bireysel mutluluk bozulduğunda küresel mutluluk da bozulacaktır.

Depresyon kişinin yaşamdan zevk almaması, ilgi ve enerjisini kaybetmesi, uyku ve iştahının bozulması, zihninin yavaşlaması gibi belirtilerle seyreder. Çok şükür ki, tedavisinde tıp çok başa-rılı. Beyinde bozulan kimyasal denge tedavi ile düzeltilebiliyor.

Kedisi öldüğü için depresyona girebilen insan, olumlu yaşam felsefesi ile hayattan zevk almayı başarabiliyor.

Kronik, uzun süren depresyon hastalığının mide, kalp, akciğer, kemik iliği gibi birçok organı bozduğu bugün bilimsel olarak belirlendi ve gösterildi.

Psikolojik olarak acı çektirdiğimiz insanın bedenine de, bir bedel ödettiğimizi unutmamalıyız. Fareler üzerinde yapılan bir deneyde, uykusuz bırakılarak strese sokulan farelerin bir süre sonra midelerinde stres ülseri oluştuğu bilinmektedir.

Post-travmatik Stres Bozukluğu(PTSB)

Kişi, fizik bütünlüğünü bozacak bir tehdit yaşadığında veya böyle bir olaya tanık olduğunda ortaya çıkan bir hastalık türüdür.

Aşırı korku, çaresizlik ve dehşet yaşanmıştır.

Olayı tekrar tekrar yaşar (Flashback). Rüyalar, kabuslu ve korkutucu olur. Olayı hatırlatan durumlarda şiddetli sıkıntı hissi ortaya çıkar, insanlardan uzaklaşma ve yabancılaşma yaşanır.

Geleceği kalmadığını düşünür. Gürültülü sese aşırı duyarlılık vardır. Düşüncesini toplayamaz.

Bu belirtiler, stresin beyinde yaptığı değişikliklerle ilgilidir.

insanda korku, çaresizlik ve dehşet uyandırmayı amaçlayan psikolojik savaş yöntemlerinin, ne kadar insanlık dışı olduğu ortaya çıkardığı sonuçlardan anlaşılmaktadır.

Savaş Şoku

Savaşlarda batın yaralanması, napalm yanığında daha fazla savaşma gücünü zayıflatan bir ruhsal yaralanmadır. Kişiyi savaşamaz hale getiren bütün psikolojik tepkilere savaş şoku denir.

Sivil yaşamda, hayatta kalmak ve ölmek gibi bir sorunu olmayan insanın vazifesi birden, insan öldürmek olmuştur. Ayrıca yaşamı kısıtlanmıştır. Siperi terk edemez, mazeret beyan edemez. Fizikî olarak iyi hazırlıklı olsa da, gelecek tehlikeleri beklemek zorundadır. Böyle durumlarda ilk tepki korkudur. Eğer kişide savaş ideolojisi varsa, sadakat duygusu gelişmişse ve ölümü kutsallaştırmışsa korku ona zarar vermez. Amaçsız, keyif odaklı yetişmiş, ölümden sonra yok olacağını düşünen bir asker kendisini riske atmamak için bütün yolları dener. Strese dayanıklılığı azalır, kolayca savaş dışı kalabilir.

Grup duygusu gelişmiş, komutanına güvenen, eğitim ve disiplin düzeyi yüksek bir askerin savaş şoku yaşama riski azdır. Ne yaptığını bilen komutan, emrindekilerin ruhsal direncini yüksek tutmayı başarır. Psikolojik savaş yöntemlerini bilen komutan, savaşın psikolojik baskılarını giderecek bir yol geliştirebilir.

Altıncı Bölüm

PSİKOLOJİNİN BUGÜNÜ

“İnsanlığın hizmetindeki

en kuvvetli ilaçlar kelimelerdir.”

Kipling

PSlKOLOJÎK SAVAŞIN etüdünü yapmak isteyenler insan psikolojisindeki psikolojik, sosyolojik ve biyolojik boyutu gerçek ve doğru olarak incelemeleri önem taşır. Bu bölüm o düşünce ile okunmalıdır.

insan, ruhunun derinliklerini ve zenginliğini tanıma çabası içerisinde olmuştur her zaman.

Bu çaba yeni değil, insanın varoluşundan beri vardır ve varolmaya devam edecektir. Psikiyatri ve psikoloji, insanı ele alan diğer bilim dallarından farklı olarak, ruh ve beden ilişkisinin getirdiği çelişkiye çözüm aramak zorunda kalmıştır.

Son yıllarda doğa bilimlerinde ve genetik biliminde sürekli gelişmeler yaşanmaktadır.

Fizyolojik psikolojinin ve beyin işlevlerinin neler olduğunun daha çok bilinebilir olması, insanı etkilemek isteyen kişi ve kuruluşların çok dikkatini çekmiştir.

İnsan beyni nöron denilen hücrelerden oluşur. Bilgisayarlar da silikonlardan oluşur. Bilim adamlarının sürekli zihinlerini işgal eden "Beyindeki bilgileri bilgisayara, bilgisayardaki bilgileri de beyne nakledebilir miyiz?" sorusu artık hayal olmaktan çıktı.

İnsan beynine mikroçip konulursa onu yönlendirmek mümkün olabilir mi? ilaç verilmesi halinde insan davranışlarını değiştirebilmek mümkün müdür? Bu sorular, üzerinde çalışılan akademik araştırma konularındandır.

Psikoloji bilgi üretmeye, psikiyatri çözüm üretmeye devam edecektir.

Gelecek Bilimi

Bilim dünyasının yeni projesi, "beyin projesidir." Genom projesi tamamlandı ve evrenin sırları konusunda önemli bir adım atıldı. Beyin projesinin sonuçlanması için 30 yıllık bir süre belirlendi. Bu çalışmaların bir hedefi olan "Nasıl düşünüyoruz" sorusuna cevap bulmak, insanlığın sırlarının anlaşılması yolunda önemli bir adım olacaktır.

"World Future Society (Dünya Gelecek Demeği)", öğrenmenin gelişmesi, okul eğitimi ve onunla yakından ilişkisi olan IQ konusunda ilginç görüşler öne sürmektedir. Bu görüşler özetle şunlardır:

1- Şimdiye kadar yapılmış en büyük makine olan INTERNET, giderek büyüyecek ve önem kazanacaktır.

2- Beden gücünün yerini artık mekanik makineler aldı. Bilgisayarlar da zihinsel çalışmaların yükünü *azaltacaktır.*

3- Bilgi teknolojisi dünyanın her yerine yayılacak, aletler küçülecek, herkesin taşıyabileceği bir hale gelecek. Hatta bedeninize bile yerleştirilebilecektir. Ürünler tanıtım amacıyla bedava verilecektir.

4- Müstakil bir dünya kültürü oluşacak, diğer kültür ve dillerden çoğu yok olacaktır. Bu durum beklenmedik olaylar ve tehlikelere de neden olabilecektir.

5- Akıllı evler oluşturulacak, büro gökdelenler gereksizleşecektir. İnsanların çoğu kırsal kesime, tatil yörelerine yerleşecek, bilgi teknolojisi ile işlerini bulunduğu yerden yürütecektir. Evler elektronik rahatlık ve sükûnet açısından çok çekici bir hal alacak ama, dışarı çıkmak istemeyen insan, yeni bir "yalnız yaşam" türü oluşturacaktır.

6- Bu yeni yaşam türü, insanı anti-sosyalleştirecek ve suçlarda artışlar oluşturacaktır.

7- Klasik zekâya dayalı eski tip okul eğitimi şekil değiştirecek, her alanda paketlenmiş eğitim yardımları alınabilecektir.

Okul eğitimi artık bebeklik çağından başlayacak, "Yaşam boyu" eğitim düşüncesi yaygınlaşacaktır. "Uzaktan eğitim" modeli bütün dünyaya yayılacaktır.

8- Okul sınıfları, çok farklı yetenek ve ilgileri olan öğrencileri bir araya getirecek ve daha çok, sanal gerçekler konuşulacaktır.

9- Depolanmış bilgi kaynakları, genç kuşağın daha kolay ulaşacağı hale gelecektir. Daha çok bilgi sahibi olmak yerine daha az bilecek, ancak bilgiye istediği anda ulaşabilecektir.

10- İnsanlığın bugüne kadar edindiği bütün bilgilerden, kendi çalışmaları için yararlanabilecektir.

11- Eğitim kişisel tempoya göre tamamlanabilecektir.

12- Disiplinli, ama eğlenceli eğitim felsefesi yerleşecek, öğretmenlik görevi de öğrencilerdeki yıkıcı ve oyuncu eğilimleri denetleme önceliğine dönüşecektir.

13- Gerçekler yerine sanal dünyada yaşanacak olan bencillik, kumar, kişisel çıkar tutkunluğu daha büyük toplumsal sorun haline gelecektir.

Genel Sistemler Kuramı

İnsanın varoluşunun anlaşılması çabaları, evrenin somuttan soyuta doğru genel bir sistem bütünlüğü içerisinde olduğu tezini güçlendirmektedir. Madde-enerji toplulukları, yer ve zaman sürekliliği, aşamalı (hiyerarşik) bir düzen içerisindedir. Subato-mik parçacıklar, atom, hücre, insan, aile, toplum, dünya, evren, birbiri içine geçen daireler şeklindeki sistemde yerimiz nerede-dir? Somut sistemle soyut sistemlerin sınırlan nerede başlıyor, nerede bitiyor? Dekart,

"Düşünüyorum öyleyse varım" diyerek duygulan önemsememişti. Zeki ama başarısız, bilgili ama ahlâksız insanların çoğalması, duyguların eğitimini ön plana çıkardı. Duyguların eğitimi şansa bırakılmamalıydı.

Klasik psikanaliz ve 20. yüzyılın başındaki hakim psikolojik görüşlere göre baskı, gerilim ve zorlamalar insanda ruhsal bozukluklara yol açıyordu. Bu sebeple temel psikolojik ihtiyaçların giderilmesi için, hoşgörülü eğitimle çocukların dürtülerinin boşalımına imkan sağlanmalıydı.

Genç beyinler, fazla bilgilerle yüklenmemeliydi. Cinsel doyum erken yaşlardan itibaren sağlanmalıydı. Bunlar yapılırsa insanların ruh sağlığı daha iyi olacaktı bu görüşe göre.

Ancak psikolojik gözlem ve psikiyatrik bulgular, yukarıda saydığım beklentilere karşı tam tersi sonuçlar elde etti.

Örneğin ruhsal ve bedensel zorlamaların yükü altında kalmış ikinci Dünya Savaşı sürecinde nevrotik ve şizofrenik dediğimiz ruhsal bozukluklarda hiçbir artış olmadı. Sadece, savaş stres ve reaksiyonları yaşandı. (Gençtan, 1981) Buna karşılık savaşı izleyen yıllarda, toplumlar istenilen refah düzeyine eriştikçe depresyonlarda, varoluş nevrozlarında artış oldu. Emeklilik depresyonu arttı. Yaşamın anlamsızlığından kökenini alan yeni ruhsal bozukluklar ortaya çıktı.

(Alexander, 1960) Çağdaş insan, giderek toplumdan kopuyor ve intihar olayları artıyordu. Bazı insanlar kendilerine anlamsız gelen bu yaşama heyecan katmak için suç işliyorlar, uyuşturucu kullanıyorlardı.

ABD, dünya nüfusunun % 5'ini oluşturduğu halde dünya kaynaklarının % 25'ini kullanıyor.

Zengin dünyalılar aya giderken, yoksul dünyalılar açlık içinde ölüm savaşı veriyor. Zengin dünyalılar varlıklı, bilgili; ama mutlu değiller. O halde, ruh sağlığı politikaları yeniden düzenlenmeliydi. Freud hayatının son yıllarında, "Uygarlığın karşılığı nevrozla ödenir" sözüyle bu gidişi vurgulamaya çalışmıştı.

Duygular, Mantıklı Olmak İçin Gereklidir

Bir insan, hayatının önemli kararlarını verirken, yatırımlarını yönlendirirken, evlilik kararını alırken duyguları ile de hareket eder. Bir ülkenin karar mekanizmasının başında bulunan kişiler, duygularını mantıklı

kullanamayıp korkularının etkisi altında kalırlarsa, çok adaletsizlikler yapabilirler. Duyguların mantıklı olmak için gerektiği daima hatırda tutulmalıdır.

Duyguların Biyolojik Temelleri

Korku, öfke, mutluluk, sevgi, şaşkınlık, kıskançlık, kuşku, düşmanlık, tiksinme ve üzüntü gibi temel duygular, beyin-be-den ilişkisinde farklı sonuçlar doğururlar. Öfke anında kalp atışı hızlanır ve insanın çevik hareket edebileceği güçte bir enerji açığa çıkar. Korku anında kan, kaçmayı kolaylaştıracak şekilde bacaklara toplanır, yüz solar. Mutluluk anında da, bazı beyin alanlarında metabolizma artışı yaşanır. Sevgi duygusu ile (parasempatik sistem harekete geçerek) vücutta gevşeme oluşur. Üzüntü anında ise, beyinde enerji azalması yaşanır. Uzun süren üzüntünün depresyona yol açması durumunda, metabolizma yavaşlar, geri çekilme yaşanır. Bu durum, organizmanın sonuçlan değerlendirerek, yeni başlangıçlar yapması için kendini güvende hissedeceği içe dönüklüğün bir işaretidir. Kaygı durumu yaşandığında korkuya benzer bir tepki oluşur, beynin duygularla ilgili alanında enerji artışı meydana gelir ve sempatik sistem uyarılır.

Vücut, "savaş-kaç-yaklaşan tehlikeye odaklan" şeklinde sinyal alır ve dikkatini arttırır.

Duygusal Körlük

Beynin orta bölgesine "limbik sistem" denir, insanın öğrenme ve hatırlama süreçlerinin önemli bir kısmı bu bölgenin ürünüdür. Badem büyüklüğünde olan amigdal ise, duygusal durumların uzmanıdır. Amigdal'i alınmış hayvanlarda; korku, öfke, yarışma ve işbirliği güdüleri kaybolur. Amigdal bölgesi epilepsi hastalığı nedeniyle çıkarılmış bireylerde, duygusal körlük oluşur. Bu kişiler; neşe, sevinç ve üzüntülü olaylar karşısında kaygısız kalırlar. Çok iyi konuştukları halde sevgi, şefkat hissetmezler. Karşı tarafın çektiği acıya karşı duyarsız kalırlar.

Acıma duygulan körelmiş gibidirler.

New York Sinir Bilimleri Merkezi'nde çalışan Dr. Joseph Le Doux, duygusal .beyinde amigdalin rolünü ilk keşfeden sinir bilimcidir. Beyin haritalaması yöntemi ile çalışarak, duygusal beyin devrelerini çözüp eski bilgileri değiştirdi. Beyin kabuğu daha karar aşamasındayken amigdal bölümünün, denetimi nasıl elinde tuttuğunu açıkladı.

Ön beyin (prefrontal loblar) ile amigdal ilginç bir birliktelik gösterir. Anlama, kavrama, dikkat, karar verme, plan yapma, strateji üretme gibi özellikler, beyin ön bölgesinin işlevidir.

Amigdal duygusal öneri gönderdiğinde, ön beyin bunu süzgeçten geçirir, ikisi de bilinçli çalışma disiplinine sahipse eğer, akıl ve mantık birlikteliği ortaya çıkar.

Sağ ön beyin, korku ve öfke gibi olumsuz duyguların yeridir. Sol ön beyin onu denetler. Sol prefrontal korteksi hasarlı veya inmeli hastaların, ileri derecede kaygı-korku içinde oldukları,hasarı sağ tarafta olanların ise, beklenmedik ölçüde mutlu oldukları çok bilinen gözlemlerdir. Sağ ön beyni ameliyatla alınmış bir erkeğin, ameliyattan sonra kişiliğinin değiştiğini ve şefkatli bir insan haline geldiğini eşi söyler. (Mutlu koca vakası) Aynı şekilde psikiyatri pratiğinde öfkeli, kıskanç ve kuşkucu olan kişilerin beyinlerinin bu bölgesine kimyasal iletiyi değiştirici ilaçlar verildiğinde, sakin ve kontrollü hale geldikleri bilinmektedir.

İnsan beyninde düşünce ve duygunun, buluştuğu çizgi pref-rontal-amigdal devresidir.

Amigdal'e depolanmış ve kayıtlı duygularla, akıl süzgecimiz olan ön beyin bölgeleri, çocukluk çağından itibaren iyi kimyasal hallerle ve doğru sinirsel net-work ile şekillendirilirse, akıl ve sevgiyi beraber kullanabilen insanlar ortaya çıkacaktır.

Ahlâkın Biyolojik Temel eri

Bilim adamları yaptıkları çalışmalarla, sinir sistemi, sinir iletileri ve beyin kimyası ile dinî ve ahlâki deneyimlerin arasındaki bağlantıyı bulmaya çalışıyorlar. Bilim ile din arasında köprü kurabilecek olan bu çalışmalarda önemli bulgular elde edildi. Pennsylvania Üniversitesi'nden Prof. Andrevv

Newberg, Tanrı'nın beynin sabit bir parçası olduğunu öne sürdü. SPECT beyin haritalama yöntemi ile yaptığı çalışmalarda Tibetli Budistlere, derin transa geçtikleri sırada radyoaktif boya

şırınga ederek yaptığı deney sonunda, beynin belli bölgelerinin değişime uğradığını saptadı.

Bu araştırmalardan sonra; "insanlar ruhanî deneyimler geçirirken evrenle bir olduklarını hissederler ve kendileri olma duygusunu kaybederler. Bunun nedeni, beynin o bölgelerinde nelerin olduğu ile ilgilidir. O halde o bölgeyi belirler ve bloke ederseniz, kendimizle dışımızdaki dünya arasında bulunan sınır kalkar" görüşü ortaya çıktı.

Milyonlarca insan, dinî inançlarının hayatlarını değiştirdiğini söylerken herhalde beyinlerinde bazı programların değiştiğini söylüyorlar. (Hürriyet, 18.06.2001) İngiliz doğa bilimcisi Edward O. Wilson, *"Atlantic Monthly"* dergisi Nisan 1998 sayısında bir makale yayınladı. *"Ahlâkın* bi *yolojik temelleri* (The Biological Basis of Morality)" başlığını ta-

şıyan makalede Wilson, dinin sadece sosyal hayata ait bir olgu olmadığını, aynı zamanda genlerimizde yazılı bir gerçek olduğunu iddia etti. 6 Temmuz 1998 tarihli Newsweek dergisi de konuyu sorgulayan iki araştırma yayınladı.

Edward Wilson, Harvard Üniversitesi'nde mukayeseli zooloji müzesinde çalışıyor. Ömrünü karıncaların hayatını inceleyerek geçiriyor. Tezi bilimsel metodolojiyi değiştirecek çapta bir tez.

"Bilginin *Birlikteliği"* (Consilience, Knopf yay.) kitabında tartışılacak görüşleri var.

Wilson, ahlâkî değerlerin, dinî veya din dışı da olsa aşkın olduğunu, yani insan aklından üstün bir yerde olduğunu savunuyor. Sosyal olguların, sinir sisteminin anlaşılması ile çözülebileceğini, sinir sistemi genetik bilimi, genetik bilim biyokimyayı, biyokimya da insan davranışını açıklıyor. Böylece her şey doğa bilimlerine indirgeniyor.

Wilson, insanoğlunun genetik uyaranlarını dinlediği zaman ahlâkî öğretilere uygun davranacağı ve kendi menfaatini koruyacağını savunuyor.

Wilson'ın bu görüşüyle, Antonio Domasio ve Le Doux'un görüşleri birbirini destekliyor.

Bütün bilgiler ve psiko-sosyal yaşantılar, beynin belli bölgelerinde kimyasal harflerle yazılıdır.

"Bütün bunları idare eden, yönetici (executive) bir gen mi "Doğa üstü güç beyni nasıl etkiliyor?" gibi sorulara dikkati çekiyor. Dinin biyolojik bir ihtiyaç olduğu, ruhsal deneyimlerin insanda huşu duygusu uyandırmasının biyolojik bir temeli olduğu şeklindeki

görüşler gittikçe doğrulanmaktadır.

Yaşamı ayakta tutan her

şeyin, biyolojik temelinin olduğu, dolayısıyla din ve Tanrı ihtiyacının da biyolojik bir temeli olması gerektiği tezini savunanların bir kanıtı da, tarihte dine karşı yapılan eylemlerin uzun vadede başarılı olmadığı, aksine dindarlaşma sürecini hızlandırdığı olgusudur.

Moleküler biyoloji ve genetik bilimindeki muazzam ilerleme, her türlü duygunun genler tarafından salgılanan enzimler tarafından yönlendirildiğini söylüyor. Kalbin, sadece beyne kan pompalayan bir organ; insanın duygu, düşünce, ve davranışlarının yönetildiği organın da beyin olduğu yine bu gelişmelerle kanıtlandı.

Sosyal bilimlerle uğraşanlar, genleri dikkate almak zorundadırlar. Toplumlar üzerinde çeşitli psikolojik müdahaleler yapmak isteyenler de genleri göz önünde bulundurmak zorundadırlar.

Yedinci Bölüm

KAVGA ÇIKARAN KİŞİLİKLER

“Öfkenin en iyi ilacı, ertelemedir.”

PSÎKOLOJİK SAVAŞIN stratejisinin çizilmesi, en iyi harekât tarzının belirlenmesi, en doğru taktiğin verilmesi için iyi etüd yapılması önem taşır. Psikolojik savaşın sadece askerî anlamda kullanılmadığı günümüzde şiddete yatkın kişilik yapılarının belirlenmesi ve bilinmesi sonuç almada öncelik taşır. Oluşturulacak propagandanın etkisi kimde ne sonuç verir? Bu sorunun cevabını bu bölümde bulmaya çalışacaksınız.

Ayrıca insanlar ve toplumlar arası ilişkilerde kültürel kimlik oluşumunda insanların ruh halleri ve kişilik yapıları şiddete yatkın mı değil mi? Şiddete yatkın kişiye nasıl davranılmalı?

Onunla savaş stratejimiz nasıl olmalı? Bu soruları merak ediyorsanız bu bölümü okumalısınız.

Psikolojik savaş yöntemlerini uygulayan kişilerin belli ruh halleri ve kişilik yapıları vardır.

Bunlara karşı korunabilmek ve karşı fikir geliştirebilmek için bu ruh hallerini iyi tanımak gerekir.

Psikolojik savaşa karşı başarılı olmak isteyenlere bazı ipuçları sunmak için bu ruh hallerinin psikiyatrik analizlerini ele almak istiyorum.

- I -

PARANOİD BASKICI RUH HALİ

Paranoya bir akıl hastalığıdır, fakat paranoid ruh hali, bir kişilik tipidir.

Çevremizde gördüğümüz bazı zor insanların farklı özellikleri vardır. Bu özellikler şunlardır: *Kuşkucudurlar:* Yeterli bir temele dayanmaksızın başkaları tarafından sömürüleceği ve kullanılacağı veya zarar göreceği beklentisi içindedirler.

Güvensizdirler: Yerli yersiz dostlarının veya iş arkadaşlarının kendilerine olan bağlılıklarını ve güvenirliklerini sorgularlar. Sürekli savunma duygusu içerisindedirler.

Alıngandırlar: Basit söz ve olaylardan aşağılandığı veya kendilerine kötülük yapıldığı şeklinde anlam çıkarırlar. Komşusundan "Beni rahatsız etmek için çöpü dışarıya erken koydu" diyerek kuşkulanırlar.

Kincidirler: Kin beslerler; kendilerine yapılan onur kırıcı davranışları veya görmezlikten gelinmeyi unutmazlar, affetmezler.

Sıradırlar: Fazla sır saklarlar. Söylediklerinin kendilerine karşı kullanılacağından yersiz yere korktukları için başkalarına kendi sırlarını vermezler.

Öfkelidirler: Önemsenmemeye veya görmezlikten gelinmeye öfke ve karşı saldırı ile tepki gösterirler.

Kıskançtırlar: Yerli yersiz kıskançlık gösterir, eşlerinin cinsel sadakatini sorgularlar.

Her Şey Büyüteç Altında

"Öküzün altında buzağı arayan" tipler olarak bilinen bu kişiler, zor insanlardır. Yakınlarına hayatı dar ederler. Olaylar arasında akla hayale gelmeyecek bağlantılar kurarlar.

Paranoid ruh halinde olan kişilerin algı yetenekleri çok gelişmiştir. Her türlü belirsizliği ayıklamaya çalıştıkları için yakınlarını çok bunaltırlar. Her olayı; neden-niçin düzleminde sorgularlar. Hesap sormayı çok severler.

O kadar kuşkucudurlar ki, insanlar onlara gerçekleri söylemekten çekinir. Bu duruma tahammül etmek o kadar zordur ki, en sevdikleri insanları bile yanlarından kaçırırlar.

Her olayı, suç ortaklığı, dost-düşman düzlemi içinde değerlendirirler, insanları, "benim dostum" veya "benim düşmanım" diye sınıflandırırlar.

İstihbaratçı Olurlar

Paranoid kişilerin, başkalarının göremediklerini gördüklerinden kuşku yoktur. Onlara göre hiçbir olay, rastlantısal ve nedensiz değildir. Komplo teorilerini çok üretirler. Sürekli tehdit altında olma duygusu ile yaşarlar.

Paranoid kişiler, mini minnacık bağlantıları görmekte çok başarılıdırlar. Dil sürçmeleri, kısa bocalamalar ve küçük yalanlar onlar için büyük delil gibidir. Saflık, dürüstlük ve güveni tehdit olarak değerlendirirler. Bunlar güvenlik görevlisi iseler, abartılı raporlar yazarlar ve yöneticilerini yanlış yönlendirirler.

Şeref ve Sadakat Düşkünlüğü

Her şeyi biraz siyah-beyaz gibi, dost-düşman gibi kategorize ederler. Herhangi bir organizasyon planladıkları zaman, inanç ve sadakate dayalı bir gerçeklik oluştururlar.

Mezhep, aile, iş, politik parti, dinî hareket veya askerî görev gibi alanlarda, şeref ve sadakat benzeri kavramları somutlaştırmaya çalışırlar ve bunları çok vurgularlar.

icraatlarıyla ilgili küçük bir onay, minik bir övgü yüreklerini hoplatır ve sevindirir. Yahut küçük bir ret göstergesi, onlarda öfke nöbeti yapabilir.

Paranoid insanlara inanmanız çok önemlidir, insanlar onlara uyduğu sürece mutlu, sevgi dolu ve vericidirler. Kendilerine uyulmaması onları incitir.

Paranoid insanların göremediği şey, kendilerini ölesiye korkutan belirsizliği kendilerinin meydana getirdiğidir.

Açık ve dürüst konuşan insanları, samimiyet testinden geçirirler, içlerindeki en olumsuz duyguları ortaya çıkartmak için, karşılarındakini öfkelendirirler. Eğer kendilerine düşman olmadığına tam kanaat getirirlerse, o zaman işbirliğine girerler.

Tartışma Faydalıdır

Karşı tarafın ne düşündüğünü çok merak ederler. Hile sezdiklerinde öyle şiddetli saldırırlar ki, ne olduğunu anlayamazsınız.

Saldırılarında hep sadakati sınamaya çalışırlar. Siz, açık ve net cevaplar verirseniz tartışma biter. Kaçamak, geçiştirici cevaplar alırlarsa test etmeye devam ederler. Böyle durumlarda bütün gece sürecek tartışmaya hazır olun.

ihanet edenler listesine dahil olmak istemiyorsanız eğer kararlı, sabırlı davranarak ikna yöntemleri ile doğrularınızda ısrar etmeniz gerekir. En küçük yalanınız, gizli kapaklı işiniz, sizi hemen hain ve düşman sınıfına sokabilir.

Paronaya ruh hali içinde olanlar, abartmaya yatkın oldukları için çok tartışırlar. Bir şeyin nedeninin bilinmemesi onlar açısından komplo teorisi anlamına gelir. Her şey basit ve açık olmalıdır.

Böyle kişilerle yaşıyorsanız ve yaşamak zorundaysanız, günün her saatinde yeniden güven kazanmanız gerekecektir. Bu kişiler güveni, hep başkalarının davranışlarında ararlar. Aslında yaşadıkları güvensizlik, kendi kafaları içindedir.

Zor affederler paranoidler. Öç aldıkça, acılarının dineceğini zannederler. Ama hiç de öyle olmaz, intikam almaya yönelik davranışları acılarını daha da arttırır. Farkında olmadıkları bu durum kendilerini seven insanları ve dostlarını yanlarından uzaklaştıracaktır. Paranoid benlik hep huzursuzdur, acı çeker, sürekli kendisini tehdit altında hisseder. Kendileri gibi düşünmeyen ve yaşamayan insanları, düşman görme eğilimi sağlıklı bir ruh hali değildir. Böyle insanların mutlu görünümleri pek yoktur. Mutlu görünenler de sahtedirler. Güç ellerinden gittiğinde kendilerini çok kötü hissederler.

Bulaşıcı Paranoya

Paranoid kişiler, sürekli ip ucu peşindedirler. Olayları büyüteç altına alırlar. Sevdikleri insanı daha çok sıkıştırırlar, onları çapraz soruşturmadan geçirirler. Eski defterleri açarlar.

Paranoid insanlar, önce kendileri yanılırlar, sonra başkalarını yanıltırlar. Öyle kararlı ve inandırıcıdırlar ki, karşı tarafı adeta hipnotize etmiş gibidirler. Söylediklerine gönülden inanırlar, bunun için de inandırırlar. Yanlış düşünce ve inanışlarını pek çok kimse paylaşabilir.

Paranoidler, bir ülke yöneticisi, iseler silah sanayisine fazla önem verirler. Kitlesel bir iç düşman oluşturup, aslında yasalara saygılı olan insanları potansiyel tehlike olarak algılarlar.

İnternetteki Paranoidler

Borsadaki iniş çıkışlar veya bugün medeniyet harikası dediğimiz şeyler, bir zamanlar paranoid bir çılgının düşüncesiydi. Sıra dışı, aykırı, abartılı ve farklı düşünme yetenekleri bugün in-ternette jet hızıyla yolculuk ediyor.

Sağlık safsataları, dedikodular, yatırım planları, komplo teorileri, savaş planları, gazetelerdeki köşe yazıları paranoid kişilerin birer senaryoları olabilir.

İnternette pek çok parlak fikir yığını arasında, yolunuzu bulmanız hiç de kolay değildir. Bir fikrin kulağa hoş gelmesi, onun doğru olduğu anlamına gelmez. Sınanmaya uygun olan fikirleri mutlaka test etmelisiniz.

İnternetteki bilgi kirliliği "yaratıcı düşünce" merakı ile ilgilidir, insani yaratıcılık özelliği, olaylara farklı bakabilmek anlamına gelir, işte, paranoid kişiler bunu iyi yaparlar.

İnternetteki fikir kirliliğinden zarar görmemek için, iyi anlamadığınız bir fikre inanmamalısınız ve buna para yatırmamalısınız.

İnternette yer alan; kanseri iyileştiren gizli ilaçlar, astrolojinin gücü, geleceği bilmenin yolları, büyülü zayıflama yöntemleri, psişik olaylar, çarpıcı fikirler, genelde kendilerine inanmış ve etkileyici paranoidlerin safsatalarıdır. Bu tarz çarpıcı, yaldızlı ve merak uyandıran konularla karşılaştığınızda dikkat etmelisiniz.

Paranoidler, gizli gerçeklere çok meraklıdırlar ve bunlara inanırlar. Sahte peygamberlik iddiasının sahipleri onlar arasından çıkar. Böylelerine hayır demeyi bilmek gerekir.

Paranoid öngörüşe sahip olanlar, insanların hayal dünyalarına çok iyi hitap ederler. Mucize olarak adlandırılan pek çok buluş, paranoid bir insanın eseri olabilir.

Paranoid bir insanın faydalı fikirleri olabilir. Yaptıkları uyarılar ile insanı yanlışlardan korurlar. Paranoid ruh halini yaşayan bir ekonomist, öngörüsüyle size para biriktirmenizi söyleyebilir. Paranoid olan bir hekim,

zararlı alışkanlıkların kötü sonuçlarını anlatmak suretiyle sizin canınızı sıkabilir. Paranoid bir çevreci de, gezegenimizi korumak için çok geç kalındığına sizi inandırabilir.

Paranoidlere ait fikirlere inanılırsa, yaşamda köklü değişiklikler yapmak gerekebilir. Bu nedenle işe yarayıp yaramadığı iyice araştırılmalıdır.

Kıskanç Canavarlar

En yaygın paranoid özellik kıskançlıktır. Bu özellik aile yaşamını tehdit eder. Bazı durumlarda bu fikri sabit ilaç kullanmayı gerektirecek kadar ileri gider ve kıskançlık paranoyası haline dönüşür. Artık bu kişilerin beyinlerinde kıskançlığı yöneten hücrelerin kimyası bozulmuştur.

Sadakat, kıskanç tiplerin her şeyidir. Hep sadakati sorgularlar. Bu konudaki ufak bir belirsizlik ve şüphe onların dünyalarını alt üst eder. Sordukları masum sorularla kurbanlarını bunaltırlar. Eşi birisiyle görüşmesinden endişe duyarsa, kıskanç kişi bundan hoşlanır.

Kıskanç tip kurbanını korur, okşar, iyilikler yapar. Tek beklediği sadakat ve kendisini eşine adamasıdır. Bunu defalarca ispatlamak zorundadır.

Hiçbir normal insan, paranoid tiplerin bekledikleri zihinsel saflıkta olamaz.

Kıskanç eşlerle beraber yaşamak zorunda olanlar, kıskanç sorulara cevap verip olayı pekiştirmek yerine şunu söylemelidirler:

"Benim cinsel sadakatimi sorgulaman, ürkütücü ve son derece incitici. Ben başka kişilerle beraber olan tiplerden değilim.

Bundan emin ol, kontrol etmene gerek yok. Buna izin vermem. Ya benim sadık olduğuma güven, yahut bu ilişki hemen bitsin." Kesinlikle kararlı olun, evliliğinizi sınava sokmayın.

Paranoid Kişi, İki Şeyi Öğrenirse Paranoidlikten Kurtulur!

1. Belirsizliğe tolerans göstermeyi.

2. ihanet ve güvensiz olarak algıladığı şeyi affetmeyi. Tedavide de zaten bunlar amaçlanır.

Bir Test

(Doğru cevap paranoid ruh hali belirtisidir.)

Doğru

Yanlış

1. Neye öfkeleneceği belli olmaz.

2. Basit bir nedenle bile mahkemeye gitmekten.söz eder.

3. Bağlılık ve sadakat sorgulamasını çok yapar.

4. Güvenin kazanılması kaygısı taşır.

5. Metafizik şeylere kolayca inanır.

6. Belli sınıf insanlar için abartılı cezalar önerir, "bunların hepsini.. . ." diye söze başlar.

7. Başkalarının sinirini bozan, ama doğru olan yorumlar yapar.

8. Kuşkucudur, kolay inanmaz.

9. Çok az yakın arkadaşı vardır.

10. Olayları iyi-kötü savaşı olarak yorumlar.

11. Basit bir şeyden olay çıkarır.

12. Kendisine kötü davranılırsa, bunu unutmaz.

13. Eleştiriyi kaldırmaz.

14. Ufak bir hatadan dolayı insanı siler atar.

15.Sevdiği kişiyi, ne pahasına olursa olsun korur.

16.Fanatik spor taraftarı olur.

17.Olaylar arasında türlü bağlantılar görür.

18.Basit bir hata ve unutmayı sadakatsizlik olarak algılar.

19. Mizah duyguları gelişmiştir, fakat kendilerine gülmeyi bilmezler.

20.Affetmeyi bilmezler, öç almayı bir hak gibi görürler.

21. Hep savunma duygusu taşırlar.

22.Silah ve güvenlik işlerine çok meraklıdırlar.

Not: 5 Madde evet ise dikkatli olun, 10 madde evet ise mümkünse uzak durun. Yakın olmak zorunda iseniz sabır eğitimi alın.

Paranoidlere Karşı Beş Şeyi Unutmayın

1. Açık *olun, hiçbir şeyi onlardan gizlemeyin.* Nasılsa eninde sonunda keşfedecektir.

2. *Doğal olun.* Kendinizi kanıtlama, sadakatinizi ispat etme çabasına girmeyin. Bunu bir defa yaparsanız bir daha kurtulamazsınız.

3. *Dürüst olun.* Şaka bile olsa, yalan söylemeyin. Nasıl olsa bu yalan yakalanacaktır. Böyle kişilerin sadakat sınavlarından kurtulabilmek için, nereye adım attığınızın farkında olmalısınız.

4. *Öfkelenmeyin.* Paranoid kişi, bir fikre çok öfkelenirse sizin o fikre ihtiyacınız var demektir.

Öfkeye dikkat...

5. Sözlere değil *davranışlara bakın.* Bir insanı tanımanın onu bir süre gözlemlemeyi gerektirdiğini unutmayın.

Paranoid Ruh Halinin Toplumsal Sonuçları

Akıl hastalığı olarak değil, kişilik özelliği olarak paranoid ruh hali değişkendir. Beraber yaşadığı insanların tepkileri ile düzeltilebilir.

Paranoid kişi, kendisini sürekli tehdit altında hisseder. Karşısında düşman vardır ve ona zarar vermek istemektedir. Sürekli çevresinin kendisine dost olup olmadığını sorgular. Hep bu konuları düşünür. Sürekli böyle bir korku içinde olduğu için rahat değildir. Korkularının esiri bir yaşantı, hayatı ile ilgili yanlış karar vermesini netice verecektir.

Paranoid kişi ayrıca grandiyöz (kendini büyük ve üstün görme) duyguları içerisindedir.

Kendisinin çok önemli, vazgeçilmez insan olduğuna inanır. Her şeyi ben bilirim, her şey benden sorulur havasındadır.

Bu kişilerde zeka ve kişilik dağılması olmadığı için profesyonel olmayanlar onlara kolayca inanırlar. Yakınları tarafından paylaşılan ve beslenilen paranoya toplumsal sorunlar çıkarır.

Örnek vermek gerekirse; komşusunun kendisi hakkında düşmanlık duygusu beslediğine inanan bir emekli, eşini ikna edebilir. Komşusunun basit hatalarını büyüterek birlikte komplo teorileri üretirler. Kendilerini taciz ettikleri, binadan kaçırmak istedikleri gibi takıntılarla uğraşıp dururlar.

Politikada Paranoid Hal

Bir devlet düşününüz, onu yöneten bazıları paranoid düşünce yapısında ise, yanlış bilgilenme ile dost ve düşmanını kolayca karıştırabilir. Alınganlık içerisindeki yönetici, komşu devletlerde olan olayları kendilerine zarar vereceği kuruntusu ile algılar. Kendisine sunulan istihbarat raporlarını sorgulamak ihtiyacı hissetmez. Sorunların sosyolojik analizini yapmaz. Bazılarının yaptığı bir yanlış hareketi, genelleme yaparak benzer kişilere de yansıtır. "At izi ile it izi"ni karıştırır. Muhakeme kusuru olduğu için yanlış sonuç çıkarır. Bir berberin hatasıyla bütün berberleri suçlar, hırsızlık yaptı diye bütün berberlere kelepçe takmak gibi tepki gösterir.

Bölücülük yapan veya din devleti peşinde koşan örgüt nedeniyle, aynı kültürel kimlikteki veya inanç yapısındaki herkesi potansiyel tehlike olarak görüp düşman kategorisine koyar.

Akıllı politikacının yapacağı şey ise, düşmanını çoğaltmadan amacına yürümektir. Bu kişiler bunu yapamazlar, tşte demokrasi bunun için gelişmiştir. Toplumsal felakete yol açacak kişilerin yanlış kararlarının eleştirilmesi ve durdurulması gerekir. Demokrasinin muhalefet zorunluluğu bundan dolayı önem kazanır. Çünkü böyle kişiler ikna ve açıklık yoluyla doğruyu görebilirler.

Elinde Silah Varsa!

Paranoid ruh halindeki bir insan güç ve otorite sahibi ise, onun gibi düşünmeyenler ne yapmalıdır?

• Bu insanın psikolojisi iyi bilinmelidir.

• Bu kişilerin kendilerini tehdit altında hissettiği unutulmamalıdır.

• Bu kişi baskı, tehdit, sindirme ile kolay sonuç peşindedir. Savaş yönteminizi onun savaş

kurallarına göre değil, sizin savaş kurallarınıza göre belirleyin. Öfkelenmemek, açık olmak, dürüst olmak, ikna ve inandırma yöntemi

uygulamak gibi. Tabii fikrinize güveniyorsanız.

• Korku ve kuruntularının esiri durumunda oldukları için abartılı tepkiler verebilirler.

Karıncaya tüfekle ateş etmek onlar için doğal bir durumdur.

• Korkular yanlış bilgiden kaynaklandığı için, açıklık, diyalog ve uzlaşmacı yaklaşım ile iki tarafın da zafer kazanacağı bir ilişki oluşur.

Böyle kişilere şaka bile olsa yalan söylememek gerekir. "Bir şeyleri saklıyor" izlenimi verecek davranışlardan kaçınılmalıdır.

• Bu kişiler aslında korku içerisindedirler. Silahlarını, kendilerini güven içerisinde hissederlerse kullanmazlar.

Güvendikleri kişilerin hakemliği çok önemlidir. Aslında kavga istememektedirler.

Hangi Davranışlar Paranoyayı Artırır?

Paranoid kişinin beraber yaşadığı kişi ve grupların tutumları çok önemlidir.

"Dişe diş" mantığı ile silaha başvurulursa ve onun silahı olan suçlayıcı, yargılayıcı yaklaşımlar ile tutum geliştirilirse kavga başlar. Senin düşman olduğuna kesin inanır. Kuvvet elinde iken seni yok etmek için her şeyi yapar. Onunla yaşayan onun yöntemleri ile ona hücum ederse, onun kadar başarılı olamaz. Yöntem yumuşak, kararlı, açık olmalı. Kelimeler ve ses tonu bile çok dikkatli seçilmelidir.

Korkak, en temel doğrulardan vazgeçen, tavizkâr tutum paranoyayı artırıcı etki yapar.

"Kuşkulanmakta haklıyım, bu adam ard niyetli, takiyye yapıyor ona güvenemem, ne pahasına olursa olsun kendimi savunmalıyım" der.

Kararlı ve tutarlı bir şekilde dost olduğunu, senden ona zarar gelmeyeceğini açık ve net, gerekirse ses tonunu yükselterek ifade etmek gerekir.

Doğruluğuna inanmış insanın cesareti, paranoid ruh halindeki insan için güven vericidir.

Paranoid insanların korkutucu görüntüsüne bakmayınız. Temiz kalpli, iyi niyetli insanlardır.

Onları anlamaya' çalışın ve doğru yöntem uygulayın.

- I I -

OBSESİF BASKICI RUH HALİ

Titiz, mükemmeliyetçi, kusursuzluk meraklısı, esnek olmayan, hep kızgın gözüken, gergin, sinirli, sonuna kadar dürüst, duygularını bastıran, işkolik, kararsız özellikler taşıyan bu ruh halindeki insanların ortak yönleri baskıcı ve ısrarcı olmalarıdır.

Kişiliklerini işleten arka plan düşünce, hata yapma korkusudur. Yanlış yaptıklarında kendilerini savunmasız hissederler. Var olmak için savaşmak zorundadırlar.

Silahları daha çok çalışmak, ayrıntılara önem vermek ve kurallara bağlılıktır. Mutlu olmayı sürekli ertelerler.

Eğer egoları güçlü, ben merkezci iseler, herkese hükmetmek ve kontrol etmek isterler. Alçak gönüllü olmayı başarabilirlerse, başarılı bir ikinci adam olurlar. Çalışkan, güvenilir, özel hayatları düzenli, tatsız işleri halleden bu kişilere ihtiyacımız vardır. Egosu büyük, baskıcı ruh halindeki bir kişiyle beraber yaşıyorsanız, enselendiniz demektir. Size peygamber sabrı gerekir. Çünkü bu ruh halindeki kişi sizi sürekli kendisi gibi yapmak için çabalayacak, eğer buna muvaffak olamazsa, sürekli gerilim ve tartışma çıkaracaktır.

Obsesif baskıcı kişilerin ruh hali şuna benzer: Masanız, not defteriniz, evdeki düzeniniz gibi onlarca yapılması gereken iş var. Daha bunlar bitmemişken sizi yeni işler bekliyor ve çocuklarınız bir şeyler istiyor. Siz bu haldeyken, çevredeki insanlar gülüp eğleniyorlar. Çevredeki en işe yarar

insan sizsiniz, başkaları ciddiyetsiz ve sorumsuz. Ne kadar kendinizi yalnız hissedersiniz değil mi? işte Obsesif baskıcılar bu haldedirler.

Çalışma Tutkunudurlar

Bir filozof, "Çalışmanın *uşağı olmadan, başarının efendisi olamazsınız"* diyor. Gerçekten de zorlanmadan, emek vermeden, çabalamadan güzel şeyler elde edilmiyor, insan güzel yaşamak istiyorsa, biraz obsesif olmasında fayda vardır. Daha bütün ve iyi düzenlenmiş bir dünya anlam kazanır. Başarılı olan kişi, çok çalışan kişi değil, doğru çalışan kişidir. Obsesif baskıcı kişi, eğ-

lenmenin yerine çalışmayı koymuştur. Bunun için kendisine psikolojik şiddet uygular. Korku, suçluluk, cezalanma tehdidi ile kendisine baskı yapar. Eğer bu baskı amaca yönelikse olağanüstü başarılar çıkarır, ilimle uğraşırken uyumamak için saçlarını tavana bağlayan veya arkasına çivi koyan filozoflar gibi üretimler yapar.

Şehveti çalışmak olan, çalışmaktan uyuşturucu kullanır gi-bi zevk alan bu kişiler kendilerini yalnızlığa iterler. Gerektiği için değil, zevk aldıkları için çalışan bu kişiler sadomazohistiklerdir. Acı çekmek ve çektirmek obsesif baskıcı ruh halinde onlara zevk verir.

Kusursuzluk Meraklısı Olmak

Mükemmeliyetçiliği amaç edinen bu kişiler, bir şeyin ne olduğundan çok nasıl yapılacağına önem verirler, tş yaparken önemini, ne için yapıldığı ve başka insanların duygularını pek düşünmezler. Her

şeyin tam yapılması onların aşkıdır. Bunun için deli gibi çalışırlar.

Kazandıkları parayı son kuruşuna kadar hak ederler. 100 üzerinden 97 aldığı için ağlayan kişiler bunlardır. Asansör parası için kırk yıllık komşuları ile kanlı bıçaklı olurlar.

Ayrıntıcıdırlar

Olaya kuşbakışı bakmakta zorlanırlar. Ağaçlarla uğraşmaktan ormanı görmemeleri ile ünlüdürler. Amaca yönelik olmayan ayrıntıyla uğraşırlarsa, işi bitiremezler. Onlara göre başarı ayrıntıdadır. Ayrıntı aşkı ile bütünü göremiyorlarsa, onlar için şeytan ayrıntıda saklanmıştır.

Yerel, ulusal ve evrensel düşünmeyi başaramazlar. Ticarete giriştiklerinde başarılı olamaz, çu-vallarlar.

Tutucudurlar

Hayat stratejileri kazanmak ve gelişmek değil, kaybı azaltmak olduğu için statükocu olurlar.

Eski şeyleri atmak istemezler. Her kararlarında mevcudu koruma stratejisi ön plandadır.

Politik hayatlarında 30-40 yaşlarına takılırlar. Riski sevmezler, sağlamcıdırlar. Risk almayı hafif meşreplilik olarak görürler. Küçük düşünürler. Ticareti sahtekârlıkla eş tutarlar. Devletçidirler.

Esnek Olamazlar

Onlar için ya siyah ya beyaz vardır, griyi kabul etmezler. Her şeyi köşeli düşünürler,

inatçılıkları meşhurdur, inatçılıktan zevk alan bu kişilerle yaşayanlar, köprünün üzerindeki iki keçi gibi olurlar, ikisi de kaybederler veya güçlü olan taraf kazanır. Ama gizli bir öfkeyle muhatabını zayıf bir anında yakalayıp öç almak için fırsat kollamaya başlarlar. Toplumda ve ailedeki kavgalarda, ideolojik kutuplaşmalarda inatçı kişilerin katılığı önemli rol oynamaktadır. Eğer bir lider bu kişiliğe sahipse dünyaya düzen vermek, belirsizliği silmek için çok kimsenin canını yakacaktır. Adalet ölçüsü olmayan, doğrularda sabırlı olmaya yönelmemiş inatçılık, kavga sebebidir.

inatçı kişi ile yaşamak zorunda olan kişi, onun inatçılığına inatçılıkla cevap verirse zevk almasını arttırmış olur. inatlaşmadan, onları egolarını tatmin edecek başka bir inatçılık alanına yönlendirmeyi başaramazsanız sizi çıldırtabilirler.

Dürüsttürler

Sözünün eri olan, sapına kadar dürüst olan bu kişilerin sözleri, yazılı antlaşma kadar sağlamdır. Kılı kırk yarar, adaleti terazi hassasiyeti ile dağıtırlar. Yasaların satırlarına öyle takılırlar ki, ruhunu unuturlar. Bunun için o kalıbın dışında düşünemezler, içtihat yapamazlar.

Çok çalışırlar ama özü bulamazlar. Yorum zorluklan yaşamaları nedeniyle dürüstlükleri boşa gidebilir. Üye oldukları kooperatifin üç kuruşunun yenmemesi için inşaatı altı ay askıya alabilirler.

Kararsızdırlar

Aynntıcı, mükemmeliyetçi yapıları nedeniyle "Sıfır hata" peşindedirler. Sıfır hatayı bulamadıkları için karan ertelerler. Basit bir iş saatlerce sürdüğü gibi, bir alışveriş işkenceye dönüşebilir.

Düşmanlık Duyguları Fazladır

Egoları kabarmış obsesif baskıcılar; kendileri gibi çalışmayan, zorluklara göğüs germeyen insanlara kızarlar, öfkelenirler. Yakınları ise içerlerler. Kendilerinden başka herkesi kusurlu, beceriksiz, sorumsuz, ciddiyetsiz görürler. Eli ağır, zorluklan sevmeyen insanların davranışlarının kasıtlı olduğunu düşünmeye başlarlarsa onları düşman görmeye de başlarlar. Böyle kişileri si-nirlendirmekten özel zevk alırlar. Karşı tarafın tepkisi düşmanlık duygusunu arttıracak kadar onu aşağılayıcı ise kavga çıkar. Böylece kendilerini daha haklı görürler.

Duygusal Kabızdırlar

Duygularını denetlemekte çok ustadırlar. Dünyalarında tek izin verdikleri duygu, mantıksız düşünceye sinirlenmektir. Duygularını bastırmak, onlar için zevk veren bir olgudur. Bu durumdan son derece keyif alırlar. Âşık olan kişileri anlayamazlar.

Suçlayıcı ve Yargılayıcıdırlar

Evet demeyi sevmezler, her

şeyin olumsuz yönünü düşünme eğilimi ve kusursuzluk

meraklılığı nedeniyle olayın sorumluluğunu üzerlerine almaktan kaçarlar. Sorumluluk aldıklarında bunu taşıyamayacaklarını düşünüyorlarsa, hep savunma halinde olurlar. Çıkış

yolunu, topu başkalarına atmakta bulurlar. Eleştiricilikleri başkalarını çıldırtır.

Olumsuz Senaryolar Yazarlar

Kusursuzluk meraklılığı ve sıfır hata beklentileri nedeniyle sürekli eksik, noksan ve kusurları görürler. Olayların kendilerini rahatlatan yanlarını görmeyi suç ve tembellik gibi algılarlar.

Maalesef erken yaşta kalp krizi, mide kanaması geçirenler bu kişilerden çıkıyor.

Savaş Stratejisi

Obsesif baskıcıların ellerinde oyuncak olmamak ve onların açtıkları savaşta yenik düşmemek için neler yapmalıyız?

1- Birinci *şart olarak onları tanıyın.*

2- Sıkıntılarını

size bulaştırmasına izin vermeyin. Size ne yapacağınızı, ne zaman yapacağınızı söylerler. Bunları yaptığınız zaman da canını yakacak başka birine yönelirler. Aksi takdirde sürekli üzerinize gelmeleri riski vardır. Kontrol etmek isterler. Açık ve dürüst olmak ikinci şarttır.

3- *Kutsal kitaplardaki bağışlama, merhametli olma tavsiyektini unuturlar.* Bunları sık sık bu kişilere hatırlatmalısınız.

4- *Eleştiriye eleştiri ile karşılık vermeyin;* bu durumda iki taraf da kaybeder. Önce övgüyle yaklaşın. Fakat övgünüz yalan ve abartılı olmamalı. Obsesifler zaten olumlu özellikleri fazla olan kişilerdir. Çok çalıştıklarını, çok iş yaptıklarını fark etmeniz onları rahatlatır.

Kendilerine güvenleri artar. Bu özelliklerine dikkat ettiğinizi hep vurgulayın.

5- *Sizin iyiliğiniz için size acı çektirmelerine izin vermeyin.* Onlar gibi yapmazsanız ve düşünmezseniz felaket olacağı duygusunu taşırlar. Acı çektiğinizi ve incindiğinizi açıkça ifade edin. Sevgisiz değillerse

üzüleceklerdir. Eğer inatlaşarak kasten acı ve ızdırap verdiğini ona söylerseniz ve ikna etmeye çalışı sanız çok öfkelenebilir', sizi çiğ çiğ

yiyebilirler. Çünkü niyetleri öyle değildir, iyi niyetle farkında olmadan acı verirler.

Anlaşılamadıkları için köpürürler.

6- Hukuk *edebiyatı yapın.* Dürüstlüğe önem verdikleri için, sizin de önem verdiğinizi bilmeleri onları rahatlatır. Bu konulara bolca girin.

7- *Ölümcül hata riskini hatırlatın,*

iyi niyetlidirler, iyi işler yapmaya çalışırlar, fakat kullandıkları yöntem yanlıştır. Yanlış adımlarla doğru hedefe gidilemeyeceğini, cehen-nemin bazı duvarlarının iyi niyet taşlarından örüldüğünü onlara kibarca anlatın. Sonuca ikna olurlarsa riske girebilirler.

8- *Kendilerini keşfetmenin önemini vurgulayın.*

insanlar dünyayı değil kendilerini

değiştirirlerse gerçek mutluluğu bulacaklarına dair kutsal metinleri beraberce okuyun.

9- *Tartışmak yerine soru sorun.* Onun stratejisi ile ona karşılık verirseniz kavga çıkar.

Onun size soru sormasına fırsat vermeden siz ona sorular sorup onu anlamaya çalıştığınızı belli edin. "Ne yapmamı istiyorsun, neden anlatıyorsun?" gibi sorularla kendisini kendisi ile yüzleştirmeye çalışın.

10- *Tek silahları bağırma ve abartılı eleştirilerdir.* Bu silahlarını ciddiye alırsanız, yandınız demektir. Kim olduğunuzu biliyorsanız sizi incitemez. "Ben kim olduğumu biliyorum"

diyebilmelisiniz. Gülerken bile

ısırabilirler. Kendilerini ahlâklı ve cüretkâr olarak

algılarlar. Siz onları övün, ama onlardan övgü beklemeyin. Onların onayına ihtiyacınız varsa işiniz zordur. Onların onayı olmadan mutlu olmanın yolunu aramalısınız.

11- *Sizi yönetmelerine iyin vermeyin.*

Size yardımcı olsunlar, yol göstersinler, ama kontrol

etmesinler. Kontrol duygularını başka şeyi yönetmeye çevirmelerine fırsat verin. Ev işlerine, eşyaya, resme yönelebilirler. Teslim olup sınırları onların çizmesine izin verirseniz, kişiliğiniz paspas olur.

Siz Baskıcı Obsesif İseniz?..

1- *Başkalarına karsı yargılayıcı ve suçlayıcı düşündüğünüzde hemen muhatabınızın iyi iki özelliğini düşünün.* Siz iyi yön göremiyorsanız birisinin anlatmasına izin verin. Yargılayan yargılanır, unutmayın.

2- *İçinizdeki sansürle dalga*

geçin. Rahatlamaya

ayırdığınız zamanın

başarınızı

kolaylaştıracağını bilin.

3- *Hedef piramidinizi iyi belirleyin.* En önemli konuları en üste, ikinci ve üçüncü dereceyi aşağıya doğru koyun. Hedef piramidin tepesinde: Mezar taşınızda neyin yazılmasını istediğiniz olmalıdır. Her işe başlarken, birinci önceliğiniz bu olsun!

4- *Kendinize hata yapma hakkı tanıyın.* Büyük mağazalarda bile % 10 hırsızlık payı vardır.'

5- *Herkesin içinde eleştiri ve yanlışı hiç olmazsa günde bir defa kabul edin.* Yoksa egonuz yanlışı avukat gibi savunacaktır.

6- *Sonucu düşünün.* Alıştırmaları mükemmel yapan ama hiçbir şey öğrenemeyen öğrenci gibi olmamak için kendinize olaylara kuşbakışı bakma talimatını verin.

Bir Test

Doğru

Yanlış

1. Kararsızdır veya zorlukla karar verir.

2. inatçıdır; Nuh der peygamber demez.

3. Eleştiricidir, kolay beğenmez.

4. Alışverişte müşkülpesenttir.

5. Kendisini rahatlatmakta zorluk çeker.

6. Kendi işini kendi yapmayı sever.

7. Kontrollüdür, ama kabul etmez.

8. Kızdığı kişiyi düşmanca test eder.

9. Rutin iş aksarsa sinirlenir.

10. Tuttuğunu koparır, ısrarcıdır.

11. Çalışmaktan keyif alır, ama belli etmez.

12. işleri yetiştirmekte zorlanır.

13. Sıklıkla geç kalır.

14. Sözü uzatır, sadede geç gelir.

15. Dürüstlüğe çok önem verir.

16. Ahlâk, iyi kötü vurgusu çok yapar.

17. Biriktirmekten zevk alır, hesapçıdır.

18. Hataları abartır.

19. Temiz ve düzenlidir.

20. Hayır kelimesini evetten daha çok kullanır.

21. Anlamsız, abartılı, ısrarcıdır.

22. Başkasını değiştirmeye çalışır.

Beşten fazla soruya verilen cevap "evet" ise dikkatli olun. On soruya cevap "evet" ise derviş veya filozof olmaya hazır olun.

Baskıcı Kültür

İnsanı hayvandan ayıran en önemli özellik, onun kültürel yapısı, kolektif bilinçaltı oluşturarak kültürel miras bırakabilmesidir. Bin yıl önceki örümcek yuvasını nasıl yapıyor, nasıl yaşıyorsa şimdi de aynı

şekilde yapar ve yaşar. Ancak insan, bin yıl önce yaşadığı gibi yaşamamaktadır, insanoğlu bilgi ile gelişir, inanç ve kültür ile yaşamını şekillendirir.

ikinci Dünya Savaşı'nda iki çocuk ormanda kayboluyor. Bu olayın biri Fransa'da diğeri Japonya'da oluyor. Bu iki çocuk yıllar sonra ergenlik dönemlerinde bulunuyor. Konuşma öğrenmemiş, insanca yaşamayı öğrenmemiş bu gençlere insanlık değerleri öğretilemiyor. Tıp literatürüne bu olay *"Vahşi çocuk vakası"* olarak geçmiştir. Bu gençlerin beyinlerinde öğrenme ile ilgili network oluşumu artık körelmiştir. Hayvanlarda da olan yeme, içme, cinsellik, saldırma gibi güdülerin dışında insani bir şey bilemeyen bu iki genç örneği, bizi ilk insana götürürse karşımıza bazı sorular çıkar.

Şu anda insanlar arasında geçerli olan ahlâkî erdemler nasıl gelişti? Yalan söylememek, başkasının hakkına saygı duymak, dürüst olmak, namuslu olmak, cömert olmak, paylaşmak, iyilik yapmak nasıl ve neden evrensel doğrular oldu? Neyin iyi neyin kötü, neyin doğru neyin yanlış olduğuna

dair ahlâkî gelişim, kültürel birikim nasıl belirlendi? Bu sorular akademik tartışma konusu olarak sürüp gitmektedir. Semavî tezi savunanlar, bu ahlâkî erdemlerin deneme yanılma ile öğrenilemeyeceğini, bunların ancak peygamberler yoluyla öğretildiğini belirtiyorlar. Materyalist düşünce, evrimsel bir süreçle insanlığın mükemmele doğru gittiğini savunuyor. Genetik bilginin böyle geliştiğine inanan bu görüş, sembolik düşünce, sanatsal düşünce ve ruhsal deneyimlerin nasıl oluştuğunu açıklayamıyor. Ayrıca ilk canlının DNA yapısının mükemmelliği, dış bir gücün varlığına kanıt olarak dikkat çekiyor.

İnsanın içinde iyicil ve kötücül güçlerin olduğu, bu güçleri nasıl kontrol edeceğini bilmeyen bir insanın kolayca bencil çıkarları uğruna, acımasız bir canavara dönüşmesinin mümkün olduğu son yılların psikolojik gözlemleri ile doğrulandı, içgüdüleri serbest bırakılmış insan; ben merkezci, ihtiraslı, acımasız, sadece kendisini seven ve kendisi için yaşamaya çalışan, şiddete yatkın, gerekirse ve yakalanmazsa suç işleyebilen bir birey haline gelebildi. Psikiyatrinin kötülüğü tanıma yeteneğini belirlemek için New York Üniversitesi Adli Psikiyatri Birimi

"Ahlâka *aykırılık ölçeği"* geliştirdi. Materyalizmin ahlâkî değer olarak kabul edildiği geçtiğimiz yüzyıl, savaşların en çok yaşandığı yüzyıl oldu. ahlâkî olarak mükemmele gidilemedi. Daha önceki yüzyıllarda Materyalizm yoktu ama insanlar, başka bir içgüdü olan Püriten ahlâk etkisindeydi.

Püriten Ahlâk

Püritenler; baskı, ceza, korkutma, tehdit ve sindirme gibi unsurları uygulayarak, dünyayı doğru, adaletli, sevgi dolu yapmaya çalışırlar. Demokrasi kültürünün Püriten ahlâka tepki olarak geliştiğini söyleyebiliriz. Liberal yöntemleri saçma, aptalca ve vakit kaybı olarak gören bu kültürel miras, gerçekte insanın içindeki kötücül güçlerin bir aldatmasıyla gelişmiştir.

Püritenler dar kafalıdırlar. Onlara göre kurallara uyanlar iyi, uymayanlar kötü insanlardır. Her şeyi siyah beyaz kodlarında algılarlar. Gri rengi kabul etmezler, ahlâkî erdemleri yaşamanın, bizzat bir ödül olduğunu düşünmezler. Her şeyi cennet ve cehennem ikilemi gibi katı ve esnek

olmayan kalıplara oturturlar. Eğer suç ve günahkârlık söz konusuysa, kendilerini Tanrı'nın görevini yapma konumunda hissederler.

İddiacıdırlar, çalışmayı ve başarıyı çok severler. Tedbirli davranmak tutkularıdır. Her zaman doğru olanı yapmak isterler. Püriten kişi1 e göre hiçbir hata, önemsiz değildir. Beklentileri daima yüksektir. Göğüslerine birkaç madalya eklemek diğer bir tutkularıdır. Büyük püritenler, küçük püritenleri madalya, makam ve rütbe ile çılgınca çalıştırır.

Bu Püriten eğer baskın kültüre mensup biri ise, diğer kültürleri yok etmekten zevk alır.

Bunların "Ya *sev, ya terk et"* tarzındaki şovenizmi sloganlaştırdıkları görülür.

Silahları; çok çalışmak, kurallara bağlılık, ayrıntılara önem vermek, hoşlanma duygusunu ertelemek, gerekirse başka yaşama bırakmaktır.

Kişiliklerini işleten en büyük mekanizma, yanlış bir şey yapmaktan ölesiye korkmalarıdır.

Onlara göre hiçbir hata önemsiz değildir. Her şeyi sıfır hata ile isterler. Sadece kendileri için de-

ğil, diğer insanlar için de hissederler. Ancak hatasız bir ortamda olduklarına inandıklarında kendilerini güvende hissederler.

Püriten kişi toplumdaki tatsız, can sıkıcı işleri başarı ile halleder. Bu kişi birinci adam olursa, vay onun yanında çalışanların haline demek gerekecektir, ikinci adam olurlarsa büyük bir boşluğu doldururlar.

Püritenlerin Kontrol Duygusu

Püritenler eğer yönetici iseler, ancak başkalarının yaşamını kontrol ederek kaygılarından kurtulabildikleri için, son derece yıpratıcı ve yıkıcı olurlar. Obsesif kişiler bir insanın ne yaptığı-

nı ve nasıl yaptığını kontrol eder, onlar da mükemmeliyetçidir. Püriten kişi ise diğer insanların ruhunu kontrol etmek ister. Başkalarının onu sevmek

gibi bir zorunluluğu vardır. Kendisini sevmeyen insanı kolayca düşman kategorisine atabilir.

Sorumluluk sahibi, akıllı, çalışkan fakat katı, esnek olmayan yapıları nedeniyle kolayca öfkelenirler. Yakınlarına hayatı dar ederler. Doğru ve ateş gibi yakıcı eleştirileri vardır.

Kötü bir dünyada değeri bilinmemiş, başkalarının gevşekliği yüzünden bunalmış, hayal kırıklığı içindeki insanın ruh hali ile hep kızgın ve gergindirler. Kontrolü kaybetme duygusu onların öfkesini çok arttırır. Başkasını onayladıklarında veya evet dediklerinde hata yapabilecekleri korkusu içerisindedirler. Ne yapmanız gerektiğini size söyleme istekleri en büyük tutkularıdır.

Toplumsal Etkisi

Geçtiğimiz yüzyıllarda doğru, iyi ve güzeli topluma kabul ettirmek için baskıcı yaklaşımlar bir yöntem olarak benimsendi.. Ancak günümüzde insanların iyi, doğru, güzel olması yetmiyor.

Özgürlük duyguları ve iletişim teknolojisi, insanca yaşamak arzusu ve iyiyi iyi şekilde yaşamak duygusunu insanlarda pekiştirdi.

insanlar çoğulculuğu, farklı kültürel mirası yaşamayı ve kültürel duyarlılığı önemsiyorlar.

Toplumsal barışın sağlanması için farklı düşüncelerin ifadesine fırsat vermek gerekmektedir.

Birilerinin çıkıp "sizin *iyiliğiniz ve toplumun iyiliği için"* diyerek bize ızdırap çektiremeyecekleri bir dünyada yaşıyoruz artık.

Baskıcı Yöneticilere Nasıl Davranılmalı?

Adalet ve güzellik, kendilerini hak edenlerden çok almasını bilenlere verilmektedir. Hakkını aramasını bilmeyen insan, o hakka layık değildir. Hak arama bilinci, baskıcı yöneticilere karşı en büyük çözümdür, insanlar haklarını aramazlarsa, o ülkeyi yönetenlerin baskıcı olması içgüdüsel bir gidiş olacaktır. Çünkü insan doğuştan adil ve iyi değildir. Birilerinin duygularımızı dengelemesi ve ayna işlevi görmesi gerekir. Bunun için demokrasilerde muhalefet ve hak arama çabası desteklenmiştir. Hatta sivil toplum örgütlerinin hükümetlerin sadece katılımcı-

sı değil ortağı olması, yönetenlerin sorgulanması Habitat II toplantılarında karar altına alınmıştır.

Püriten ahlâk sahibi yöneticilerden hiçbir zaman tam not beklenilmeyeceğim bilmek gerekir.

Küserek sonuç alamazsınız. Sizi o zaman yetersiz olarak algılar ve önemsememeye devam ederler. İsyan etmek de faydasızdır. Bu defa

haklıyken haksız duruma düşersiniz. Fakat incindiğinizi söylemelisiniz. Bir kişi bile olsa doğruyu doğru şekilde söyleyen kişiye, yönetici Püri-tenler saygı duyarlar.

Öfkeli davranışlar, baskıcı ahlâktaki kişi tarafından kendisine yöneltilmiş haksız bir saldırı ve hakaret olarak algılandığı için onlarla kararlı ve tutarlı bir diyalog, uzlaşmacı yaklaşım daha doğru olacaktır.

Püriten ahlâktaki kişiler, diğer insanlardan daha doğru, daha iyi ve başarılıdırlar. Bunu kabul edip takdir edin. Ama kullandıkları yöntemin çağdışı olduğunu, önceliklerinin yanlış olduğunu açık ve dürüstçe ifade edin.

Kendilerini en vatansever, en çalışkan, en disiplinli gören bir yöneticinin, kullandığı yöntemler konusunda kendisiyle yüzleşmesini sağlamak gerekir, insanların davranışlarını düzelt-mek ve toplum mühendisliği için ceza vermek ve yasaklamalar koymak korkunç bir stratejidir, insanlarda cezadan kurtulma içgüdüsü vardır, insan köpek gibi ceza ve otoriteyle değil, kedi gibi başını okşamayla daha iyi ve kalıcı eğitilir. Merak duygusu insanda sansürlü şeylere kolay yönelir. Görmesine izin verilmeyeni daha çok görme arzusu duyar. Cezaya misilleme yapma, özgür yapıdaki insanlarda olan bir güdüdür. Özellikle haksız olduğuna inanıyorsa...

Püriten ahlâkta olan insanlara, yanlış ve günahla mücadele biçimlerinin yanlış ve günahı arttırdığı, psikoloji bilimi ölçekleri ile anlatılmalıdır. Ancak bu şekilde baskıcı kültür, yerini demokrat kültüre bırakır. Tabii bu da yavaş yavaş olacaktır. Kültürel değişim hiç aceleye gelmez.

-III-

NARSİSİSTİK RUH HALİ

Büyüklük Hastalığı

Tarihte büyüklük hastalığına tutulmuş pek çok lider vardır. Temel kişilik özellikleri narsisistik olan Hitler, insanlık tarihinin en büyük savaşını çıkardı. Çok sevgi veren bir anne, liberal bir baba ve müzik tutkunu küçük

Hitler!.. Yıllar sonra Faşist Hitler... Kendisini özel, üstün ve önemli görüyordu. Alman

ırkını üstün ırk olarak kabul ediyordu. Etnik üstünlük düşüncesini Danvin'in "Tesadüfi varoluş, doğal ayıklama, üstün olanın yaşaması, güçlünün zayıfı yok etmesi" doktrini ile birleştirdi. Ona göre Alman ırkı üstündü, dünyaya hakim

olmalıydı. Büyük balığın küçük balığı yutmaya hakkı vardı. Görüşlerini doktrin haline getirdi.

Kitabını milyonlarca kişiye dağıtarak fikirlerine toplumu da inandırdı. Siyasette yöntem olarak da Machiavelli'nin "Hükümdar" kitabındaki yöntemleri uyguladı. Sonuç ortada, II. Dünya Savaşı.

Hitler Bize Ne Öğretti?

Narsisistik ruh halindeki insanları iyi tanımalıyız. Hitler, Darvvin'in biyolojideki tezini bile kendi amacı doğrultusunda kullanabilmiş bir ideologdu.

Bu insanlar hesap verme duygusunu hep taşımalıydılar. Tan-rı'ya hesap verme duygusu taşımayan bir insan bir süre sonra kendisini Tanrı gibi görüyordu. Vicdani hesap verme duygusu, toplumsal bir ihtiyaçtı. Toplumun liderlere hesap sormasına ihtiyaç vardı. Demokrasi kültürünün yaygınlaşmasını ve muhalefetin varlığını Hitler'e borçluyuz.

Kavgaya Götüren Bir Kişilik

Narsisistlerin ben merkezci olmaları ve hak duygusunu hep kendi çıkarlarına göre kullanmalarının, toplumu adaletsizliğe ve barışın bozulmasına götürdüğünü söylemek kehanet olmaz.

Bugün ABD dünya nüfusunun %5'i ama dünya kaynaklarının %25'ini kullanıyor. Doyumsuz bir uluslararası sermaye var. Açlık sınırındaki dünya nüfusu artıyor. Fakat narsisislik ve do-yumsuzluk devam ediyor.

Almanya coğrafyasında narsisist Hitler, doyumsuz Yahudi sermayesi kavgayı başlattı. Bugün dünyada narsisist ABD yönetimi, açgözlü.doyumsuz uluslararası sermaye varsa III. Dünya Savaşı yaklaşıyor demektir.

O halde bireysel ve küresel narsisizmi iyi tanımalıyız.

"Adalet örümcek ağına benzer; zayıf sinekler ona takılır, büyük sineklerse onu deler geçer"

sözünün pirim yaptığı toplumlarda barış beklenemez. Adaleti delenler de hep özel muamele bekleyen, hukuku gerektiğinde rafa kaldırabileceğini düşünen narsisistlerdir.

Narsisistik kişiler, demokrasiyi kendi çıkarlarına hizmet etmedikçe sevmezler. Kendilerine dalkavukluk yapılmasını engellediği için demokrasiye "halk dalkavukluğu" denilmesinden hoşlanırlar.

Bireysel Narsisizm

Narsisistik kişiliğin ana teması; büyüklük duyguları, başkalarını anlayamama ve başkalarının değerlendirmelerine aşırı duyarlılıktır.

Narsisistik kişiler kendilerini özel ve önemli görürler, sıra' dan bir insan olmaktan çok korkarlar. Kendilerinin özel oldu' ğunu göstermek için daima çabalarlar. Tıpkı köpek balıklarının boğulmamak için devamlı yüzmek zorunda oldukları gibi, nar-sisistler de depresyonun derinliklerinde boğulmamak için övgüyle beslenir ve özel olduğu hissini hep yaşamak isterler. Bu ruh halinde bulunanları yakından tanımak için temel özelliklerini bilmek gerekir.

Temel Özellikleri

1. Kendilerinin önemli olduğuna ilişkin büyüklük duyguları taşırlar, başarı ve yeteneklerini abartırlar.

2. Kendilerini özel ve önemli görürler, hep saygı görmeyi beklerler.

3. Hayal dünyalarında güç, başarı, şöhret, para, güzellik ve aşk ön planda yer alır.

4. Övgü ile beslenirler, kendilerine iltifat edilmesi için ortam hazırlarlar.

5. Eleştiriye aşırı duyarlıdırlar. Kendilerine yapılan eleştiriye, iyi amaçlı eleştiri bile olsa aşağılanmış olma, öfke ve utanç duyguları ile tepki verirler.

6. Menfaatçidirler. Kişiler arası ilişkileri kendi çıkarları için kullanırlar. Amaçlarına ulaşmak için, her türlü hile ve aldatmayı normal kabul ederler.

7. Kendilerinin, ancak özel kişiler tarafından anlaşılabilecek kadar özel olduklarını düşünürler.

8. Empati yapamazlar. Başkalarının ne hissettiğini, nelere ihtiyaç duyduğunu anlayamaz ve hissedemezler. Arkadaşları hastalanarak verdiği

randevuya gelemezse buna kızar ve şaşırırlar. Onun bu mazeretini anlayamazlar.

9. Kin, öfke ve kıskançlık duyguları fazladır. Acıma ve affetme gibi güzel duygulan kendi çıkarlarına göre hisseder ve bunları kullanırlar.

10. Hak duygusu hep kendine yöneliktir. Hak kazandığı, ka-yırılması gerektiği, sırada beklememesi gerektiği, hep kendisine ayrıcalık yapılması gerektiği beklentisi içindedirler.

11. Büyük ideallerine kavuştuklarında gerçek kişilikleri daha çok ortaya çıkar. Her masada farklı konuşmak, durumlara göre ilkelerini değiştirmek yaşam felsefeleridir.

Narsisistlerin Korkuları ve Başarıları

Mezarlıkta ıslık çalarak geçmek korkan pek çok kimsenin yaptığı bir şeydir. Cesaret

gösterisinde bulunurken gerçekte son derece korkuyorlardır. Fakat korkmuyor taklidi yapmak zorundadırlar, işte bunun gibi, narsisistlerin bir kısmı eksiklik, aşağılık duygularını bastırmak için kendilerine güveniyor rolü yaparlar. Fakat bu rolü içselleştirdikleri için dışarıya güvenli gözükürler.

Korku ile güven arasındaki zihinsel duvar çok incedir ve her an yer değiştirebilir. Amacı bir insandan daha fazla bir şey olduğunu ispatlamak olan bir kişi düşününüz. Bu insanın en büyük korkusu sıradan bir kişi olmaktır. Dünyada, en büyük ve en değerli şey olarak kendilerini

hissettikleri için, bunu kanıtlama çabası içinde çırpınırlar, çok çalışırlar. Bunun için yetenekli ve iddialıdırlar. Bilim, sanat, spor, politika, komutanlık, liderlik ve ticaret gibi rekabet edilen alanlardaki her şeyi, bu kişiler keşfederler dersek abartılı olmaz. Bu kişileri dengelemeye çalışan din adamlarının, azizlik ve velayet derecelerinin artması da insanlığa ikinci faydalarıdır.

N arsisist insanların yaptıkları işlerden hoşlanırız, ama kişiliklerinden nefret ederiz.

Liderlerin pek çoğu narsisistlerden çıkar. Liderlik ile narsisistlik birbirinden ince bir duvarla ayrılır. Liderlik bittiğinde narsisizm başlar. Liderlerin çevresindeki dalkavuklar, onların içlerinde bulunan narsisit yönlerini besler ve büyütürler. Böylece liderlerini narsisist bir canavar haline getirirler.

Bunun için demokrasi, insanlığın geldiği en ileri olgunluk düzeyi oldu. Çünkü, demokrasilerde muhalefet vardır. Eleştiri açıkça yapılır. Böyle bir ortamda lider narsisistlik eğilimindey-se, onun hatalarının, yanlışlarının, zayıf taraflarının söylenebil-mesi bu halinin sorumlulukla dengelenebilmesini sağlar. Tarihte başarılı olmuş ve halkı tarafından sevilen liderlerin arkala-nnda, onu sorgulayan ve sorumlu davranmaya yönlendiren manevi bir liderin olması tesadüfi değildir. Eski Yunan'da Sokrates, Aristoteles, bizde de Akşemseddin ve Şeyh Edebali gibi pek çok bilge kişiler bu fonksiyonu ifa etmişlerdir.

Öncelik İçgüdüsü Taşırlar

Bir narsisist, kendisi için iyi olanın tek yol olduğuna inanıyor ve bundan vazgeçmiyorsa, onun hata yapmasını beklemek, fakat onaylamadığınızı belli etmekten başka yapacak bir şey yoktur.

insanda içgüdüsel olarak ilk ve evvela kendini sevmek, kendi ihtiyaçlarına öncelik vermek duygusu vardır. Başkalarını düşünmek, başkalarının ihtiyaçlarını önemsemek, egomuzun hoşuna gitmez. Fakat insan gibi yaşamak için, egomuzun bu yönünü dengelememiz gerekir. Halk arasında çok kullanılan, "önce can sonra canan" sözü adil bir duygunun ifadesi değildir. Önce doğrular ve ilkeler gelmelidir. Can veya canan hoşlansa da, hoş-lanmasa da "önce ilkeler"

diyebilmek bilgece bir davranıştır.

Narsisist kişilerde başkalarının ihtiyaçlarını, arzularını, yeteneklerini, isteklerini görme kabiliyetleri gelişmemiştir. Bu sebeple empati yoksunluğu onları sevenlere acı çektirir. Onları sevenler kimliksiz olmak zorundadırlar.

Benmerkezci narsisistleri seven pek çok eş veya kişi, onların kendilerini sevmeme nedenini araştırırlar, ancak bulamazlar. Kusurları kendilerinde aramaya başlarlar. Böyle narsisistlerin sevgilileri hayatlarını mahvederler. Büyük çapkınların ve büyük politikacıların önemli kısmı narsisisttir. Bir şeye ihtiyaçları olduğu zaman empatiye sahipmiş gibi davranır ve rol yaparlar.

Etkileyici, çarpıcı, rol yapıcı davranışlarını çoğu zaman farkında olmadan gerçekleştirirler.

Alçakgönüllü rolü oynarken bile narsisistler egolarını parlatmaktadırlar. Ikiyüzlerden farklı olan yönleri ise bu davranışları kişiliklerinin gereği olarak yapıyor olmalarıdır.

Satışı İyi Yaparlar

insanları etkileme, göz boyama konusunda narsisistler çok başarılıdırlar. Karşı taraftaki kişinin neyi duymak istediğini çok iyi fark ederler. Hayranlık duygusu uyandırıncaya kadar bu işe devam ederler, ileri narsisistler hayranlık duygusu uyandırdığı kişiyi artık yok sayar, onu küçümserler.

Kendilerini övmekten utanmazlar. Zeki narsisistler gizli övünmeyi çok yaparlar.

Toplantılarda soru sorarken, en az konuşmacı kadar çok şey bildiklerini göstererek yorumlar yaparlar. Kendisiyle dalga geçiyor rolü bile oynayabilirler; eğer bu iş alkış getirecekse...

Narsisistler ünlü kişileri etkilediklerini sözleri arasına sıkıştırırlar. Çevre tarafından akıllı ve yetenekli olarak bilinirler, ilk tanışmalarda çok etkileyicidirler. Uzun süren beraberliklerde bencil ve çıkarcı yapıları nedeniyle kendilerinden nefret ettirirler. Fakat elde ettikleri güç, para, şöhretle insanları kendilerine bağlarlar.

Vitrinleri dolu ama gönülleri boş olan böyle kişilere nasıl davranacağınızı birazdan okuyacaksınız.

Çok Çalışırlar

En büyük korkuları sıradan bir insan olmak olduğu için, kendilerini üstün görmeye devam etmek amacıyla, başarılı olmak zorundadırlar. Çalışıp zafer kazanmak en büyük doyumlarıdır.

Çoğu işkoliktir, ne istediğini bilir ve amacına kilitlenir. Amerikan kapitalizmi yaratıcılığı ve üretimi arttırmak için bu kişilik özelliğine sahip olanları teşvik ediyor. Para, şöhret ve güç getiren işler sistemin motoru oluyor. Adil olmayan teşebbüslerin toplumda zayıfların ezilmesi sonucunu doğurarak sosyal barışı zedeleyeceğini söylemeye gerek var mı?

Her gittikleri yerde kırmızı halı ile karşılanmak isterler. Bu beklentileri karşılanmazsa bozulurlar ve acımadan muhataplarını bozarlar.

Eğitimli olmayan narsisistlere sıra beklemek, kuyruğa girmek, çevrelerini temiz bırakmak, trafikte öne geçmek gibi davranışlar zevk verir. Kuralları ustaca atlatmak, insanları enayi yerine koymak, başkalarını kullanmak onları keyiflendirir. Böyle davranışları başkalarına anlatmak ise onlar için ayrı bir zevktir.

Yarışmacıdırlar

Narsisistik özellikteki kişiler rekabeti severler, ihtiraslı ve doyumsuz yapıları nedeniyle hep ölesiye mücadele ederler. Hiyerarşiyi çok iyi bilirler. Giyimleri, kullandıkları araba, kiminle birlikte göründükleri, yaşadıkları yerler tesadüfi seçimler değildir. Bir şeyi sevgi için yapmayı ve âşık olmayı aptalca görürler. Güç ve statü takıntıları nedeniyle kazanmak için ellerinden ne gelirse yaparlar. Hile *ve* yalan, amaca ulaşmak için gerekiyorsa kullanılacaktır. Machiavelli'nin felsefesi çok hoşlarına gider. "Gayeye ulaşmak için her yol caizdir" düşüncesi onlar için rehber olmuştur.

Hile ve yalanı kullanma eğilimleri, onları en tepede tutmaya götürebilir. Fakat balonları söndüğü zaman da narsisistik yaralanma yaşarlar. Üzerinde düşünmeden yaşamlarına son vermeye karar verebilirler. Kendilerine göre yaşam sebepleri ortadan kalkmıştır. Kuyunun dibinde yaşamaktansa ölmek daha doğrudur onlara göre. iyi yarışmacı olsalar da kaybetmeyi bilmeyen bu kişiler mutlu olamazlar.

Eleştiriye Tahammülsüzdürler

Hata yapmaktan çok korktukları için, hatalarının söylenmesini hemen kişiselleştirirler. En basit eleştiriyi kişiliklerine yapılmış bir müdahale, kendilerine atılan bir ok gibi görürler.

Kendilerini aşağılanmış gibi hissederler, bu onları çok sıkar.

Kendi hataları konusunda objektif davranabilme becerisi kazanamadıkları için, eleştiride ısrar ederseniz sizi suçlamaya başlayacaklardır. Sizin yanıldığınızı ispat etme çabası ilk yapacakları şeydir. Eğer eleştirinizde haklıysanız, sizi küçük düşürerek tatmin olma yolunu seçerler.

Bu haliyle narsisisti, zavallı bir çocuğa benzetebiliriz. Eleştiriyi kendisine haksız bir saldırı gibi algılar, söylenenleri doğru-yanlış ikileminden geçiremez ve etraflarında nefret uyandırırlar.

Narsisistik kişi ile ilişki kurmak zorunda iseniz, kararlı ve tutarlı olmalısınız. Ne istediğinizi tam olarak bilmelisiniz. Pazarlık yapmadan karar vermemelisiniz. Böyle insanlarla sağlamcı iş

yapmak, bedeli peşin almak gerekir, yoksa çok incinirsiniz.

Yardım Sevmezler

Narsisist kişilerin kendi çıkarlarının söz konusu olmadığı bir şeyi yaptıkları pek görülmüş

değildir. Başka insanların çıkarları onların çıkarları ile çatışmadıkça çok uyumlu çalışırlar.

En büyük tutkuları ve fantezileri dünyanın en akıllı, en yetenekli ve en iyisi olduklarına inanmalarıdır. Yardım ederken kendi isimlerinin geçmesi, heykellerinin dikilmesi, şirketleri-nin başında adlarının yazması paradokslarıdır. Kendilerine iyi dedirtmek için yardım ederler.

Bu nedenle gizli yardımı onlara yaptıramazsınız. Bu tarz reklama dönük yardımlar bunların egolarını cilalar. Kimliklerini belirtmeyen gizli yardıma onları zorlamak, ego eğitimleri için gereklidir.

İlk Aşkları Kendileridir

Yaşadıkları diğer paradoks da sevecen görünmeleridir. Sevgi doludurlar, ilişkide oldukları insanları rahatlatırlar. Narsisistle-rin sizi sevdiklerini, sizi düşündüklerini boşuna zannetmeyiniz.

Onlar sizdeki çıkarlarını severler. Sevgileri, hep koşullu sevgidir. Aşık oldukları, koşulsuz sevdikleri tek varlık kendileridir. Çıkarı yoksa en yakınlarını bile umursamazlar. Aynaya baktıkları zaman kendilerini görmezler, hayallerindeki kişiyi görürler. "Ayna ayna söyle bana, var mı benden daha güzeli?" sözü narsisizmin simgesi olmuştur.

Tatminsizdirler

Sıradan insan olmak korkuları, hep daha çok şey istemeleri, yetinme duygularının olmaması onların hırslı olmalarına neden olur.

Kendilerinin gerçek sınırlarının neresi olduğunu bilemezler. Kendilerini bir bütünün parçası gibi görmemeleri ve her

şeyi kontrol edebilecekleri duygusuna sahip olmaları, sürekli geri-limde olmalarına neden olur. Küçük bir düzensizliği, eleştiriyi ve hatayı tehdit olarak algılarlar.

Çevrelerinin ona hep haksızlık yaptığını düşünmelerini isterler, insanların kendilerini memnun etmek için yeterince çaba harcamadığına inanmaları, onları gerer.

Kendilerinden ve başkalarından beklenti standartları yüksektir. Bu sebeple çok sık sinirlenirler, istek ve emirlerinin insanlar tarafından kasten unutulduğunu düşünürlerse, huysuzlukları artar.

Canlan sıkıldığı zaman, herkesin de canını sıkarlar. Kazanamadıkları zaman çok öfkelenirler ve etrafta psikolojik terör havası estirirler.

Depresyona girme eşikleri çok düşüktür. Narsisistler kızgın, sinir bozucu, ruh karartıcı halleri sık yaşarlar. Depresyondadırlar, fakat bunu kabul etmezler. Depresyonu, "örtülü depresyon"

sekinde yaşarlar. Öfkelilik, içki-sigaraya düşme, unutkanlık, bedensel arazlar şeklinde maskelenmiş depresyonla hekime zorla başvururlar.

Mutlu olmayan, gergin, öfkeli, incitici ve küstah halleri nedeniyle zor insanlardır. Doymayı bilmezler, çünkü psikolojik olarak açgözlüdürler.

Güçlüinsanlar YanlarındaBarınamaz

Narsisist kişiler, kendilerinden çok emindirler. Bu kendilerinden emin ve güvenli halleri, bunlardan kuşku duyan kişiler için çok çekicidir.

Narsisistler birisini yanlarına almak istedikleri zaman, onun kendisini gezegendeki en iyi ikinci insan gibi hissetmelerini sağlarlar. Bu duyguyla, üstün bir insana yakın olmanın minnet-tarlığı ile elinden gelen her

şeyi yapan ikinci adamlar, narsisist kişinin en önemli yardımcılarıdır.

Minnet ve vefa duyguları pek yoktur. Daha az şey yapıp daha çok şey isterler, minnet

duygusunu başkalarından beklerler. Başkaları, iyi insan olmak için kendilerine vermelidirler ve böylece sömürmeye devam ederler. Huysuzlaşırlar ve hata yaparlar. Böylece narsisist kişi yanında olanları tükürür atar. Güçlü yapıya sahip olanlar narsisistik kişinin kendilerini kullandığını hemen fark eder, ilkelerini ortaya koyar. Böylece onlarla yolları hemen ayrılır. Zayıf kişiler sürekli kendilerinden vererek ilişkiyi devam ettirirler. Aldıkları psikolojik tatmin onları yanlarında tutar. Kimliksiz kalmayı kabullenirlerse, beraberlik sürer gider.

Bir Test

Doğru

Yanlış

1. Büyük, ünlü ve zengin olma hayalleri vardır. Bu hayaller gerçekleşmiş gibi davranır.

2. Kendisini önemli bir kişi görür. Gerçekte de akıllı ve yeteneklidir.

3. Bu insan yaşıtlarından daha fazla şey başarmıştır.

4. Başkalarını kolayca karalar.

5. Başkalarının kusurları ile ilgilenmek hoşuna gider.

6. isteği yapılmayınca sinirlenir, bunun gerekçesini önemsemez.

7. Kendi hatalarının farkına varmaz.

8. Hatasını kabul etmek zorunda kalırsa kolayca depresyona girer, abartılı duygular yaşar.

9. Kendinden daha iyi tanınan ve bilinen insanların hiç de o kadar büyük olmadıklarını söylemeye çalışır.

10. Amacına ulaşmak için başkalarını kullanmanın yolunu bulur.

11. Her şeyi kategorize ederek kendisi için en önemliye öncelik verir.

12. Görüştüğü, yaşadığı kişilerde çok seçicidir.

13. Giyim ve kullandığı arabada özel olduğunu hissettirir.

14. Başkalarından bir çıkan olmadıkça onların duygularına, düşüncelerine aldırmaz.

15. Sorumluluklarına sahip çıkması istendiğinde kendisini baskı altında hisseder.

16. Kendisini özel hissettiği için kuralların kendilerine göre düzenlenmesini ister.

17. Bir toplantıda soru sorarken konuşmacıdan fazla bildiğini göstererek yorumlar yapar.

18. Sık sık yanlış anlaşıldığından yakınır.

19. Sık sık kendisine haksızlık yapıldığından söz eder.

20. insanlar, başarılarını sever fakat kişiliklerini sevmez.

21. Rekabeti, yarışmayı severler fakat kaybetmeye tahamutsuzdur.

22. Eleştirildiklerinde, kendilerinin kıskanıldığını düşünürler.

23. Ona göre idealine uymayan şeylerin değeri yoktur.

24. Başarı, güç, zenginlik ünlü olmak konuları birinci derecede ilgi alanlarıdır.

Eğer doğrular 10'dan fazla ise savaş yönteminizi belirleyin, sınırlarınızı koyun.

NarsisistlereNasılDavranılmalı?

Ya onları oldukları gibi kabul etmelisiniz ya da başınızdan atıp kurtulmalısınız. Eğer bu ikisi mümkün değilse, onlara değişmeyi öğretmek olan zor yolu seçeceksiniz.

Onlara değişme motivasyonu saptayacak iki önemli şey vardır: Biricisi; değer verdikleri şeyin kaybının çok yakın olduğunu hissetmeleri.

ikincisi; ciddi olduğunuza inanmalarıdır.

Narsisistler duyarsızdırlar ama aptal değillerdir, iyi bir destek planı yaparak ilgilerini çekmek mümkün olacaktır.

Kararlı ve tutarlılığınızı göstererek yaptığı hataları maddeler halinde yazıya dökünüz. Açık ültimatom yegane şanstır.

Bazı Öneriler

1. *Eleştirisel düşünün.* Onların göz boyayıcı olduğunu unutmayın, ilgi alanlarınıza girerek sizi etkilemelerini ancak böyle önlersiniz.

2. *Kendi amacınızı bilin.* Kendi kişiliğini iyi tanıyan birini hiçbir narsisist kullanamaz. Onunla karşılıklı çıkar ilişkisi içinde kalırlar.

3. *Hemen karar vermeyin.*

Büyük fikirler başlangıçta çarpıcıdır fakat abartılı fikirler doğrulanmalıdır. Başkalarına danışın.

4. *Narsisistler kendi egolarından daha büyük bir*

şeyin olmadığı bir dünyada yaşamak

zorundadırlar. Siz, büyük bir şeyin parçası olmaktan mutlu olduğunuzu onlara hissettirin.

5. *Söze göre değil, davranışa göre hareket edin.* Narsisistik kişi ile yaşamak ve uğraşmak zorunda iseniz, kararlı ve tutarlı olmak zorundasınız. Bunu ilişkinin ilk başında kabul ettirmelisiniz.

Narsisistlerin çoğu zora gelmeyi sevmezler, hemen yan çizerler, hedef ve menfaatlerini de-

ğiştirirler. Birlikte çalışmayı düşünüyorsanız, para değeri, iş bitirme süresi net olarak belirlenmelidir. Narsisistik kişiyi denetlemezseniz, büyük risk altındasınız demektir.

Sözlerinden kolayca dönebilirler, çünkü tek kutsalları kendi çıkarlarıdır.

6. *Empatiyi anlayamazlar, ama onları kendi çıkarları ile yüzleştirerek empatik davranmalarını sağlayabilirsiniz.*

7. *Öfkeli narsisiste, saldırgan davranırsanız birden mazlum olabilmek konusunda inanılmaz bir potansiyel gösterir. Haklıyken haksız duruma düşersiniz.*

8.

Kendi sınırlarınızı belirleyin.

Kendilerini kral gibi görür, teşekküre gerek duymazlar.

Sokaktaki kedi gibidirler. Verdiğiniz yiyecek bittiğinde arkalarına bakmadan çekip giderler.

Nankör davranışlarını onaylamadığınızı onlara hissettirin ama kavga etmeyin, sonuç alamazsınız. Bedel ödemesini beklemeyin.

9. *İşler sarpa* sarınca mutsuzladırlar *ve hemen yakalarını kurtarmaya çalışırlar.* Bu hallerine aldanmayın. Suçlarını, huysuzluklarını, her şeyi itiraf eder gibi kendilerini suçlarlar. O anda sakin olun ama değişeceğini düşünmeyin.

10. *Narsisist beklediği övgü ödülünü, zor bir şey başardığı zaman almalıdır.* Kesinlikle kişiliği övülmemeli, yaptığı davranış büyümsenmemelidir. Zor iş yaptıklarında övgü almayı daha çok isterler

11. *Eleştiri narsisist bir kişi için, kolayca kötüye kullanılacak silaha dönüşebilir.* Eleştirdiğinizde sizi pişman edebilir. Bunun için eleştiriyi yüzde yüz haklı olmadan yapmayın, doğaçlama eleştirmeyin, eleştirirken amacınızı iyi belirleyin. Eleştiriye başlamadan önce iyi bir anını bekleyin ve izin alarak kendisini eleştireceğinizi söyleyin. Kişiliğini değil, davranışını eleştirin. Sen dili ile değil, ben dili ile konuşun. Bunu yapmazsanız kolayca savunmaya ge-

çecektir. Suçlayıcı ve yargılayıcı sözler yerine eleştirinizde nötr sözler kullanın. Önemli bir konuşmaya hazırlanıyor gibi hazırlanmadan eleştiriyi

yapmayın. Ona daima bir çıkış yolu bırakın. "Belki ben yanılıyorum......"gibi cümlelerle söze başlayın. Hemen cevap beklemedi-

ğinizi, daha sonra tekrar konuşabileceğinizi anlatın.

Narsisist kişilerin yapmaları gereken en önemli

şey, dünyanın geri kalanlarıyla ilişki

kurmalarını öğrenmeleridir. Çevrenin kararlı, tutarlı tutumu ile bu kişilerin ruhları gelişip egolarının boyuna ulaşır. Kararlı, tutarlı ve hazırlanarak bu zor iş yapılmalıdır.

Öğrenmeleri gereken ikinci .şey de, her istediklerinin kendi menfaatlerine olmadığıdır.

Eğer siz narsisist bir eğilim taşıyor iseniz, bunu fark etmeniz yüzde elli başarı demektir.

Başkalarını anlamak ve değerlendirmek, eleştiriyi dinlemek, kendinizden söz etmemeye çalışmak, kimliğinizi belirtmeden gizlice yardım etmek, yardım sever faaliyetlere kendinizi katmak amaçlarınız olsun.

İyi insan olmak için, kişiliğinizi geliştirme çabası gösterin. Yine başaramıyorsanız profesyonel yardım alın.

- I V -

YALANCI RUH HALİ

Yalan makineleri, sadece saf ve gariban yalancılar için geçerlidir. Yalancılığı kişiliğine benimsetmiş olan kişiler için yalan makinelerini unutun. Arada bir yalan söyleyenler kaygılanır, vücudunda uyarılar başlar, tepkiler oluşur. Yalan makineleri ile bünyede oluşan bu değişkenler ölçülür.

Büyük yalancılar, soğukkanlı olurlar, insanın gözünün içine bakarak yalan söylerler.

Usta ve hain yalancılar, kendileri yalan söylemezler. Birilerine yalan söyletmek suretiyle çıkarlarına ulaşırlar.

Kimler Yalancı Olabilir?

Kimlerin yalancı olabileceğini maddeler halinde görelim.

1. İnsanın gözünün içine bakarak rahatça konuşanlar.

2. Yüzü kızarmayan, utanma duygusu olmayanlar.

3. Sorulara doğrudan, cevap vermeyenler, sözü merkezden uzaklaştıranlar.

4. Çok konuşanlar.

5. Çıkarı olanlar.

6. Gerçeği söylediğine dair yemin edenler. (Gerçeği söyleyen birisi neden yemin etmek ihtiyacı duysun ki...)

7. Sık sık, namus ve dürüstlük konferansları verenler. Bunlar, içlerindeki kötü dürtüleri kontrol çabası içindedirler.

8. Bir söz eğer kulağa abartılı derecede iyi ve hoş geliyorsa, o söz gerçek değildir. Kalbinizin sesi, duyduğunuz bir söze gerçek olmayacak kadar iyi diyorsa, oraya soru işareti koyunuz.

9. Bir kişi olması gerekeni değil de olanı savunuyorsa, gerçekten doğru olanın yerine siyaseten doğru olanı savunuyor demektir, inanırsanız geleceğinizi ipotek etmiş

olursunuz.

10. Doğruyu değil de, karşı tarafın duymak istediğini söyleyene dikkat edin; empati rolünü çok güzel yapıyordur, inanırsanız kullanılırsınız.

11. Bazı kişilik tipleri kolay yalan söylerler. Antisosyal, Nar-sisist, Histrionik kişilik yapılarında yalan mubahtır.

12. Yalanı yalanla düzeltmeye çalışanlar, kronik yalancı olma yolundadırlar.

13. Zeki bir hırsız kendisini şöyle savunuyordu "Ben hırsızlık yapmadım, parasını koruyamayanlara ders verdim" Zeki bir yalancı da "Birisini bir defa kandırırsam suç be-nimdir, eğer ikinci defa kandırırsam suç onundur" diyor. Bu bakımdan kusuru sadece yalancıda değil, biraz da kendimizde aramamız gerekir. Yalana karşı uyanık olmayan kişiler, aldatılmayı hak ederler. Atalarımız, "Eşek olana semer vuran çok olur" sözünü boşuna söylemediler.

14. Dürüstlüğü saflık kabul eden, onuruyla yaşamak yerine zengin yaşamayı tercih edene dikkat.

Sokratesin Üç Filtresi

Birisi Sokrates'e bir haber aktarmak istiyor. Sokrates o kişiye, *"Söyleyeceğini önce üç filtreden geçirelim ondan sonra anlat"* diyor.

Birincisi, "Doğruluk filtresidir. Anlatacağının doğru olduğuna inanıyor musun?

ikincisi, "iyilik filtresidir. Anlatacağın gerçekler iyi şeyler mi?

Üçüncüsü *ise,* "Faydalılık filtresidir. Anlatacağın şeylerin faydacı var mı?

Sokrates bu üç filtreyi sıraladıktan sonra, haber anlatmak üzere kendisine gelen kişiye,

"Doğru, *iyi ve faydalı olmayan bir şeyi bana* boşuna *anlatma"* der.

Herkes, kendi standardına göre bir filtre geliştirir ve bunu uygularsa, yalan o tarlada beslenemez.

Başı dik olarak dolaşmak, iç huzuruyla yaşamak hiç de kolay değildir.

Anti sosyal Kişiler

Antisosyal kişiler yalan söylediği için suçluluk duygusu hissetmeyen ve sosyal kurallara uymayan kişilerdir. Bu yapıda olanların bazı özellikleri

şunlardır: 1. Canlı, enerjik, heyecanlı, kendi kendini motive edebilir fakat güvenilmezdir.

2. Özgür, bağımsız, ne yapması gerektiğini söylemeye gerek olmadan kendiliğinden iş yapar.

Fakat ne yapması gerektiği söylendiğinde rahatsız olur.

3. Girişimci, çabuk ve kararlıdır. Riski sever, esnek davranabilir. Fakat gündelik işlerden sıkılır, kaytarır, başkalarını kullanır.

4. Kalıpların dışında düşünür, kimsenin görmediğini görür. Fakat plan yapamaz, yanlışlardan ders almaz.

5. Sevimlidir, dostlukları kısa sürer. Maymun iştahlıdır, hemen hevesi kaçar. Özel yaşantısında maddi sıkıntı çeken, boşanmak üzere olan, uyuşturucu, içki, sigarayı çok kullanan kişilerdir.

6. Yaşadıkları terslikleri fırsatlara dönüştürürler, fakat planlı bir hayat yaşamadıkları ve sorumluluktan kaçtıkları için bu avantajı sürdüremezler.

7. Coşku ve heyecan verici şeylere sonucunun ne olacağını düşünmeden dalarlar. Sabırlı olmadıkları için önemli işleri ihmal ederler.

8. İstediklerini elde etmek konusunda kural tanımazlar. Kurallara uymayı aptallık olarak görürler.

9. Dürtüseldirler. Yaptıkları işin sonucunu düşünmeden yaparlar. Neyi neden yaptıklarını düşünmeyen ruh halindeki bu tipler; kumardan, kavgadan müthiş bir keyif alırlar. Sıkıcı ortamda duramazlar, sürekli huysuzluk yaparlar. Hayat onlar için, olup bitene gösterdikleri, kaygı duymadıkları ve sorumluluk almadıkları tepkilerden oluşur. Ego idealleri yoktur.

10. Suçluluk duymazlar. Yalan söyleyerek başkasına zarar verir, kusurundan dolayı özür diler; fakat yalancı ruh halinde bulunan kişi yüzeysel bir özür dileyicidir. Suçluluk duymadıkları için bu kişiler hatalardan ders alamazlar.

11. Çekici özellikleri çoktur. Sevimlidirler. Pratik, canlı, enerjik ve esprili olurlar. Bu ruh halinde olan erkekler özellikle genç kızları çok etkileyerek kendilerine âşık edebilir ve kullanırlar. Bir süre sonra da muhataplarını, "Sana karşı hiçbir şey hissetmiyorum"

diyerek bırakırlar. Sulu gözlülükten nefret ederler. Böyle kişilerin yakınları çok sık depresyona girerler.

12. Tutarsızdırlar. Hayatlarında belli bir davranış kalıpları oluşmamıştır. Sabah başka bir şey, akşam da başka bir şey söylerler. Aynı şey için şimdi çok sevdiğini söylerken, bir saat sonra nefret ettiğini söyler.

13. Özgürlük tutkunudurlar. Hep hareket ararlar. Tek düzelik onları çıldırtır, fakat sınırları iyi çizemedikleri için başkalarının birikimlerini bile riske atarlar. Eğer böyle özellikleri olan bir kişi ile yaşamak zorundaysanız, cüzdanınıza, kredi kartınıza sahip olmalısınız.

Nerede duracaklarını bilmemeleri, onların kişiliklerinin bir gereğidir, inandığınız an, kafeslenirsiniz.

14. Söz verip hiç birini tutmazlar. Sık yemin ederler. Böyle yaşamaktan son derece zevk alırlar. Onları düzeltmeye çalışırsanız eğer, kapana sıkışmış hayvan gibi çırpınırlar, huysuzlaşırlar. Bu huysuzluklarına aldırmamak gerekir. Sizi sıkıcı ve korkak bulabilirler.

Kabullenmelisiniz.

Maganda Antisosyaller

Hayvansı yarı güçlü antisosyallerdir. Gücü severler. Kavga ve korkunun verdiği heyecan onları mutlu eder.

Yanınızda yürüyüp taciz eden, alay eden, itip kakan, sinirlendiren, sizi ağlatan bu tipler beyninizin düşünen bölümünü devreden çıkarabilirler. Bunlara ilkel, öfkeli ve duygusal tepki verirseniz kaybedersiniz.

Maganda antisosyaller kaba kuvvetle değil, beyin gücü ile yenilirler. Başkalarını insan olarak değil, önlerine gelen engeller olarak görürler. Kızgınlık ve öfkeye bağımlı olmuşlardır. Bir sabah iş yaparken gelir, gününüzü mahvederler. Onlara göre kavgadan başka bir yol yoktur. Kavga anında beyin kimyasalları hemen harekete geçer. Öfkeden son derece zevk alırlar. Bazı ilaçlarla bu insanların beyin kimyasalları değiştirilirse, magandalık-ları gider, kuzu gibi olurlar. Klinik pratiğimden hatırladığım bir olay var. Tedavisini takip ettiğim bir iş adamı vardı. Yardımcısı her seanstan önce telefon ederek; "Aman doktor, Beyefendinin ilacını kesmeyin" diyordu.

Hır çıkarmaktan zevk alan bu kişilere beklenmedik bir davranışta bulunursanız düşünmeye başlarlar. Beklenmedik tepkilerden nefret ederler, çünkü uçuşları bozulmuştur.

Maganda antisosyallere öğüt vermeye kalkmayın, onu düşündürtecek şeyler bulun.

Aslında aptal kişilerdir, ilkel güdüleri ile hareket ederek, egolarını tatmin etmeye çalışırlar ama zeki insanlar onlarla rahatlıkla oynar.

Bir maganda size bağırıyorsa, sizin de bağırarak karşılık vermeniz halinde sonuç kötüdür.

Böyle bir durumda; "Lütfen yavaş konuşun, sizi anlamam lazım" gibi bir cevap onu şaşırtır.

Yavaş bağıran insan olmadığına göre iyi cevap alabilirsiniz.

Böyle bir maganda ile yaşamak zorunda iseniz, tavrınızı koyun, sınırlarınızı belirleyin, kenara çekilin, davranışlarının sonuçları ile yüzleşmesini bekleyin. Eleştirilerine 24 saat sonra düşünerek cevap verin.

Satıcı Antisosyaller

Bu kişiler yalancılığın bir türünü uygularlar. Size bir şey vererek güveninizi kazanırlar daha sonra sizi sömürürler.

Önce kendilerini sevdirirler. Zeki, kibar ve çekicidirler. Si-zin hoşlandığınız şeyleri hemen hissederler. Kendilerinin de aynı şeyden hoşlandıklarını ayak üstü sohbetlerde belirtirler. Zamanla iletişim öyle bir noktaya gelir ki, onunla aynı fikirde olduğunuz için kendinizi onun istediğini yapmak zorunda hissedebilirsiniz. Böyle bir noktada kendinizi rahat hissetmiyorsanız, soru sorun. Aldığınız cevap sizi tatmin etmezse, hayır deyin. Kibarlık kaygısı ile çekincelerinizi gizlemeyin. Zaten onların da sizden beklentisi budur.

Kaçırılmayacak bir fırsat kaygısı uyandırıp acele karara iterler.

Sizi ikna için benzer yatırım yapan kişileri sayarlar. Önünüze gelen ilk araca binme duygusu uyandırırlar.

Tutarlı halleri nedeniyle başkasına sormak ihtiyacı hissetmiyorsanız, yanılma ihtimalinizin yüksek olduğunu kabul etmelisiniz.

Satıcı antisosyaller, insanların güvenini kötüye kullanmada başarılı oldukları için objektif olmaya çalışın. Sözlere değil, davranışlara önem vermelisiniz. Tatlı dilli bir satıcıya inanmak her zaman gerçeği görmekten daha kolaydır. Antisosyal satıcılar bu kolaycılığı iyi kullanır ve insanları avlarlar. Çözüm, "neyi, ne için *yapıyor"* sorusunu kendimize sormaktan geçer. Ona sorular sorun ve alacağınız cevapları not edin. Sorumluluktan nefret eden bu kişilere, sorumluluk içeren önerilerde bulunun. Hesap verecekleri duygusunu onlarda uyandırın.

Size hediye sunan sunucuya, bunun bedelini sorun. Bedeli yoksa teşekkür edin, karşılık vermek için çabalamayın.

Onların yalancı olduklarını ispatlamak yerine, kendi doğrularınızdan taviz vermemeye çalışın.

Böyle yapabilirseniz üçkâğıda gelmemiş olursunuz.

Bir alışverişte sorumluluk sadece malı alanın üzerine tek taraflı yükleniyorsa, bu alışverişte satıcı sorumluluk almıyorsa .o satıcı kişi antisosyaldir.

Antisosyallerle Baş Etmek

Birinci basamak, onları tanımaktır, insanı kolayca tahrik edebilme özellikleri nedeniyle karşı tarafın duygusal tepkisi ile beslenirler. Misilleme yaparsanız, onlar amaçlarına ulaşmış

olurlar. Orman kanunlarının geçerli olduğu kendi alanlarına sizi çekmeyi başarmamalıdırlar.

ikinci basamak, onları kontrol etmek yerine kendinizi kontrol etmeyi başarmanızdır.

içinizdeki ses kavga etmeyi haykırsa bile, düşünen beyniniz ile hareket edip onun saldırısını saptır-malısınız. Antisosyal kişi çekip gider ve ateşini başka yerde söndürmeye çalışırsa, başardınız demektir. Empati duyguları gelişmediği için sizi anlayacağını düşünmeyin. Böyle yaparsanız boşuna enerji harcarsınız ama sizi umursamaz bile. Sürekli sizi kışkırtmak için elinden geleni ardına koymayan birisi ile uğraşmak zordur. Bu konuda tavsiyede bulunmak kolay ama uygulaması zor iştir. En akıllıca hareket şekli, böyle antisosyallere karışmamaktır. Size bulaştı ise kazanmanın birinci şartı müdahil olmamak onu umursamamaktır. Böylece egosunu tatmin edecek psikolojik gıdayı sizde bulamayacaktır.

Antisosyallerle baş etme savaş stratejilerinden bir diğeri ise, başkalarına danışmaktır. Boş

tehditlerin size zarar vermemesi için yapmanız gereken şey, karar vermeden önce güvendiğiniz ve onu tanıyan kişilerin görüşlerini almaktır.

Bu ruh halinde olan kişiler, baskı, tehdit, korkutma, sindirme yöntemini çok kullanırlar. Bu durumda soğukkanlı olmalı ve mizah yeteneğinizi kullanmalısınız. Onların istediği kavga ve duygusal tepkidir.

Onları Düzeltmeye Çalışmayın

Eleştirilerini ciddiye alın ama kişiselleştirmeyin. Her eleştiri, içinde faydalı bilgi barındırma özelliğine sahiptir. Eleştiriye eleştiri ile karşılık vermek onların orman alanına girmek demektir. Antisosyaller sadece size değil herkese bağırırlar. Bağırdıklarında kendilerini güvende hisseden bu kabadayılarla ellerinden güveni almadan onlarla ilişki kurabilirsiniz.

Ofkelilikleri nedeniyle haklıyken haksız duruma düştüklerini onlara anlatın, buna şaşıracaklardır, tyi niyetli antisosyaller ile böyle diyalog kurabilirsiniz. Yanlışlarını göstermek yerine çözüm odaklı yaklaşımlar onlara güven verecektir.

Sınırlarınızı İyi Belirleyin

Geçmişte olup bitenleri anlatarak, açıklamalarla ikna yolu veya sözlü darbelerle sarsma yolu onun orman alanıdır. Sonuç almak için, onun beklemediği şekilde davranmalısınız. Onun beklemediği şey sizin soğukkanlı, düşünerek konuşan, tartarak cevap veren halinizdir. Hır çıkarıp dövüşürseniz kaybedersiniz. Kaba gücü seven bu kişileri, beyin gücü ile etkisiz hale getirmek için kendinize bir yol bulun. Bir şeyi elde etmenin bin yolu vardır. Bunları düşünün.

Kenara çekilin ve kendinizi ezdirmeyin. Yaptıklarının sonuçları ile yüzleşmesini bekleyin.

Antisosyaller başka antisosyallere daha çok güvenirler. Diğer insanları iki yüzlü görürler. Siz, sözünüzde duran, yalan söylemeyen, sıkıntılara katlanabilen bir kişi iseniz bu kişiler size saygı duymaya başlayacaklardır.

Bir Test

DOĞRU

YANLIŞ

l. Yasalarla sorunları vardır.

2. Kuralları, bozulabilir olarak düşünürler.

3. Yalan söylemeyi sorun etmezler.

4. Suçluluk, kaygı duygusunu yüzeysel hissederler

5. Önce eğlenmek sonra çalışmak gerektiğine inanırlar.

6. Heyecan, hareket, macera için tehlikeli şeyleri yaparlar.

7. izin istemeden eşyanızı karıştırır, sigara içerler.

8. Bazı sorunların kaba kuvvetle çözüleceğine inanırlar.

9. Düşünmeden hareket ederler.

10. Yaptıkları işin sonunu düşünmezler.

11 . Söz verir, sözünde durmazlar.

12. Sık sık iş ve eş değiştirirler.

13. İçki, sigara alışkanlıkları vardır.

14. Alkol, uyuşturucu alışkanlıkları vardır.

15. Şehvet düşkünüdürler.

16. Her zaman bir bahaneleri vardır.

17. Hayvanlara acımasızca davranırlar.

18. Görev sorumluluğu hissetmezler.

19. Duyguları dengesizdir, kolay öfkelenirler.

20. Bir şeyi göklere çıkarır, biraz sonra yerin dibine batırırlar.

21. Mutlu edemezler, boşluk duygusu taşırları

Eğer 5’ten fazla cevap “doğru” ise savaş stratejinizi iyi bilmelisiniz.

Politik Yalancılık

"İşime yarayacağı zaman yalan söyleyebilirim" düşüncesinin açık sözlülük kabul edildiği bir toplumda, politika üretenlerin yalanı kullanmalarına sık rastlanılır.

Dürüstlük Doğuştan mıdır?

Gerçekte dürüstlük yaratılıştan değildir. En çok yalan söyleyen varlık çocuktur. Takdir edilmek, ilgi, şefkat için, suçu saklamak için, cezadan kurtulmak için, öç almak için, eleştiriden kaçmak için, olduğu gibi değil büyüklerin istediği gibi görünmek için, çocuklar hep yalan söyleme eğilimindedirler. Çünkü yalan çocukların tek korunma silahı gibidir. Eğitim sürecinde çocuk yalandan değil, dürüstlükten menfaat elde edileceğini öğrenirse yalan azalır, dürüstlük artar.

Yalan

Bencil bir takım sonuçlar elde etmek için, bilerek ve isteyerek karşısındakini aldatmak olarak tanımlanır.

Açık ve samimi olmak, iki yüzlü olmamak, doğruyu söylemek, başkalarını aldatmamak, başkalarının hakkına saygı duymak gibi özellikler eğitimle kazanılır. Yalancılık her çocuğun geçtiği bir süreçtir.

Çocuk büyüyüp gerçeklik duygusu geliştikçe, yalanın teşvik edilmediği bir ortamda büyüyorsa, dürüst olacaktır.

Kısa Yoldan Zengin Olmak

Kapitale dayalı sistemlerde, güç ve para kutsal değer oldu. insanlar kısa yoldan zengin olmaya, arzularını karşılamaya, canının istediği gibi yaşamaya özendirildi. Güç ve paraya ulaşmak için zor ve zahmetli olan, fedakârlık gerektiren dürüstlük pirim yapmamaya başladı.

Yalanın pirim yaptığı, ilkeli davranmanın gereksiz, saflık olarak algılandığı toplumlarda, yöneticilerin de böyle davranması doğal bir sonuç gibi gözüküyor.

Hayatının her safhasını yalan söylemeden anlatabilecek kişiler, yönetime talip olmamaya başlarlarsa o sistem için, tehlike işaretlerinin başladığı söylenebilir. Herkesin dürüst olması gerektiği halde, dürüstlüğün artık meziyet olarak algılandığı bir toplumda politikacıların kişilikleri çok daha önem kazanır.

Baştakini Dürüst Görmek

Doğu toplumlarının bir özelliği vardır. Kendisi yalancı da olsa, kendisini yönetenleri dürüst görmek ister. Bu faydalanılması gereken bir özelliktir. Açık ve dürüst politika üreten siyasetçi, birden halkın sevgilisi olur. Eğer model olmaya devam ederse, bizim gibi lider tipi toplumlarda toplumsal düzelme daha da hızlanacaktır.

Yalan üzerine dönen politika, toplumda güven duygusunu zayıflatacaktır, insanları birbirine bağlayan en önemli bağ olan güvenin zayıflaması, toplumsal barış ve mutluluğun zayıflaması sonucunu doğurur.

Gaye Vasıtayı Meşru Kılar mı?

Politika yaparak menfaat sağlayan insanlar, Machiavelli'nin bu tezini çok severler.

Birbirlerine Machiavelli'nin "Hükümdar" kitabını tavsiye ederler, siyaset biliminin kurucusu gibi unvanlarla ona övgüyle yaklaşırlar.

"Devletin çıkarı uğrana her

şey mubahtır, devlet hayatı ile özel hayatın ahlâk ölçüleri birbirinden farklıdır" şeklinde Özetlenecek ana fikirde ilginç öngörüler vardır: 1. Nasıl yaşayacaklarını bilmeyen insanları, şiddet kullanarak eğitmek gerekir.

2. Hükümdar şahsı için değil, halkın iyiliği için zor kullanabilir.

3. Kalabalıklar karakter bakımından kaypaktır, zor kullanarak inandırılmalıdır.

4. Faydalı işler azar azar yapılmalı ki halk bunların daha çok farkına varsın.

5. Zalimlik, bir hükümdarın tabasını birlik halinde, itaatkâr tutabilmek için kullanacağı bir silahtır.

6. Hükümdarın şiddeti fertlere zarar verir, gereksiz yumuşaklığı ise devlete zarar verir.

7. Kuvvet ve hile yoluyla galip gelmek, saygı ve itaat uyandırmak gerekir. Dürüstlük övgüye değerdir, fakat siyasî iktidarın muhafazası için hile, ikiyüzlülük, yalan yere yemin etmek zorunluluktur.

8. Bir politikacı aldanmaya istekli enayiler bulmakta hiç güçlük çekmez.

9. Bir politikacı, sözünde durmamayı açıklayacak makul bir sebep her zaman bulur.

10. Sizin nasıl göründüğünüzü herkes görür, ama nasıl olduğunuzu pek az kişi bilir.

11. Halk bir hükümdardan nefret ederse, oturduğu şatonun kalın duvarları onu kurtaramaz.

Kendisini nasıl göstereceğini iyi bilmelidir. Nasıl olduğu değil, kendisini nasıl gösterdiği önemlidir.

12. Fırsatlar, talih; kadın gibidir, kendisine mahcup şekilde yaklaşandan çok, sert muamele edenden hoşlanır. Yırtıcı, vicdanı zayıf gençlere daha çok itaat eder. Bunun için atılganlık tedbirlilikten daha iyidir.

13. Olması gereken değil, olanı ele alıyorum. Nutuklar kitabında olması gerekeni,

"Hükümdar" kitabında da olanı ele aldım.

14. Halka güvenmek, kum üzerine bina yapmak gibidir. (Daha sonra bu görüşünü değiştirip monarşiye karşı cumhuriyetçiliği savunmuştur.) Halka güvenmeyen politikacıların ayakta kalmak için yalan ve ikiyüzlülüğü kullanmaları günümüzün gerçeğidir.

İlkel toplumlar itaat kültürü ortamında yönetildiler. Hür toplumlar demokrasi kültüründe yönetiliyorlar. Demokrasinin bir değer ve kültür olarak benimsendiği toplumlarda halka ve halkın kararına güvenmek gerekiyor.

Halkın sevgisi ve güveni olmadan, hiçbir yönetici kendini emniyette hissedemez. Yalan politikalar veya baskıcı yöntemlerle anlık çözümler elde edebilir, fakat halkın sevgi ve güveni kazanılmıyorsa uzun vadede sistem çökecektir. Sovyetler Birliği buna canlı bir örnektir. Halkın sevgi ve güvenini kazanmak halka dalkavukluk değil, akıl ve bilimin gereğidir.

Despotizmde, korku duygusu uyandırılarak toplum yönetilir. Demokraside, sevgi ve güven duygusu uyandırılarak toplum yönetilir.

- v -

OYUNCU RUH HALİ

Psikiyatri kitaplarındaki Histrionik kişilik yapısına çok benzerler. Kolayca yalan söyleyen, iki yüzlülüğü meslek edinmiş, dış görünüm fetişisti olan kişilerdir. Dikkati çekmek için her şeyi yapan bu tipler, kadınlar arasında bulunur. Maganda erkekler bu tiplere bayılırlar, ama beraberlikleri kısa sürer. Seksten başka her şeyi seksüalize ettikleri için, erkekleri kolay hipnotize ederler. Rol yapmayı seven bu kişiler, bulundukları ortamda bir süre sonra sorun olurlar, ikiyüzlülüğü, kavgaya yol açmayı bu kişilerle gözlemleyebilirsiniz. Dedikoduyu kolay yaparlar, insanları birbirine düşürürler. Bu durumdan ciddi rahatsızlık duymazlar.

Devlet yönetimindeki dalkavukların çoğu oyuncu ruh hali taşıyan bu kişilerdir, iç kavgalar bu kişilik özelliğindeki insanların oyunları sonucu çıkar. Politikacıların eşlerinin bu kişilikte olup olmadığını iyi değerlendirmek gerekir.

İlgi Açlığı Çekerler

Yeterince ilgi görmedikleri ortamda boğulacak gibi olurlar. Kim ilgi gösterirse, sonucunu düşünmeden ona yaklaşırlar* Dikkati çekmek irin her şeyi yaparlar. Moda onların eseridir. Gülünç duruma düşseler de ilgiden aldıkları zevk daha önemlidir, ilgi üzerlerine odaklanmazsa rahatsız olurlar.

Girişkendirler

Neşeli, canlı, heyecan verici, herkesi gülmekten kırıp geçiren kişilerdir. Kolayca arkadaş

olurlar, sempatiktirler. Ancak özleri yoktur. Her şeyleri yapmacık, rol izlenimi uyandırır. Sosyal becerileri yüksektir. Konuşmalarında derinlik yoktur. Annelerini tanımlamaları istendiğinde

"Güzel kadındı" demekten öteye gidemezler.

Övgü ile Beslenirler

Narsisistler gibi oyuncu ruh halinde olanlar da övgü ile beslenirler, eleştiriden hoşlanmazlar, ilgi, onay, dikkati çekmek ve heyecan tutkunluğu özellikleridir. Narsisitlerden farklı olan yanlan, başarmak değil eğlenmek için yaşamalarıdır. Sürekli güvenilmek, beğenilmek, övülmek açlığı içindedirler.

Duygusaldırlar

Ruh halleri hemen değişir. Duygusallıkları bulaşıcıdır. Akıllı hareket eden pek çok kimseyi yoldan çıkarırlar. Mantık değil, duygu onların gerçeklerini biçimlendirir. Zil sesi ile oynamaya başlayabilirler. Dansların vazgeçilmez elemanlarıdırlar. Duygularını ifadede yüzeysel kalırlar.

Rol Yapmaları Doğal Halleridir

Telkine çok açıktırlar; kendilerine ait tutarlı davranış kalıpları yoktur. Sizin ne istediğinizi hissettikleri an, hemen sizin istediğiniz oluverirler. Sürekli rol yapmalarının arka planında, kendilerini sevecek, ilgi gösterecek ve bağlanacakları birini bularak onu elde etmek arzu vardır.

Fiziksel Çekicilikte Çok Başarılıdırlar

Kendilerine bakmak için, bir iş adamının kariyerine gösterdiği çaba kadar çaba gösterirler.

Liposection, yüz bakımı, güzellik salonları onların ilgileri sonucu yaşarlar. Seksi gözükürler ama seksi sevmezler. Ayartıcı, baştan çıkarıcıdırlar.

Kendilerini Tanımazlar

Film yıldızlarının ve TV kahramanlarının özel hayatlarını çok iyi anlatırlar ama kendi iç dünyaları ile hiç ilgilenmezler. Başkalarının kendilerine nasıl bakmaları gerektiğini çok iyi bildikleri halde, kendi kendilerine bakamazlar. Kendilerini geliş-tiremezler. Ben merkezcidirler.

Hemen doyum isterler. Engellenmelerine çok sinirlenirler.

Hastalık İcat Ederler

Hastalığı kullanırlar. Sıkıştıkları zaman bayılan, kusan, kabızlık çeken, her tarafı ağrıyan kişilerdir. Kendilerini kötü hissettiklerinde bunu, organ dili ile ifade ederler.

Her Şeyi Abartırlar

Kendilerinin fark edilmesi için her şeyi göze alabilirler. Kendilerinden nefret edenlerin ilgisini çekmekte bile başarılıdırlar. Sosyal düzeni bozarlar. Bir iş yerinin savaş alanına dönmesine sebebiyet vermeleri hiç de nadir değildir. Yıldırım aşkı, bu kişilik tipinin işidir. Basit bir olaya abartılı ağlama veya öfke gösterirler.

Oyuncu Kişiliklerle Savaş Stratejileri

Onları iyi tanıyın, oyunlarına gelmemek için ilk şart budur. Rezalet çıkarmaya bayılırlar, tatsızlık yaşamamak için onlarla iyi geçinmenin yolunu bulmak gerekir.

Cinsel taciz davalarında çok mağdur olurlar. Eğer kıskanç biri iseniz bu kişilerden uzak durun, yoksa mide kanaması geçirebilirsiniz.

Söylediklerine değil yaptıklarına inanın. Kararlı, tutarlı, disiplinli olursanız bu kişiler ya size uyarlar veya terk ederler. Belki böylesi daha iyidir.

Ağzınız sıkı olmalı, yoksa söylediğiniz şeyler süslenmiş, çarpıtılmış halde bir yerde önünüze gelebilir.

Her kavgacı ruh halinde olan diğer tip insanlara verdiğiniz cevaplarda olduğu gibi, tepkilerinizi mantığınızla verin, duygular hata yaptırır.

Başınızın belaya girmemesi için, düşünerek hareket etmelisiniz. Sinirlendiğiniz an, duygular ön plana çıkar. Bu durum onun savaş alanı demektir. Büyü ve büyücü takıntıları bu haldeki insanlarda çoktur. Sizi inandırırsa beraber psikiyatri kliniğine gitmek durumunda kalırsınız.

Sabır taşıran tiplerdir. Gerekirse, sert sınırlamalara girmelisiniz. Yaptıkları hataların sonucunda bedel ödemelidirler. Cinsel özgürlük tutkulu tavırları, aslında ego doyum aracıdır.

Cinsellikte çok başarılı değillerdir. Tahrik edici tavırlarını onaylamadığınızı belli edin; iyi tavırlarına abartılı dozda yaklaşabilirsiniz. Yalan bile söyleseniz, övgüleriniz onların hoşuna gider. Şımartılmaktan son derece hoşlanırlar.

Oyunculuk yeteneklerini, kullanabilecekleri alanlara yönlendirebilirsiniz.

Huysuzluk ve edepsizlik yaptıklarında gülüp geçin.

Hırçın ama sevimli tiplerdir bunlar. Gözyaşlarına aldanmayın ve doğrularınızı değiştirmeyin.

Ağladığı zaman kendisine mendil uzatın ama, ağladığı konuya girmeyin.

Dedikodu ve yalan söz duyduğunuzda, buna karşı sessiz kalmayın. Onaylamadığınızı hissettirin.

Ağrı ve hastalıkların psikolojik olduğunu söyleyen kişiye çok kızarlar. Hastalıklarına inanırsanız eğer, hastaneye yakın bir ev tutmalısınız.

Oyuncu Tiplerin Bazı Özellikleri

Doğru Yanlış

1. Her olayı dramatize eder, abartırlar.

2. Modadan iyi anlar, dış görünüşe fazla önem

3. Kıyafetleri, tavırları dikkat çekicidir.

4. Heyecanlı, eğlenceli kişilerdir.

5. ilk tanıştıkları kişiye kırk yıllık dost gibi

6. Dedikodu ve laf taşımayı çok severler.

7. Popülerdirler, aranan kişi olurlar.

8. Konuşmalarında öz ve derinlik yoktur.

9. Sıkıldıklarında hastalık numarası yaparlar.

10. Konuşmaları renkli, heyecanlı ama yalanla

doludur.

11. ilgiyi yeterince göremezlerse son derece kırılırlar.

12. Rutin işler onları sıkar, macera, heyecan olmayan

şeylerden kaçarlar.

13. Ayartıcı, baştan çıkartıcı cinsel davranış

14. Kolay inanırlar, hemen vazgeçerler.

15. Kişilikleri, fikirleri her an değişir.

16. Pembe dizilerdeki tipler ile özdeşim kurarlar.

17. Sürekli güvenilmek, beğenilmek isterler.

18. Ben merkezcidirler, hemen doyum isterler.

Doğru özellikleri 9 adedi geçiyorsa eşinizi işinize sokmayın,

- V I -

PSİKOLOJİK TACİZ, MOBBİNG

Fırça Atmak

Askerlikte çok kullanılan, "fırça atmak" diye bir tabir vardır. Bu tabir, psikolojik taciz olarak jargona girmiş bir cümledir. "Mobbing" de sataşmak ve hücum etmek anlamına gelir. Üst düzey yönetim kademesinde bulunan insanlar, çalışanlarını pa-sifize etmek, onları baskı altında tutmak için bu yöntemi sıkça kullanırlar, ideal yöneticiler için fırça atmak, kolaycılıktır. Buna ikna ve inandırma yöntemini uygulayamayan yöneticilerin kullandığı bir yol diyebiliriz.

"Mobbing" biraz farklı bir yöntemdir. Sistematik şekilde baskı yapmak anlamına gelir.

Aileden ülke yönetimine kadar her yerde sistematik baskı ile insanlar pasifize edilir ve kolay yönetilir hale getirilir. Demokratik olmayan bu yöntemde, psikolojik saldırılar yapılır.

Dedikodular, toplantılarda terslemeler, söz hakkı vermemeler, yetkileri kısıtlamalar, saf dışı bırakmak için geliştirilen sistemli taktikler ile hakimiyet sağlanmaya çalışılır. Yetersiz yöneticiler, böyle yaklaşımlar ile kendi iç dünyalarında ego tatmini sağlarlar. Yahut kendi fikrine güvenmeyen kişiler, çıkarlarını korumak için başka yol bulamadıkları ve bilemediklerinden

"Mobbing"i bilinçsizce uygularlar.

Mobbingzedeler de Ne Olur?

Sistemli yapılan psikolojik saldırı, çalışanların ruh halini olumsuz biçimde etkiler. Sabah işe giderken, "Bugün başıma *ne* gelecek acaba, istifa etsem mi?" diye düşünen kişi bir Mobbing-zededir.

Bu durum uzun süre devam ederse psikosomatik hastalıklar başlar. Mide, kalp, cilt, barsak bozuklukları veya ense-baş-boyun-sırt ağrılarına sık rastlanır. Cinsel tacize kadar varabilecek psikolojik saldırı olayları, insanda ruhsal çöküntü, kendine güvensizlik, kaygı düzeyinin yükselmesi, tartışmalar ve kavgalara neden olur. İçki-sigara kullanımında artışa neden olur. Mobbinge maruz kalanlar işyerinde hata üstüne hata yaparlar, çalışanlarla sosyal iletişimleri bozulmaya başlar. Bu yanlış tutum iş verimliliğini artırmak yerine azaltır.

Motivasyon Artırıcı Bir Teknik Olabilir mi?

Bir işyerinde çalışanların verimini arttırmak veya evde çocukların ders çalışmasını sağlamak için baskı, tehdit, korkutma ve sindirme bir yöntem olarak maalesef sık kullanılır. Bu yöntemi iyi niyetle ve doğru olduğuna inanarak kullananlar, baş edilmesi en zor kişilerdir. Kendi çocukluk dönemlerinde ve yetiştirilme tarzlarında gördükleri bu yöntemi hiç

sorgulamayan bu kişiler, sonuç aldıklarını zannederler. Mobbing yöntemi ile yetiştirilen çocuklar genellikle pasif ve agresif olurlar.

Yani otoritenin istediğinin zıddını yaparak onu sinirlendirip zevk almayı huy haline getirirler.

Konuşturulmadıkları için, böylesine bilinç dışı bir tatmin şeklini savunma olarak geliştirmişlerdir.

Siyasal Mobbing

Ülke yönetiminde Mobbing'i yöntem olarak benimseyenler, sistematik baskıyı "rejim" haline getirmişlerdir. Uyguladıkları yasalar çok katıdır ve bunları evrensel normlara göre düzenlemekten kaçınırlar. Yönetilenle küçük görüldüğü, değer verilmediği ve eğitimsiz kabul edildiği için sistematik baskı yapmayı bir hak olarak kendilerinde görürler. Hatta, "Demokrasi eğitimli toplumların yönetim şeklidir, bizim halkımız eğitimsiz olduğu için demokrasi ülkemize lükstür"

tezi bu anlayışta olanlar tarafından sıkça dile getirilir. Doğru eğitimin demokrasi kültüründe olacağını düşünmezler.

Bu tarz yönetimlerin idaresinde yaşayan insanlar, kendilerini güvende hissetmezler, değerlerini yitirdiklerini düşünürler. Ayakta kalmak için yalan ve ikiyüzlülüğe sık başvururlar.

Yetenekleri gelişemez. Özgür düşünen, bağımsız davranan, zora talip olan bireyler bu baskıcı yöntemlerle pasifize edilirler. Toplumsal motivasyon kırılır, değerler yitirilir. Bu sebeple *eğitimsiz toplumların, demokrasiye daha çok ihtiyaçları vardır.* Kendilerine güven gelen, iyi değerleri benimseyen, farklı fikir üreten, yarışmacı ve çalışkan kişiler, kendilerine özgür ortam sağlanan ve ödüllendirilen kişilerdir.

Sistemli psikolojik tacizin, kısa vadede motivasyon artırıcı görünümü aldatıcıdır. Uzun vadede; kızgın, öfkeli, memnuniyetsiz, mutsuz, değerlerini yitirmiş bireyler ortaya çıkar. Bu insanlar baskıcı uygulamaların meyvesidir.

Sistemli psikolojik taciz beklentilerin aksine verimi ve kaliteyi artırmaz, hatalı ürünü artırır.

Ekonomik hareketliliği azaltır. Sovyet sisteminin çöküşün de insanların özgürlüklerinin sistematik olarak baskılanmasının büyük rolü vardır.

-VII-

POLİTİK LİDERLİK VE SEÇMEN DAVRANIŞI

Psikolojik savaşta savaş stratejileri ve taktikleri belirlenirken liderlerin kişilik özellikleri ve liderlik vasıflarının olup olmadığı önemli bir değerlendirme alanıdır.

Şiddete yatkın ki silik

özellikleri ile liderlik özelliklerinin aynı kişide bulunması çok ciddi toplumsal sonuçlar doğurabilir.

Doğu toplumları lider tipi toplum özelliklerini daha fazla gösteriyorlar, iyi bir lider büyük başarılara götürürken, kötü lider bütün birikimi bozabiliyor, insanlığın gelişim süresinde demokratik Liderlik ve Konsey yönetimi liderliğin yerini alıyor.

Her durumda da aile reisinden okula kadar her alanda etkili liderlik önemlidir. Liderliği siste matize eden çalışmalar çoktur, iyi ve kötü günlerde liderler toplumu bir arada tutabilir veya değiştirebilirler. Grup performansı sağlamak, grup stresini bilip kontrol etmek, bireylerin ego doyumlarına hitap etmek, derinlik sahibi olmak, duyarlı noktaları bulmak, ajitasyon gücü, bireylerin beklentilerini anlayabilmek, ölçülebilen özellikler haline gelebilir.

Lider toplum ilişkisini kaybedeni olmayan bir ilişkiye dönüştürmenin, liderin iyi psikoloji bilmesi ile ilgisi büyüktür. Liderin hatasından savaş kaybedilebilir.

Yönetilenlerden kendilerini tanımaları, yöneticileri çoban gibi görmemeleri gerekir. Liderle iş ortaklığı içinde oldukları bilinci varsa, o grup uzun, devamlı, kalıcı, üretken iş birliğine yö-

nelebilir.

Anlayan, dinleyen, sorunların tartışabilen, her türlü düşünceye açık, destekleyen, yardımcı olan, arka çıkan lider azdır. Sizi hatırlayan değer veren lider gerçek liderdir.

Liderlik taslamayan, işbirliğine açık, her şeye karışmayan işleri delege edebilen, çalışanlara güvenebilen, açık, dürüst iletişim kurabilen liderleri

bulmalıyız, insanların iyi yönlerini bulup onunla ilgilenen liderin yanında kişi kendisini rahat hisseder.

iyi lider iletişimi geliştirir, verimi arttırır, iyi kararlar aldırır, sorunlara daha doğru çözümler üretir. Adil davranacağına inandığımız, yanında kendimizi güvende hissettiğimiz liderlerin özelliklerini aşağıdaki ölçekle belirlemeye çalıştım.

Diğer ölçekle de lideri seçen kişinin kendini değerlendirmesine ışık tutmaya çalıştım.

Politik Liderlik Ölçeği

1- Sık fikir değiştirmez.

2- Ne yapacağı bellidir, güven uyandırır.

3- Kendisine yontmaz, bencil değildir, paylaşmayı sever.

4- Başkaları kendisi ile işbirliği etmekten kaçınmaz.

5- Önemliyi önemsizi ayırt eder.

6- Yapılabilir olanla yapılabilir olmayanı ayırt eder.

7- Gerçekçi hedefleri vardır, hayalci değildir.

8- Zihin kavrayışı yeterlidir.

9- Öğrenme ve kendini geliştirme yeteneği yeterlidir.

10- Rakibini dost haline getirmeye çalışır, hırçınlık yapmaz, uzlaşmacıdır.

11- Liderlik rolü oynamaz, samimidir.

12- Kendini iyi göstermek için zorlamaz.

13- Sıkıştığı zaman bile yalan söylemez. Güvenilir ve dürüsttür.

14- Ülkenin menfaatini partinin menfaatinden önce tutar.

15- Önce devlet adamıyım, sonra siyasetçiyim der.

16- Yanında çalışanların duygu ve düşüncelerine önem verir, onlara sinirlenip onları incitmez.

17- Karar verirken yanında çalışanlara danışma alışkanlığı vardır.

18- Ayıran değil birleştiren özelliklere önem verir.

19- Çalışkandır, rahatını düşünmez.

20- Ahlâki değerlere önem verir, adaletsizlik yapmaz.

Not: Eğer 20 puan verdiyseniz o liderden kaçınız. 20-40 puanla çobanlık yapabilir. 40 puan üstünü verdiyseniz o lidere artık güvenmelisiniz.

Seçmen Kendini Değerlendirme Ölçeği

1- Liderin sağlık politikalarını biliyorum.

2- Liderin ekonomi politikalarını biliyorum.

3- Liderin ulusal güvenlikle ilgili politikalarını biliyorum.

4- Liderin eğitim politikalarını biliyorum.

5- Liderin dünya barışı ile ilgili politikalarını biliyorum.

6- Liderin çevre politikalarını biliyorum.

7- Liderin insan haklarına yaklaşımını biliyorum.

8- Liderin dış politika ile ilgili görüşlerini biliyorum.

9- Önce kendimi değil ülkemin çıkarlarını düşünüyorum.

10- Kendimi politikacının yerine koyabiliyorum.

11- Takım tutar gibi parti tutmuyorum.

12-Hangi kadro gelirse gelsin ülkenin yararına olmasına önem veriyorum.

13- Samimi, güvenilir, dürüst olmaya önem veriyorum.

14- Kararlı, tutarlı, devamlı tutumlara önem veriyorum.

15- Ayıran değil birleştiren özelliklere önem veriyorum.

16- Paylaşma, yardımlaşmaya önem veriyorum.

17- Hak arama yöntemi olarak şiddeti doğru bulmuyorum.

18- Sorun çözme yöntemi olarak uzlaşmayı görürüm.

19- Başkasının hakkına saygı duymaya önem veririm.

20- Kendi fikrimi zorla başkasına kabul ettirmeye çalışmam.

Not: 40 puanın altında aldıysanız kendinizi geliştirmelisiniz. Eğer kendinizi geliştirmezseniz lütfen oy vermeyiniz, hata yaparsınız.

Sekizinci Bölüm

KORKU KÜLTÜRÜ ve EĞİTİM

"Bulunduğu toplum için fikir üretip de

söylemeyen ya tembel, ya bendi, ya da

korkaktır."

Seneca

PSİKOLOJiK SAVAŞIN başarısında etüdünün iyi yapılması, stratejisinin iyi belirlenmesi birinci derecede önemlidir. Bir toplumun korku duygusu ile oynamak hem askeri hem kültürel savaşta kullanılır.

Korku duygusu ile eğitilen bireylerden oluşan toplumda korumaya yönelik, tutucu özellikler daha belirgindir. Korku duygusu beyinde savunma ve korunmaya yönelik zihinsel şartlanmalar geliştirir. Sevgi ve güven duygusu ortamında beyinde yenilik arama davranışına yönelik zihinsel şartlanmalar gelişir. Özgür bireylerin yönetici, üretken olmalarının biyolojik temeli budur.

Çaresizliği, korkuyu öğrenmiş bireylerden oluşan toplum hep çoban arayışı içerisindedir. Özgür ruhlu, özgür kafalı insanlar yetiştiren okullar güven duygusu ve güven kültürünü geliştirir.

Çağdaşlık, demokratik kültürün yerleşmesi ile mümkündür. Üniversitelerde dilin kemiği, aklın dizgini yoksa bilimsel üretim kalitesi artar.

"Sorma, düşünme, itaat et" düşüncesi Mezopotamya kültürlerinden bu güne gelen bir davranış

kalıbı idi.

Günümüzde bu özellik meziyet değil, sakınca haline geldi, insanlık pek çok evreler geçirdi.

Kölelik dönemi, işçilik dönemi ve bugün yaşanan özgürlük dönemidir bu evreler.

Özgürlük döneminde çocuk bile hakkını aramak zorundadır. Nitekim 1989'da Birleşmiş Milletler Genel Kurulu Çocuk Hakları Sözleşmesini kabul etti ve 1990'da yürürlüğe koydu. Çocuk haklarında bugün gelinen nokta, insanlığın gelişim sürecinin önemli bir noktasıdır. (Doğan, 2000) Dünya teknolojik bir köy oldu, iletişim olağanüstü hızlı. Herkesin birbirinden haberi var.

Küreselleşme kaçınılmaz bir gerçek olarak önümüzde duruyor. Fakat "yeni dünya düzeni" adil işlememektedir.

Özgürlük Tehdit Altında mı?

Bir ülkede kaynakların yarıdan fazlası %10'luk bir grup tarafından kontrol ediliyorsa, bu rahatsız edici bir tablodur.

Bir ülkede, yönetim %10'luk bir grup tarafından yapılıyorsa, bu suçluluk duygusu uyandıracak bir tablodur.

Aristoteles orta sınıfın güçlü olması ve onun siyaseti yönetmesinin ideal olduğunu söylüyordu.

Gelirin adil dağılmaması, yönetimin adil olmaması insanlarda servet düşmanlığı ortaya çıkarır.

Adaletsizliğe karşı hak arama duygusunun gelişmesini önlemek için, zorbalık ve itaat kültürünün desteklenmesi, ege-menlerce "kısa ve çabuk yol" olarak görülmüştür. Ancak insanlık, diğer evreleri yaşadıktan sonra artık, özgürlük sosyolojik dönemine girdi. Bu evrede; baskı, tehdit, korkutma yöntemleri ile toplumu idare etmek uzun süre etkili olmayacaktır.

Devlet Baba Düşüncesi

Gelenek yapımızda oluşmuş kolektif bilinçaltı kalıplar devleti baba yerine koyma eğilimindedir. Devlete itiraz etmenin babaya itiraz olarak algılanmasının psikodinamik boyutu vardır. Kolektif bilinçaltındaki düşünce ve duygu kalıplarına (Arc-hetyp) uygun politikalar üretilmelidir. Bu nedenle yasa dışı eylemi zorlayan ideolojik etkinlikler, yürüyüşler ve okul önlerindeki protestolar toplumsal cevap bulamamaktadır. Toplumun büyük çoğunluğu düşüncesini devleti incitmeden yapma duygusunu taşıması seçim tepkileri şeklinde ortaya çıkabilir.

Devleti kutsallaştıran, dogmatik olarak devlete bağlılık duygusu ile babaya bağlılık duygusunun ayrıştırılması uzun sosyolojik faz gerektirir.

Çözüm Nedir?

iyi adamlar ile kötü adamlar arasındaki kavga bitmeyecektir. Uzun vadeli çözüm, iyi adamların çoğalmasıdır.

Orta vadeli çözüm, iyi adamların organize olmayı, doğruyu doğru şekilde savunmayı

başarabilmeleridir.

Kendini beğenmiş "kurtarıcılar" beklemek, itaat kültürünün devam eden bir anlayışıdır. Bilim, sürekli gerçeği arama çabasıdır. Çözüm için, hak arama bilincinin oluşması gerekmektedir.

Anadolu insanı köleliğe değil, özgürlüğe layıktır.

Bilinçli bir halkın karşı konulmaz iradesi, yanlışları düzeltecek tek güçtür.

Hak Arama Bilinci

Bir halk, hakkına sahip çıkacak oranda bilinçli ise, o toplumda kötü adamlar azınlıkta kalacaktır.

İslâm peygamberi bir gün şöyle söylüyor: "Zalime yardım ediniz." Bunun üzerine arkadaşları bu nasıl olur, diyorlar. Cevap çok net olarak gelir: "Ondaki hakkınızı alarak ona yardım ediniz."

Gerçekten de bir insan eğer hakkını aramıyorsa, kişi o hakka layık değildir.

Günümüz insanlığının ortak değerlerinden birisi demokrasidir. Demokrasiye inanan insanın üç temel özelliği vardır:

1. Eleştiriye açıktır.

2. Farklı düşünceye saygılıdır.

3. Zor yoluyla fikir değiştirmeye çalışmaz.

Hakkını arama bilincine sahip bir insan, bu özelliklerini koruyarak sürekli düşünce üretiminde bulunacaktır.

"Eğer ben hakkımı aramazsam, beni yönetenler haksızlığa devam edecekler" diyerek, demokratik yöntemlerle hakkını aramayı başaracaktır, insanlar haklar ve özgürlükler konusunda bilinçlenirse, toplumsal gelişmenin getirilerinden ve çağın nimetlerinden herkes yararlanmış olur.

Katılımcılık,Sosyal Patlamanın Çözümüdür

Otoriter yönetimlerde, yönetilenler kendilerini idare edenleri sorgulamazlar, hesap sormazlar, eleştiremezler. Bu nedenle muhalefet yoktur.

Otoritesi olan rızaya dayalı sistemde ise, yönetilenler eleştirilebilir. Yanlış yapanlardan hesap sorabilir. Halk örgütlenerek hak arama çabasına girebilir.

Yönetimde keyfiliği önleyecek tek yol budur.

Demokrat yönetimlerde bir general çıkıp, "Devletin yüce menfaati söz konusu olduğunda hukuk rafa kaldırılabilir" gibi antidemokratik bir sözü söyleyemez.

Demokrat yönetimde haksızlığa uğradığını düşünen insanlar, yasadışı yollarla hakkını aramaya çalışmazlar.

Gerçekten de bugün Batı ülkelerinde üç kişi bir araya gelse, dernek kurarak bir amaç etrafında çalışmaktadırlar. Bu bizim .kültürümüzde de vardır. Vakıflarla sivil toplum örgütlenmesi şeklinde insanlar yönetime katılıp düşünce üretmişlerdir.

Yönetilenler olabildiğince her düzeyde iktidara ortak olduklarında, yaşanan keyfilikler önlenecektir. Katılım ne kadar yaygın ve etkili olursa, insanlar o kadar sistemi kendi eserleri gibi görecek ve sahip çıkacaklardır. Yapılan eleştiriyi, özeleştiri olarak düşünecekler ve hatalarını düzeltmeye çalışacaklardır.

Sürü içgüdüsüne Dikkat!

Hak ve özgürlük bilincinin karşıt duygusu, sürü içgüdüsüdür. Sürü içgüdüsüne sahip insanlar, duygularını bastırırlar. Maruz kaldıkları haksızlık karşısında direnemeyip alkole yönelirler, çocuklarını ezerler ve sağlıklarını bozarlar. Sürü içgüdüsünün yaşandığı yerde adi suçlar, cinayetler artar, kaba kuvvete dayalı sosyal patlamalar yaşanabilir.

Sürü içgüdüsüne sahip olan yığınların patlaması Çin, Roma büyük yürüyüşlerini, Fransız büyük devrimini doğurdu.

Patlamalar yerine boşalmaları sağlayacak modelde beş özellik gereklidir: 1. Sorumluluğu paylaşmak.

2. Birlikte karar vermek.

3. Başkasının haklarına saygı göstermek.

4. Eleştiriye açık olmak.

5. Düşünceleri zorla değiştirmeye çalışmamak.

Bu modelin adı özgürlükçü, çoğulcu, katılımcı demokrasidir. Demokrasiyi değer olarak benimsemek yetmez, yöntem.olarak da benimsemek gerekir. Demokratik bir grup içinde yaşadığına inanan insan, kendini güvende hissedecektir. Kendini güvende hisseden insan da, beklemeyi bilecektir.

Değişime Karşı Korku

Otoriter eğilimli kişiler, özgürlüğü ve çoğulculuğu tehdit olarak algılarlar. Kendisini tehdit altında gören kişi, daima korku içindedir. Korku içerisindeki kişi, kimseye güvenmemeye başlar.

Diktatörlüğe Gidiş

Gerçekten de korku, insanları diktatörlüğe götürmeye başlar. Korkan kişi, suçluları şiddetle cezalandırır. Her şeyi potansiyel tehdit olarak algılama eğilimindedirler. Denetimleri aşırı biçimde artırırlar ve özgürlükleri kısıtlarlar. Otoriteye korunma amacıyla iyi bakma eğilimlerinin onları kötü sona daha çok yaklaştırdığının farkına varamazlar.

Marilyn French, "Beyond Power" isimli kitabında (1985):

"Güç kullanımı acıya, geçici zevklere karşı bir koruyucu ola-rak artırılmaktadır. Fakat yaşamdaki her şey gibi güç kullanımı da kısa ömürlüdür. Baskı ve zorbalık düzeni sağlamak için basit ve zaman almayan bir yöntem olarak görülür. Aslında grup uyumu için katılımı sağlamaktan, kişileri dinlemekten onları ikna etmekten ve karşılıklı etkileşimden daha pahalı ve can sıkıcıdır" demektedir.

Otoriter eğilimli kişiler, güce dayalı disiplini bir yöntem olarak benimsediklerinden sıcak ve sevilen kişiler olamayacaklardır. Sevilemeyen kişiler, değişime kapalı kalacaklardır. Fildişi kulede yaşar gibi topluma çıkamayacaklardır. Her değişim onlar için bir tehdittir.

Çocukları bile, "Düşmanını tanı" öğretisiyle büyüten bir düşünce sistemi, gerçekten korkak bir sistemdir. Egemen konumlarını korumak için oluşturdukları kuşkuculuk paranoyasının etkisinde kalarak sağlıklı düşünememektedirler.

Tutucu kişilik özellikleri ile denenmemiş şeylere şüphe ve korku ile yaklaşacaklardır. Hep denenmişi tercih edeceklerdir.

Demokratik Liderlik Nedir?

Demokrat olmayan liderlerin bazı mitleri vardır.

• Bir şeyin olmasını istemiyorsan, komisyona havale et.

• Demokrasi, iş ortamında yürümez.

• Demokrasi, aile ortamında yürümez.

• Demokrasi, kulağı dolaştırarak göstermek gibidir.

Fakat Hitler, Mussolini, Stalin gibi diktatörlerin çıkmasının nedenleri analiz edilirken şu noktaya gelindi. Demokrasi ideal sistem değildir ama mevcutlar içerisinde en iyisidir.

Demokrasi bir araçtır, amaç değildir. Demokrasi iyi insanların elinde olursa, toplumsal barış

sağlanır. Demokrasinin iyi insanların elinde olması için de, toplumda iyi adamların çoğunlukta olması gerekmektedir.

Demokrat bir lider, ister anne-baba olsun, ister politikacı, isterse patron olsun altı ana özellikle ayırt edilir:

1- Eleştiriye açıktır.

2- Birlikte karar vermeyi hedefler.

3- Sorumluluğu paylaşır.

4- Başkalarının hakkına saygı duyar.

5- Karşı tarafı aktif olarak dinler.

6- Zor kullanarak fikir değiştirmeye çalışmaz.

Özgürlük ve bağımsızlık duygularının fazla olduğu günümüz gençliğinde, sevgi-disiplin-ilginin dengeli verilmesi, yaratıcılık, keşfedicilik, girişimcilik özelliklerini harekete geçirir.

Karara katılan, kendisinin fikrine önem verilen genç, özgüven sahibi olacaktır. Fikri sorulmayan, onun adına karar verilen genç ise, sürü içgüdüsü ile hareket edecektir. Baskı, tehdit, korkutma ve sindirmeyi hak arama ve sorun çözme yöntemi olarak benimsediği için, yönetici konumuna geldiğinde acımasız lider ortaya çıkacaktır.

Sorun yaşadığı zaman kendini sorgulamayan, kusuru başkasında arayan, toplumu suçlayan yöneticilerin çocukları hep böyledir. Kendi becerisizliklerini başkasının kusurları ile örtmeye çalışırlar.

Çocukluğunda yaşadığı ailede demokratik işleyiş varsa, çocuk demokratik bir grup içinde yaşama tecrübesi kazandığı için hak arama ve sorun çözme yöntemi olarak baskı ve şiddeti kul-lanmayacaktır, ikna ve inandırma yöntemiyle hareket edecek ve barışçıl sonuçlar elde edecektir.

Ulusal Güvenlik Sendromu

Bir insan düşününüz; "Düşmanını tanı, senin Türk'ten başka dostun yoktur", gibi sürekli beyin yıkama yöntemleriyle eğitilmiştir. Bu çocuğun kendine olan özgüveni ve çevresine iti-madı nasıl gelişebilir?

Bu insan çocukluğunda otoriter bir aileden gelmişse, bu ailelerde sorun çözme ve hak arama yöntemi olarak baskı, şiddet, tehdit, sindirme, korkutma, azarlama yöntemleri uygulanır.

Bu kişi, demokratik bir grup içerisinde yaşama deneyimini kazanamamıştır.

Bu kişi, hep emir almaya ve emir vermeye alışmıştır. Halbuki demokratik grup işleyişinde emir verilmez, fikir verilir. Kural koyulmaz, örnek olunur.

Bu kişi ülke güvenliğinden sorumlu bir makama geldiğinde, doğal olarak kendi dağarcığındaki değerleri ve yöntemleri uygulayacaktır. Sevmediği, hoşlanmadığı veya kendisi gibi düşünmeyen herkesi potansiyel tehlike olarak algılayacaktır.

Her şeyi mavi kuvvetler-kırmızı kuvvetler diye ayıracak, sürekli düşman arayacaktır.

Böyle yetişen kişiler sürekli korku ve güven bunalımı içerisindedirler. Bu nedenle yanlış

istihbarat raporları ile kolaylıkla yanıltılabilirler.

Son 5-6 yıldır bu süreç işlemiş, kararları ile üç bine yakın subay astsubay yargısız infaza maruz kalmıştır. Yahut kendi kültürel kimliklerini yaşamak isteyen, anasından öğrendiği dili konuşmak, yazmak isteyenler bölücülükle suçlanır hale gelmişlerdir.

Korku kültüründen gelen insanlar dostları ile düşmanlarını kolayca karıştırabildikleri için, büyük hatalar yaparlar. Evrensel değerleri savunanlar, hemen vatan hainliği ile suçlanırlar.

Kendilerini en büyük vatansever, her

şeyi bilen kurtarıcı psikolojisinde gördükleri için,

eleştiriye açık değildirler. Diyalogdan kaçarlar. Problemleri konuşmayı vakit kaybı gibi algılarlar.

Zaten empati yetenekleri gelişmediği için, başkalarını dinlemezler. Dinleseler de karşılarındakine az sonra ne diyeceklerini düşünerek dinlerler.

Küreselleşmenin ve yeni dünya düzenin yaşandığı günümüzde Türkiye, yerini Batı değerlerinden yana koymuştur. Hak ve özgürlük esasına dayalı yeni dünya düzeninde hak arama ve sorun çözme yöntemi olarak demokratik yöntemler geçerlidir.

Her türlü fikrin pazara sunulduğu, doğru fikirlerin yaşayacağı, yanlış fikirlerin zamanla yok olacağına inanan yeni dünya düzeninde zorba yaklaşımlar, korku ve güvensizliğe dayalı gü-

venlik konseptleri savunulamaz.

İnterneti yasaklamayı, ulusal güvenlik tartışması içine sokan iki devlet var dünyada.

Bunlardan biri Afganistan, diğeri de Türkiye.

Bir ailede baba yetersizse, anne veya büyük oğul direksiyona geçer. Türkiye de sivil irade sorunları konuşarak çözmek için otoritesini ortaya koymalıdır. Yoksa dış dünyada Türkiye'nin imajı militarist bir yönetim olarak gözükmeye devam edecektir.

Büyük yöneticiler, farklı karakterdeki insanları aynı amaç etrafında benzer hareket şekliyle çalıştırmayı başarırlar. Osmanlı ve ABD bunu başardı. Biz de başarmalıyız.

Duygusal Hayatın Eğitilmesi

İnsanda, düşünen beyin, hisseden beyin diye tanımlayabileceğimiz iki beyin vardır.

İnsanoğlu gezegenimizin en üstün varlığı ise, bu güçlü olduğu için değil, akıllı olduğu içindir.

İnsan beyninin kuru gerçekleri kaydeden bölümü hipokam-pustur. Duygusal çeşniyi kaydeden bellekte amigdala isimli badem şeklindeki hücreler grubudur.

Korku, öfke, heyecan, depresyon, neşe, sevinç, kıskançlık, şüphecilik beyinde kimyasal

olarak özellikle amigdal bölgesinin yönetimindedir. Yüz ifademizi burası belirler.

Duygusal anılar, korkular, heyecanlar beynin ilgili bölgelerinde "netvvork" olarak kaydedilir.

Beynin amigdal bölgesi çıkarıldığında duygusal körlük oluşur. Çok iyi konuşabildiği halde yakınlarına karşı sevgi, nefret ve acıma hissedemez hale gelir.

Beyne bir uyarı geldiğinde talamus bölgesi bunu süzgeçten geçirir ve bu bilgileri beyin kabuğuna gönderir. Bu arada bazı bilgileri de doğrudan amigdale gönderir. Bu tasnif duygusal şartlanmalarla ilgilidir.

Çocukluk dönemlerinde korkutularak yetiştirilmiş insanların beyinlerinde, böyle refleksler oluşmaktadır. Sormadan, düşünmeden itaat etmek konusunda duygusal şartlanmalar meydana gelmektedir.

Kişi eğer isterse beyindeki bu duygusal şartlanmayı değiştirebilmektedir. Beyninin sağ ön bölgesi zarar görmüş kişiler, empa-ti yeteneklerini yitirmektedirler. Söylenenleri anlıyorlar ama ses tonundaki duygusal farklılığı ayırt edemiyorlar.

Duygusal hayat ve korkular atalarımızdan bize miras kalmıştır. Ama biz onları değiştirebilecek zihinsel ve duygusal altyapıya sahibiz. "Sorma, düşünme itaat et" zihinsel şartlanması yerine,

"sorgula, düşün, uygula" gibi zihinsel ve duygusal şartlanmalar çağımızın doğrularıdır.

Dokuzuncu Bölüm

KÜLTÜRLER ÇATIŞMASI ve İNSAN PSİKOLOJİSİ

“Bulunduğu toplum için fikir üretip de

söylemeyen ya tembel, ya bencil, ya daç

korkaktır.”

Seneca

Kültürel Kimlik

HEM DÜNYA hem Türkiye kültürel değişim süreci içerisindedir. Savaş malzemeleri değiştiği gibi savaş stratej ileride değişti.

İnsanlardaki ait olma, benimsenme, bağlanma duygusu kimlik oluştururken daha fazla dikkati çekmeye başladı.

Halkına yabancılaşmamış yöneticiler, toplumla sevgi ve güven ilişkisine daha çok önem vermeye başladılar.

Devlet fetişizmi, aşırı vatanseverlik korkutucu atmosfer oluşturarak psikolojik blokaj yapıyordu.

Tartışılması caiz olmayan bürokratik alanların varlığı, çağdaş toplumlarda olmamalıydı.

Baskı ahlâksızlaştırıyor, ikiyüzlü yapıyor, samimiyetsizliğe itiyordu.

Yaşama hakkı eşittir ifade özgürlüğü olmalıydı. Bu ulusal hukukun bir parçası haline gelmeliydi.

ideolojik devlet anlayışı, zıtlıklar üzerine dayanır. Yurtsever-vatan haini, ilerici-gerici gibi kutuplaşmayı teşvik eder.

Özgürlükten Korkmamalıyız

Militan demokrasi, ifade özgürlüğünü tehlike olarak algılar, ifade özgürlüğü, devleti inciten sözler içinde geçerli olmalıdır.

Özgürlük korkusu, çağdaşlaşmanın önündeki en büyük engeldir. Erich Fromm, bireyselliğin önündeki en büyük engelin özgürlük korkusu olduğunu söylüyordu. Dışsal sınırlamaların en aza indiği bireysellik, çağdaş psikolojik taleptir. Teslimiyeti, kitleler içerisinde erimeyi vadeden otoriter sistem artık geride kaldı.

Özgürlükçü paradigmaya gelmeliyiz. Teslimiyetçilik, militan demokrasi, farklı kültürel inanç sistemindeki insanların oluşturduğu topluluğu başarılı yönetmede yeterli olamaz. Daha önce köyünden çıkmayan, komşu kızı ile evlenen, çiftçilik yapan insanlar artık çalışıyor, yurt dışına gidiyor. Kendi kültürel kimlikleri ile kamuda var olmak istiyor. Bu toplumsal değişimi paranoid alınganlıkla tehlike gibi algılarsak çağın gerisinde kalırız, ideolojik kutuplaşma içerisinde Kore bile bizi geçer.

Yasaları değiştirmek yeterli değildir. Zihinler de değişmelidir. Zihinsel istibdatların yıkılması çağdaşlıktır. Eleştiri ve tartışma kamu ahlâkına girer. Sayın Sami SELÇUK'un veciz ifadesi ile

"Eleştiri ve tartışmadan vazgeçme lüksümüz yoktur. Toplum yararınadır, ödevdir. Bireysel ahlâkın alanına giren bir hak değil, ödevdir. Haktan vazgeçilebilir ama ödevden vazgeçilemez."

Toplumsal Güven Sorunu

Francis Fukuyama "Güven" isimli bir kitap yayınladı. Daha doğrusu yayınlamak zorunda kaldı.

Ekonomik refahın oluşması için güven duygusunun yaygınlaşmasını savunuyor. Toplumları yüksek güvenli ve düşük güvenli toplumlar olarak ikiye ayırıyor, insanların birbirine güvenmesinin, sağlıklı bir ekonomi için gerektiği kadar istikrarlı bir demokrasi için de gerektiğini belirtiyor.

Dünya değerler sıralamasında 40 ülke arasında Türkiye, insanların birbirine en az güvendiği 39. ülke, 40. sı da Brezilya.

Merkeziyetçi devlet politikalarının, devletin düzenleyici rolünün yanlışlığının güven duygusunun azalmasındaki rolü bir iddia olarak dikkati çekiyor.

Samuel Huntington, küresel düzende ideolojiler yerine kültürlerin yükseldiğini ve "sivil bir çatışma" dönemine girildiğini söylüyordu. Eğer bir çözüm bulunmazsa kültürel farklılıkların zorunlu bir çatışmaya yol açacağı tezi çok ürkütücüydü.

ABD'de son yıllarda adı geçen Milenyum 2000 Örgütünün ABD yönetimini etkilediği düşüncesi küresel tehlike olarak gözüküyor. Bu tarikat 2000'li yıllarda Hz. İsa’nın geleceğini, Hz. Isa gelmeden önce İsrail devleti kurulacağını ve savaş çıkacağını savunuyor. Ortadoğu'da savaş beklentisini çağrıştıran bu hurafelere ABD yönetimi inanma eğiliminde ise, ABD

aydınlarına büyük iş düşüyor demektir.

Kültürel İslâm

Türkiye'nin kültürel inanç sistemi Osmanlı döneminde kavgayı değil, barışı sağlayıcı bir unsur oldu. Çeşitli alt kültür grupları dinî yorum içerisinde kimliklerini koruyarak bu güne gelebildiler. (Volkan, 1999)

Çağımızın evrensel değerleri; "özgürlükçülük, çoğulculuk, açıklık, uzlaşma" dır. Özgür fikir pazarında herkes eşit şekilde malını arz eder. insanlar istedikleri fikri seçerler. Beğenmediğin bir görüş varsa onu yasaklayarak, fakir ve kısır fikir dünya yaratamazsın. Karşı argüman geliştirerek, fikir mücadelesi ve ikna-inandırma yoluyla kendi doğrularını savunabilirsin.

İslâm dininin şura'ya önem veren, zorlamayı reddeden "muhabbet ve merhamet" zeminine oturmuş yapısı işletilebilir mi? Kur'an-ı Kerim din adına yapılan baskılı bir ortamda mı (Iran, Suudi Arabistan) daha iyi anlaşılıyor, yoksa demokrasi örfünün bulunduğu ülkelerde mi daha iyi anlaşılıyor? Emeviler dönemindeki isdibdatın, İslâm’ın yararına olmadığı, birçok bâtıl mezheplerin ortaya çıkmasına neden olduğu düşünülürse demokrasi kültürü ile İslâm dininin çatışmadığı daha iyi anlaşılır.

Kültürümüzdeki manevi dinamikleri iyi kullanırsak toplumun azalan sevgi ve güvenini artırmak mümkün olur. Türk insanı kendisi yalan söylese bile, yöneticisini dürüst ve dindar görmek isteyen bir kültüre sahiptir. Bu özellik göz ardı edilmemelidir.

Cemil Meriç’in dediği gibi; *"En büyük düşmanımız ön yargı, en çok ihtiyacımız olan şey diyalogdur."*

Sonuç olarak şunu söyleyebiliriz:

Bu kitapta kapsanan konuların çoğu sevgi, saygı, güven duygusunun önemine işaret eder. Baskıcı yaklaşımların insanı ah-lâksızlaştırdığı, iki yüzlülüğe, samimiyetsizliğe ittiği vurgulanır. Siyasî ve askerî otoritenin kültürel inanç sistemini göz önüne almasına uyarı niteliği taşır.

Bir toplumda sevgi, saygı ve güvenin azalması, sosyal ilişkileri düzenlemeyi zorlaştırır. Bireyler arası kavgaların artması, toplumsal huzurun bozulması sonucunu doğurur, insanları yalnızlığa iter.

Ekonomik hareketlilik azalır.

Barış ve huzurun yaygınlaşması için insan psikolojisini merkez alan politikalar üretmek ön planda yer alacaktır. Postmodernizm böyle diyor.

KAYNAKLAR

AKAN, T. : Anne Kafamda Bit Var, Can Yay., 6. Basım, İSTANBUL, 2002

AKMAN, N.: Üzümünü Ye Bağını Sor, imge Yay., İSTANBUL, 1997

AKYOL, T.: Cumhuriyet Osmanlı'nın Devamıdır, Ed: Mehmet Gündem. Eleştirel Akla Çağrıdan, iyi Adam Yay., İSTANBUL, 2000

ALTAN, M.: Esir Çocuklar Cehennemi, Birey Yay., İSTANBUL, 2001

AMERICAN PSYCHlATRlC ASSOClATlON : DSM. IV. 4 Th Ed. Washington De., 1994

CCOPER, C.L.: Handbook Of Stress, Medicine and Health. Crc Press, Inc, FLO-RlDA, 1996

ARCAYÜREK, C.: Sessiz Darbe, Bilgi Yay., İSTANBUL, 7. Kitap, Tarih Yok.

ARMAĞAN, M. : Abant Platformu, Demokratik Hukuk Devleti, Gazeteciler ve Yazarlar Vakfı Yay., İSTANBUL, 2000

ARMAĞAN, M. : Medeniyetler Çatışmasından Diyaloga, Gazeteciler ve Yazarlar Vakfı Yay., İSTANBUL, 2000

AY, T: Rock ve Şiddet, Korsan Yay., İSTANBUL, 1994

AYÇAN, Z. : Türkiye'de Yönetim, Liderlik ve insan Kaynakları Uygulamaları, Türk Psikologlar Derneği Yay., No: 21, ANKARA, 2000

AYDIN, N. : Her Şey Türkiye için, Millî Stratejik Konsept, Yimder Yay., ANKARA, 1999

AYDINALP, K.: Savaş Şoku, GATA Ders Notları., ANKARA, 1982

BALCI, M.: MGK ve Demokrasi, Hukuk, Ordu, Siyaset, Yöneliş Yay., 3. Baskı, İSTANBUL, 2000

BALCIOĞLU, I. : Şiddet ve Toplum, Bilge Yay., İSTANBUL, 2001

BAKLAN, M. : Türkiye Üzerine Pazarlıklar, 2. Baskı, Birey Yay., No: 88; İSTANBUL, 2001

BARLAS, M. : Türkiye'de Darbeler ve Kavgalar Dönemi, Birey Yay., İSTANBUL, 2002

BAŞOGLU, M. AND L., MARKS: Torture, British Medical Journal 297 (6661): 1423-24 1988.

BENGİSU, B. : Tapınak Şövalyeleri, Nesil Yay., 2. Baskı, İSTANBUL, 2002

BERNSTElN, A. S. : Duygusal Vampirler, Alfa Yayınları., İSTANBUL, 2001

BESTlAT, F. : Hukuk, LDT Yayınları., ANKARA, 1997

BIDERMAN, A. D., ZlMMER, H. : The Manipulation of Human Behavior, NEW YORK, John Wileyand Sons 1961

BiLDiRiCi, F. : Siluetini Sevdiğimin Türkiye'si, Doğan Kitap., 3. Baskı, İSTANBUL, 2000

BiLiCi, A.: Global Ahlâk Olmadan Asla, Aksiyon, Sayı: 359, Ekim, 2001

CALVIN, S. H. : Freudyan Psikolojiye Giriş, Kaknüs Yay., İSTANBUL, 1999

CLANTON, G., 1YNN, S. : Kıskançlık, Pagagus Ajans, Kuraldışı Yay., İSTANBUL, 1997

COLlN, T. : Önce iman, Firstly Belief, Risale-I Nur ile Modern Dünyada Tebliğ, Bir Bildiri., Hilton Oteli, İSTANBUL, 1991

ÇAKIR, R.: Cumhuriyet Döneminde Türkiye'de tslami Hayat, National Geograp-hic Türkiye., Ocak 2002, S: 94-103

ÇANDAR, C.: Çıktık Açık Alınla, Timaş Yay., 2. Baskı, İSTANBUL, 2001

ÇiMEN, A. : Echelon, istihbarat Dünyasının Perde Arkası, Timas. Yay., İSTANBUL, 2002

DAMASlO, A. R.: Descartes'in Yanılgısı, Duygu, Akıl ve insan Beyni, Varlık Yay., Sayı: 504.

DAMASlO, A., ETALL: Unity of Knowledge, Annals of The New York Academy of Sciences, Vol.

935, NEW YORK, 2001

DARYAL, A. M. : Dinî Hayatın Psiko-Sosyal Temelleri, 2. Baskı, Marmara Ünv. ilahiyat Vakfı Yay., No:75, İSTANBUL, 1999.

DAVUTOĞLU, A. : Millî Strateji Konsepti ve Tehdit Tanımlamaları, Yeni Şafak Gazetesi, 04.05.1997

DEMlREL, S. : Genç Demokratlar Derneği Yönetim Kurulu Üyelerini Kabulünde Yaptığı Konuşma., 22 Haziran 2001

DOĞAN, 1. : Akıllı Küçük, Sistem Yay., No: 249, İSTANBUL, 2000
DOĞU, S. : Sivil Demokrasi Çağrısı, Birey Yay., İSTANBUL, 1999
DOWNS, B.R : Dünyayı Değiştiren Kitaplar, Tur Yayınları, Yüksel Mat., İSTANBUL, 1980

DUB1N, M. W.: How The Brain Works, Black Well Science, COLORADO, 2001

EASWARAN, E.: islâm'ın Silahsız Askeri, Badşah Han, Sivil Direniş. Çev. ihsan Özdemir, Timaş Yay., İSTANBUL, 2002 ERDEM, R.: Mahzun Madalya, Timaş, Yay., İSTANBUL, 1998 ERDOĞAN, M. : Demokrasi, Laiklik ve Resmi ideoloji, Genişletilmiş 2.

Baskı, Li-

bertie Yay., ANKARA, 2000 ERDOĞAN, M.: Liberal Toplum, Liberal Siyaset, Siyasal Kitabevi., Yenilenmiş 2.

Baskı, ANKARA, 1998 FROMM, E.: insandaki Yıkıcılığın Kökenleri I.-ll. Kitap, Çev. Şükrü Alpagut, Pa-yel Yay., İSTANBUL, 1984 FARBER, L. E., HARLOW, H. E, WEST L. 5 : Brain-Washing, Conditioning An

DDD: Debility, Dependeny, and Dread., : Sociometry, 20(4): 271.285,1957 FORD, W. C.: Yalancılığın Psikolojisi, HYB Yayıncılık., Çev: Şerife Küçükol, ANKARA, 1997

FREUD, S.: Toplum Psikolojisi, Düşünen Adam Yay., 2. Baskı, İSTANBUL, 1994

FUKUYAMA, F.: Güven, Sosyal Erdemler ve Refahın Yaratılması, T. C. tş Bankası Kültür Yay., 2. Basım, 2000 GENCTAN, E.: Çağdaş Yaşam ve Normal Dışı Davranışlar, Maya Yay., ANKARA,

1981 GlDDENS, A. : Üçüncü Yol, Sosyal Demokrasinin Yeniden Dirilişi, Birey Yay., Çev: Mehmet Özay. İSTANBUL, 2000

GOLEMAN, D.: Duygusal Zeka, Varlık / Bilim Yay., 9. Baskı, İSTANBUL, 1998 -GÖKA, E, SAYAR K. : Bir Bilim Olarak Psikiyatri. Ağaç Yay., İSTANBUL, 1992 GÖKTÜRK, G. : Ecevitgiller, Sabah Gazetesi, 3

Temmuz 2002-10-14. GÖLE, N.: Batının Büyülü Aynası Kırıldı. Eleştirel Akla Çağrı, Ed: Mehmet Gündem, iyi Adam Yay., İSTANBUL, 2000

GROF, S.: Kozmik Oyun, insan Şuurunun Yeniden Keşfi, Ege-Meta Yay., Çev: Levent Kartal, iZMiR , 2000

GÜNERİ, M. : Psikolojik Harbin Önemi ve Yönetimi, KKK Askerî Basımevi., İSTANBUL, 1967

GÜRDILEK.R. : Teröristleri Duyamayan Dev Kulak, Echelon, Bilim Teknik, Sayı: 407 Ekim, 2001

HENDlN, H., MANN, J. J. : The Clinical Science of Suicide Prevention, Annals of The New York Academy Of Sciences, Vol: 932, NEW YORK,

2001

HORN, S. : Tongue Fu, Sözlü Dövüş Sanatı, Boyner Holding Yay., Çev : 2. Dicleli, İSTANBUL, 1997

HUNTlNGTON, S. : The Closh of Civilizations and Remaking of World Order, Sima and Schuster, NEW YORK, 1996

ILICAK, N. : Sert Adımlarla Her Yer inlesin, Tımaş Yay., 2. Baskı, İSTANBUL, 2001

İNAN, E. : Bilgi Harbi, 1997

İNAN, K.: Devlet idaresi, Tımaş Yay., İSTANBUL, 1992

ISlMSlZ HABER : Biyolojik Terör, ABD'nin Demokrasiye Biyolojik Müdahalesi, Tarih Düşünce Dergisi, Şubat 2002, S.75.

JUNG, C. G.: Din ve Psikoloji, insan Yay., Çev: Cengiz Şişman, İSTANBUL, 1993

KABAKLI, A. : Temellerin Duruşması, Türk Edebiyatı Vakfı Yay., İSTANBUL, 1989

KENNEDY, S. F. : Cesaret ve Fazilet Mücadelesi, Hayat Yay., İSTANBUL, 1998

KESİMLİ, H. : Psikolojik Harp, 197, 198 Sayılı Ordu Dergisi Eki., KKK İSTANBUL, Askerî Basımevi, 1961

KÖKNEL, Ö.: insanı Anlamak, Altın Kitapları., 7. Baskı, İSTANBUL, 1997

KRAMER, H.: Değişen Türkiye, Tımaş Yay., 2. Baskı, İSTANBUL, 2001

KUTAY, C.: Çağımızda Bir Asr-ı Saadet Müslümanı, Bediüzzaman Said Nursi, Kur'an Ahlâkına Dayalı Yaşama Düzeni, Yeni Asya Yay., İSTANBUL, 1980

LE BÖN, G.: Kitleler Psikolojisi, Tımaş Yay., 2. Baskı. İSTANBUL, 1999

LEAMAN, O.: Küreselleşme islâm'a Karşı Bir Tehdit mi? Risale-i Nur Işığında Küreselleşme ve Ahlâk, Sempozyum Kitapçığı, 22-24 Eylül 2002, Mega yay., İSTANBUL, 2002

LEWlS, B. : Islami Literatürde Sükunetçi ve Eylemci Akımlar, Tarih ve Düşünce dergisi, Nisan 2000

MARDiN, Ş.: Bediüzzaman Said Nursi Olayı, Modern Türkiye'de Din ve Toplumsal Değişim, iletişim Yay., İSTANBUL, 1992

MARKHAM, L, : Küreselleşmeye Yeniden Bakış. Risale-i Nur Işığında Küreselleşme ve Ahlâk, Sempozyum Kitapçığı, Mega Yay., 22-24 Eylül 2002, İSTANBUL, 2002

MARRS, T. : Illuminati, Entrika Çemberi, Timaş Yay., 5. Baskı, Çev. Ali Çimen, Petel Demir, İSTANBUL, 2002

MEZZICH, J., KLElNMAN, A., FABRAGA, J. H., PARRON, D.: Kültür Ve Psikiyatrik Tanı, Compos Metris Yay., ANKARA, 1997

MICHEAL, T. : Barış Ahlâkı, Papa John Paul II ile Risale-i Nur Arasındaki Diyalog. Risale-i Nur Işığında Küreselleşme ve Ahlâk, Sempozyum Kitapçığı, 22-24 Eylül 2002, Mega Yay., İSTANBUL, 2002

MILGRAM, S. Obedience to Authority, An Experimental View, NEW YORK Harper And Row, 1974

MORlS, C.: Psikolojiyi Anlamak, Çev: Ayvaşık ve Sayıl, Türk Psikologlar Derneği Yay., ANKARA, 2002

MÜLLER, H. : Kültürlerin Uzlaşması, Huntington Medeniyetle, Çatışması Tezine Antitez, Timaş

Yay., İSTANBUL, 2001

ÖKE., M. K. : Din-Ordu Gerilimi, Küresel Toplumdan Dışlanan Demokrasi. Alfa Yay., İSTANBUL, 2002

ÖZEN, 1.: intihar, Ozan Yay., İSTANBUL, 1997 / ÖZSOY, O.: Politik Propaganda Teknikleri, Alfa Yay., İSTANBUL, 1999

REED, A. F.: Anatolia Junction, Talonbooks, CANADA, 1999.

RESTAK, R. : Mysteties Of The Mind, National Geogrephic, WASHiNGTON, D.C. Society, 2000

RUDlN, S. : Psychotherapy and Religon, University of Nötre Dame Press, LOR-DON, 1968

RICHES, D.: Antropolojik Açıdan Şiddet, Ayrıntı Yay., İSTANBUL, 1989

SANERA, M., SHAW J. S. : Korkular Değil Gerçek, Çocuklarınız ve Sizin için Çevre Eğitimi Rehberi, Libertie Yay, ANKARA, 1999

SAVAŞ, V. : Militan Demokrasi, irtica ve Bölücülüğe Karşı, Bilgi Yay., Genişletilmiş 13. Baskı, ANKARA, 2001

SCHEFLlN, L. N., OPTEN E. M. : Mind Manipulators, Paddington Press, 1978

SELÇUK, S. : Özlem Demokratik Türkiye, Yeni Türkiye Yayınları, ANKARA, 2000

SELÇUK, S. : Zorba Devletten Hukukun Üstünlüğüne, Yeni Türkiye Yay., 6. Baskı, ANKARA, 2000.

SlNANOÖLU, O : Hedef Türkiye, 2001

SUNGUR, M. : Anarşi Sebep ve Çareleri, Söz Bediüzzaman Said Nursi'nin, Yeni Asya Yay., 3.

Baskı, İSTANBUL, 1978

TARHAN, N. : Stresi Mutluluğa Dönüştürmek, Adrenalin, Timaş Yay., 2. Baskı, İSTANBUL, 2002

TAŞGETlREN, A. : Yeni Bir islâm Dünyası, Erkam Yay., İSTANBUL, 1994 TOZAR, Z.: Dikkat Burnunuz Uzuyor! Bilim ve Teknik Tübitak., Sayı: 416, Temmuz 2002 TÜRKOÖLU, S. : Psikolojik Harp Harekatının Yürütülmesi. Gen. Kur. Basımevi.,

ANKARA, 1969

ULAGAY, O. : Hedefteki Amerika, 11 Eylül Şoku, Timaş Yay., İSTANBUL, 2002 URSANO, R.J., HOLLOWEY C.LT.: Military Psychiatry, Comprehensi ve Texbo-ok of Psychiatry/ Lv. Eds: Kaplan and Sadock, Williams and Wilkig, Baltimo-ne/London, 1985 P. 1900

UYANIK, M.: islâm Siyaset Felsefesinde Sivil itaatsizlik, Kaknüs Yay., 2.Basım, İSTANBUL, 2001

ÜLSEVER, C. : Kendini Arayan Türkiye, Tımaş Yay., İSTANBUL, 1999 VATANDAŞ, A., AYDIN, M. : 11 Eylül Senaryosu, Kod Adı Kılıç Balığı, Karakutu Yay., İSTANBUL, 2002

VATANDAŞ, A. : Armagedon, 16. Baskı, Timaş Yay., İSTANBUL, 2001

VlCTORlAN, A. : Beyin Kontrolü, insan Davranışının Manipülasyonu, Tımaş Yay., İSTANBUL, 2001

VOLKAN, V. D. : Kanbağı, Etnik Gururdan Etnik Teröre, Bağlam Yay., İSTANBUL, 1999

WEST, J. L. : Torture And Brainwashing, Forensic Psychiatry, Ed. Rosner, Chap-man And Hail New York, P.508-515, 1994

WESTEN,D. : Psychology, Mind, Brain And Culture Second Edition, John Wiley And Sons, Inc. New York, 1996 PP: 820-861

YAYLA, A.: Liberalizm. Libertie Yay., 3. Baskı, ANKARA, 2000

YAYLA, A. : Özgürlük Yolu. Hayek'in Sosyal Teorisi, Libertie Yay, 2.Baskı ANKARA, 2000

YILDIZ, A. : 28 Şubat Belgeler, Pınar Yay., İSTANBUL, 2000

YlRMlBEŞOÖLU, S. : Devleti Güçlü Kılmak, Kastaş Yay., İSTANBUL, 2002.

ZORLU, I. : Evet, Ben Selanikliyim, Türkiye Sebaytacılığı, Zi-geyik Yay., 8. Baskı, İSTANBUL,2000